

Pályázati útmutató 2018

LIFE Környezetvédelem és erőforrás-hatékonyság

A jelen útmutató a LIFE Környezetvédelem alprogram keretében a Szerződő Hatósághoz benyújtásra kerülő pályázatok kidolgozásához alkalmazandó. Célja, hogy segítse a pályázókat a pályázatok tartalmának kidolgozásában.

Ez a dokumentum csak a LIFE pályázatok jelen kiírására („LIFE 2018”) érvényes. Emellett ez az útmutató csak a Környezet és erőforrás-hatékonyság kiemelt területen, az alábbi típusú „hagyományos” projektek pályázataira vonatkozik: „kísérleti projektek” és „demonstrációs projektek” A LIFE 2018 kiírásának többi területéhez külön dokumentumok a LIFE program honlapján érhetőek el.

A LIFE orientációs dokumentum (amely szintén a LIFE program honlapján hozzáférhető) útmutatást nyújt a pályázóknak abban, hogy eldöntsék mely LIFE alprogram és kiemelt terület a legalkalmasabb a számukra a pályázat benyújtásához. Ez a dokumentum szintén tárgyalja a különbségeket a LIFE és egyéb közvetlen EU-s támogatási programok között.

Ez az útmutató a 2018. évi pályázati csomag része, amely tartalmazza az alábbi olyan dokumentumokat is, amelyeket egy LIFE pályázat benyújtása előtt alaposan el kell olvasnia.

- LIFE pályázatok értékelési útmutatója 2018;**
- a LIFE Támogatási szerződés Konkrét és Általános feltételeket tartalmazó mintaszövege.**

Újdonságok 2018-ban

1. Két lépcsőből álló eljárás a pályázatok benyújtásához

A LIFE hagyományos projektek benyújtási folyamatának egyszerűsítése érdekében két lépcsőben kerül sor a pályázatok benyújtási eljárására:

- 1. lépcső: Projektkoncepció
- 2. lépcső: Teljes pályázati anyag

Ez a két lépcsőből álló megközelítés elsőként egy 11 oldalból álló projektkoncepció benyújtását fogja jelenteni. Csak a projektkoncepcióra legtöbb pontszámot kapó pályázókat hívják meg a teljes pályázat benyújtására.

2. Új projekttémák a 2018–2020-as időszakra vonatkozó többéves LIFE munkaprogramból származtatva

3. Felülvizsgált értékelési kritériumok (lásd a 2018-as értékelési útmutatókat)

4. Nincs többé elkülönített nemzeti allokáció

5. Nagyobb költségvetés a Természet és biodiverzitás kiemelt területre előirányozva (55%-ról 60,5%-ra történő emelés, LIFE rendelet 9. cikk 4. pont)

6. A Környezet és erőforrás-hatékonyság, valamint a Környezetvédelmi irányítás és tájékoztatás kiemelt területek társfinanszírozási aránya a teljes elszámolható projektköltségek 55%-ára csökkent (LIFE rendelet 20 (b) cikke).

Tartalomjegyzék

1. A LIFE BEMUTATÁSA	6
1,1. MI A LIFE?	6
1.2 „Hagyományos” projektek	6
1.3 A projekttémák szerepe	8
1.4 Hogyan, hol és mikor nyújtható be a pályázat?	8
1.5 Hogyan választják ki a LIFE projekteket?	9
1.6 Általános útmutatás a pályázóknak	10
1.6.1 Milyen nyelven nyújthatók be a projektkezelési/terjesztési pályázatok?	10
1.6.2 Ki nyújthat be pályázatot?	10
1.6.3 Mekkora egy LIFE projekt optimális költségvetése?	13
1.6.4 Mekkora az EU társfinanszírozás maximális aránya a LIFE programban?	13
1.6.5 Milyen mértékben kell hozzájárulniuk a projektek kedvezményezettjeinek a projektek költségvetéséhez?	14
1.6.6 Mi a projektek optimális kezdő dátuma és időtartama?	14
1.6.7 Hol hajthatók végre a LIFE projektek?	14
1.6.8 Ki menedzselje a LIFE projektet?	15
1.6.9 A projekt tevékenységek kiszervezése	15
1.6.10 Milyen feltételek mellett részesíti előnyben a LIFE program a transznacionális projekteket?	15
1.6.11 Milyen terjedelmű legyen a LIFE pályázat?	16
1.6.12 Folyamatban lévő tevékenységek	16
1.6.13 A projekt és tevékenységeinek fenntarthatósága	16
1.6.14 Kutatási tevékenységek és nagyméretű infrastrukturális projektek	17
1.6.15 Kiegészítő jelleg egyéb EU-s támogatási programokkal	17
1.6.16 Korábbi LIFE projektet folytató, illetve azon alapuló pályázatok	18
1.6.17 A környezeti előnyök mennyiségi meghatározása	19
1.6.18 Koordinációs követelmény ugyanazon, vagy hasonló problémára irányuló, több pályázat között	19
1.7 Személyes adatok védelmére vonatkozó záradék	19
2. LIFE Környezet és erőforrás-hatékonyság	20
2.1 Mi a LIFE Környezet és erőforrás-hatékonyság?	20
2.2 Tematikus prioritások és projekttémák a LIFE Környezet és erőforrás-hatékonyság kiemelt terület számára	21
2.2.1 A vízre és azon belül a tengeri környezetre vonatkozó tematikus prioritások	21
2.2.2 A hulladékra vonatkozó tematikus prioritások	24
2.2.3 Az erőforrás-hatékonyságra vonatkozó tematikus prioritások, beleértve a talajt és az erdőket, valamint a zöld és a körforgásos gazdaságot	26
2.2.4 A környezetre és az egészségre vonatkozó tematikus prioritások, beleértve a vegyi anyagokat és a zajt	30
2.2.5 A levegő minőségére és a kibocsátásokra vonatkozó tematikus prioritások, ideértve a városi környezetet is	31
2.3 LIFE Környezet és erőforrás-hatékonyság projektek	34
2.3.1 Finanszírozás-e a LIFE a piacközeli megoldásokat tartalmazó („close to market”) projekteket?	35
2.3.2 Milyen egyéb típusú projekteket finanszíroz a LIFE Környezet és erőforrás-hatékonyság kiemelt terület?	37
3. A jelentkezés módja	42
3.1 1. lépés Projektkezelési	43
3.1.1 Szerkezeti szakasz	44
3.1.2 Adminisztratív adatlapok (A. adatlapok)	45
3.1.3 A projekt leírása (B. adatlapok)	48
3.1.4 Pénzügyi adatlapok	50
3.2 2. lépés Teljes pályázati anyag	52
3.2.2 Adminisztratív adatlapok (A. adatlapok)	54
3.2.3 A projekt leírása (B. adatlapok)	57
3.2.4 A javasolt akciók részletes technikai leírása (C. adatlapok)	62
3.2.5 Pénzügyi adatlapok	71
3.3 2. lépés Jelentések	82
3.4 2. lépés Csatolmányok	83
4. Ellenőrző lista	84
4.1 1. lépés Ellenőrzőlista	84

4.2 2. lépcső Ellenőrzőlista	84
FÜGGELÉK	85
1. MELLÉKLET: A LIFE 2018. évi értékelési és kiválasztási eljárásának naptára	85
2. FÜGGELÉK: Fontos hivatkozások	86
3. FÜGGELÉK: eProposal eszköz	87

1. A LIFE BEMUTATÁSA

1.1. MI A LIFE?

A **LIFE** az Európai Unió környezetvédelmi és éghajlat-politikai programja a 2014. január 1. és 2020. december 31. közötti időszakra vonatkozóan. A LIFE jogi alapja az Európai Parlament és a Tanács 2013. december 11-i, 1293/2013 számú (EU) rendelete,¹ (a továbbiakban „LIFE rendelet”).¹

A LIFE programot két alprogram alkotja: a Környezetvédelem alprogram és az Éghajlat-politika alprogram.

A **Környezetvédelem alprogram** három kiemelt területet ölel fel:

- *LIFE Környezet és erőforrás-hatékonyság*
- *LIFE Természet és biodiverzitás*
- *LIFE Környezetvédelmi irányítás és tájékoztatás*

Az egyes kiemelt területek tematikus prioritásait részletesen a LIFE rendelet III. függeléke írja le.

Az **Éghajlat-politika alprogram** három kiemelt területet ölel fel:

- *LIFE az éghajlatváltozás mérséklése*
- *LIFE alkalmazkodás az éghajlatváltozáshoz*
- *LIFE éghajlat-politikai irányítás és tájékoztatás*

A LIFE program végrehajtásának pénzügyi keretösszege 3,457 milliárd euró, amelynek 75%-át (2 592 491 250 eurót) a Környezetvédelem alprogramhoz rendelték.

A LIFE rendelet 17(4) cikke szerint a teljes költségvetés legalább 81%-át projektek cselekvési támogatására, illetve ahol ez lehetséges, pénzügyi eszközökre kell fordítani. A 2018–2020-as időszakra vonatkozó többéves LIFE munkaprogram 1 243,81 millió eurót szán a Környezetvédelem alprogram költségvetésére².

A 2014–2020-ig terjedő időszakban a Szerződő Hatóság minden évben egyszer kiírja a LIFE pályázatot.

1.2 „Hagyományos” projektek

A LIFE rendelet 2. cikke meghatározza a különböző projekt típusokat, amelyek a LIFE 2014–

¹ Az Európai Parlament és a Tanács 2013. december 11-i, 1293/2013 számú (EU) rendelete, amely az EU Hivatalos Lapjának L 347/185 számában jelent meg 2013. december 20-án

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2013:347:0185:0208:EN:PDF>

² A Bizottság 2018/210/EU végrehajtási határozata (2018. február 12.) a LIFE program 2018–2020. évi többéves munkaprogramjának elfogadásáról, OJ L39, 2018. 02. 13., 11–79. o.;

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1518531793134&uri=CELEX:32018D0210>

2020 programban támogathatók. Míg egyes projekttypusok (például az „integrált projektek” és a „kapacitásépítési projektek”) újak a LIFE programban, az egyéb projekttypusok hasonlóak azokhoz, amelyeket LIFE+ és a korábbi LIFE programokban támogattak.

Ezek a „hagyományos” projekttypusok az alábbiak:

- „kísérleti projektek”: korábban vagy máshol még nem alkalmazott vagy vizsgált technikát vagy módszert alkalmazó projekt, amely a jelenlegi bevált gyakorlatokkal összehasonlítva környezeti és éghajlati előnyökkel járhat, és amely a továbbiakban hasonló helyzetekben szélesebb körben alkalmazható;
- „demonstrációs projektek”: a projekt konkrét, például földrajzi, ökológiai vagy társadalmi- gazdasági összefüggéseiben új vagy ismeretlen akciókat, módszertanokat vagy megközelítéseket a gyakorlatban létrehozó, vizsgáló, értékelő és terjesztő projekt, és amely hasonló körülmények között máshol is alkalmazható;
- „bevált gyakorlati projektek”: olyan projekt, amely a projekt sajátos körülményeit figyelembe véve megfelelő, költséghatékony és korszerű technikákat, módszereket és megközelítéseket alkalmaz;
- „tájékoztató, tudatosságnövelő és terjesztési projektek”: a Környezetvédelem és Éghajlat-politika alprogramok terén történő tájékoztatás, információterjesztés és tudatosságnövelés támogatására irányuló projektek.

Ahhoz, hogy egy projektet kísérletinek, illetve demonstrációsnak tekintsenek, a legfontosabb tevékenységek általános jellegének kísérletinek, illetve demonstrációsnak kell lennie. Noha a pályázatban lehetőség van bevált gyakorlatok tevékenységként történő szerepeltetésére, az általános megközelítésnek világosan kísérleti, illetve demonstrációs jellegűnek kell lennie. A pályázatban ennek részletes alátámasztása szükséges.

Az alábbi táblázatban az látható, melyik kiemelt területen milyen típusú projektek nyújthatók be:

Alprogram	Kiemelt terület	Támogatható hagyományos projekt típusok
Környezetvédelem	Környezet és erőforrás-hatékonyság	Demonstrációs és kísérleti projektek
Környezetvédelem	Természet és biodiverzitás	Bevált gyakorlati, demonstrációs és kísérleti projektek
Környezetvédelem	Környezetvédelmi irányítás és tájékoztatás	Tájékoztató, tudatosságnövelő és terjesztési projektek
Éghajlat-politikai	Az éghajlatváltozás hatásainak mérséklése	Bevált gyakorlati, demonstrációs és kísérleti projektek

Éghajlat-politikai	Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás	Bevált gyakorlati, demonstrációs és kísérleti projektek
Éghajlat-politikai	Éghajlat-politikai irányítás és tájékoztatás	Tájékoztató, tudatosságnövelő és terjesztési projektek

A Környezetvédelem alprogram keretében az összes „hagyományos” projekt típus tevékenységi támogatásának társfinanszírozására rendelkezésre álló indikatív teljes összeg 217 000 000 euró.

A LIFE program valamennyi kiemelt területén finanszírozott projektjénél elkerülendő, hogy egy másik kiemelt terület környezetvédelmi vagy éghajlat-politikai célkitűzéseit veszélyeztesse, és ahol csak lehetséges, szinergiákat kell találni a különböző célkitűzések között, valamint pozitív elbírálásban részesül a zöld közbeszerzés is.

1.3 A projekt témák szerepe

A többéves LIFE munkaprogram 2018–2020 között meghatározza a kísérleti, demonstrációs, bevált gyakorlati, valamint tájékoztató, tudatosságnövelő és terjesztési projektek témaköreit („hagyományos” projektek), melyek a Környezetvédelem alprogram LIFE Rendelet III. függelék szerinti tematikus prioritások megvalósítását szolgálják. Ezek tükrözik azokat a prioritásokat, amelyekre a vonatkozó időszak projektjeinek összpontosítaniuk szükséges. Azok a támogatható pályázatok, amelyek elérik vagy meghaladják a minimális pontszámot (lásd a 2018–2020-as időszakra vonatkozó többéves LIFE munkaprogram 5.1.1 pontját) továbbá valamelyik projekt témát célozzák meg, elsőbbséget élveznek azokkal a hasonló minőségű projektekkel szemben, amelyek nem illeszkednek a projekt témákhoz. A projektek pontozásának részleteit lásd még a „LIFE pályázatok értékelési útmutatója 2018” dokumentumban.

1.4 Hogyan, hol és mikor nyújtható be pályázat?

A projektek benyújtási eljárására két lépcsőben kerül sor:

- 1. lépcső: Projektkoncepció
- 2. lépcső: Teljes pályázati anyag

1. lépcső: Projektkoncepció

A projektkoncepciókat a LIFE weboldalon elérhető online eProposal eszközön keresztül kell benyújtani. A pályázati eszköz tartalmazza a projektkoncepció benyújtásához szükséges összes adminisztratív (A), szakmai (B) és pénzügyi (F) adatlapot.

Az 1. lépcsőre vonatkozó pályázati adatlapok részletes leírását a dokumentum 3. fejezetében találja meg. Az eProposal alkalmazás használatának részletes leírását a 3. függelék tartalmazza.

A pályázóknak **2018. 06. 12-én brüsszeli helyi idő szerint 16:00 óráig** kell benyújtaniuk a Szerződő Hatóságnak a projektkoncepciókat az eProposal rendszerben.

A projektkoncepció 2018. 06. 12-ig, brüsszeli helyi idő szerint 16:00 óráig tetszés szerint módosítható, érvényesíthető és (újra)benyújtható. Javasoljuk, hogy a beadási időszakban rendszeresen töltsék fel tervezetüket, hogy elkerüljék az utolsó pillanatokban az internet-kapcsolatból és egyéb informatikai (IT) meghibásodásokból eredő problémákat. Minden újabb beküldéssel felülírják a korábban továbbított változatot (a korábban feltöltött változatokat nem archiválják, és ezért azok a későbbiekben nem elérhetők).

2. lépcső: Teljes pályázati anyag

A legmagasabb pontszámokat elért projektkoncepcióval rendelkező pályázókat (2018 októberében) felkéri a teljes pályázat benyújtására, amit szintén a LIFE weboldalán elérhető eProposal internetes eszközön keresztül nyújthatnak be.

A pályázati alkalmazás tartalmazza valamennyi adminisztratív (A), szakmai (B és C), valamint pénzügyi (F) adatlapot, és rendelkezik a megfelelő dokumentumok (térképek, fotók, diagramok, grafikonok, kötelező adminisztratív és pénzügyi mellékletek) csatolásához szükséges funkciókkal. A pályázati adatlapok részletes leírását a dokumentum 3. fejezetében találja meg. Az eProposal alkalmazás használatának részletes leírását a dokumentum 3. függelékében találja meg.

Azok a pályázók, akiket felkérnek arra, hogy nyújtsák be a teljes pályázatot az eProposal rendszeren a Szerződő Hatóság számára, januárig tehetik ezt meg (a beérkezési határidőt a 2. lépcsőre szóló meghívó levél fogja pontosítani).

A pályázat a 2. lépcsőhöz tartozó beérkezési határidőig tetszés szerint módosítható, érvényesíthető és (újra) benyújtható. Javasoljuk, hogy a beadási időszakban rendszeresen töltsék fel tervezetüket, hogy elkerüljék az utolsó pillanatokban az internet-kapcsolatból és egyéb informatikai (IT) meghibásodásokból eredő problémákat. Minden újabb beküldéssel felülírják a korábban továbbított változatot (a korábban feltöltött változatokat nem archiválják, és ezért azok a későbbiekben nem elérhetők).

A jelen útmutatóban leírt pályázatok esetében a Szerződő Hatóság szerepét az Európai Bizottság Kis- és Középvállalkozás-ügyi Végrehajtó Ügynöksége (EASME) látja el.

A pályázat előkészítése során a pályázó kapcsolatba léphet a LIFE nemzeti kapcsolattartóval; a tagországok LIFE programért felelős nemzeti hatóságainak neve és címe a LIFE honlapon megtalálható:

<http://ec.europa.eu/environment/life/contact/nationalcontact/index.htm>

1.5 Hogyan választják ki a LIFE projekteket?

A projektek kiválasztási eljárásának technikai módszerét, a kiválasztási és odaítélési szempontokat a 2018–2020-as időszakra vonatkozó többéves LIFE munkaprogram 5. fejezete írja le. Az eljárás alkalmazásának részletes leírását megtalálja a „LIFE pályázatok értékelési

útmutatója 2018” elnevezésű dokumentumban.

Nagyon fontos: A Szerződő Hatóság a pályázóval való valamennyi levelezésre a pályázó által, az A2. adatlapon feltüntetett kapcsolattartó személy e-mai címét használja egyedüli kapcsolattartási pontként. Ezért ennek egy érvényes és aktív e-mail fiókhhoz kell kapcsolódnia, amelyet az értékelési folyamat időszakában naponta ellenőriznek.

Az egyedi Támogatási szerződések aláírására az Szerződő Hatóság részéről várhatóan **2019 júliusától** kerül sor (a tájékoztató jellegű menetrendet lásd az **1. függelékben**).

A projektek megkezdésének legkorábbi dátuma 2019. július 1-je.

1.6 Általános útmutatás a pályázóknak

Ez a fejezet egyes gyakran feltett kérdésekre ad választ azzal kapcsolatban, hogyan kell megfogalmazni egy LIFE pályázatot. Az egyedi iránymutatások a 2. részben találhatók; az egyes szakmai és pénzügyi adatlapok kitöltésével kapcsolatos javaslatokat pedig a dokumentum 3. része tartalmazza.

1.6.1 Milyen nyelven nyújthatók be a projektkoncepciók/teljes pályázatok?

A projektkoncepciót angol nyelven kell benyújtani.

Ami a teljes pályázatot illeti, a Szerződő Hatóság nyomatékosan javasolja, hogy a pályázók a pályázat technikai részét, de különösen a pénzügyi részét érthető angol nyelven töltsék ki, ugyanakkor a pályázatok az ír és máltai nyelvek kivételével az EU bármelyik hivatalos nyelvén beadhatók.

A Támogatási szerződés, a projektmenedzsment, a megvalósítás során benyújtandó jelentések, a kulcsfontosságú eredménytermékek, valamint a Szerződő Hatósággal folytatott minden kommunikáció nyelve angol.

A pályázat címét és a B1. adatlapot („A projekt összefoglaló leírása”) mindig érthető, angol nyelven kell beadni. A B1. adatlap emellett benyújtható a pályázat nyelvén is.

1.6.2 Ki nyújthat be pályázatot?

Az Európai Unióban bejegyzett bármely jogi személy nyújthat be pályázatot.

A pályázatokban részt vevő szervezetek a kedvezményezettek alábbi három típusának egyikébe eshetnek: (1) *közjogi szervek*, (2) *magántulajdonban lévő kereskedelmi szervezetek* és (3) *magántulajdonban lévő nem kereskedelmi szervezetek* (köztük a nem kormányzati szervezetek, NGO-k).

A „közjogi szerv” meghatározása a nemzeti hatóságok szerinti, függetlenül azok szervezeti formájától – központi, regionális vagy helyi szervezet –, illetve az irányításuk alá tartozó testületektől, amennyiben ezek az illető nemzeti hatóság nevében és annak felelősségére működnek. Azoknak a közjogi testületekként bejegyzett egységeknek, amelyek e kiírás

keretében pályázni kívánnak, bizonyítékot kell szolgáltatniuk arra vonatkozóan, hogy a közjog által irányított testületek számára előírt valamennyi feltételnek megfelelnek, és arról, hogy amennyiben a testület beszünteti a működését, jogait, kötelezettségeit, tevékenységét és adósságait egy közjogi szerv átvállalja. A teljes definíció a „Közjogi szerv nyilatkozata” függelékben található, amelyet minden olyan kedvezményezettnek ki kell töltenie, amely „közjogi szervként” kíván részt venni a pályázaton. Az egyetlen kivétel azokra a központi (pl. minisztérium) és helyi (pl. tartományi, helyhatósági, regionális stb.) kormányzati szervekre vonatkozik, amelyeknél a „közjogi szervi” jelleg egyértelmű.

Az úgynevezett „egyéni vállalkozókat” (az olyan szervezeteket, amelyek egy személy tulajdonában és irányítása alatt állnak, és nincs jogi elkülönítés a vállalkozás és tulajdonosa között) természetes személyeknek tekintik, és ezért ebben a kiírásban nem vehetnek részt kedvezményezettként vagy társult félként.

A koordináló kedvezményezett jogállásától függően a pályázattal kötelezően beadandó adminisztratív dokumentumok részletes leírását lásd a „*Útmutató a LIFE Környezetvédelem alprogram pályázatok értékeléséhez 2018*” dokumentumban.

Amennyiben a pályázat társfinanszírozását jóváhagyták, az a pályázó lesz a **koordináló kedvezményezett**, aki a projekt végrehajtásáért felelős. A koordináló kedvezményezett lesz a Szerződő Hatóság kizárólagos kapcsolattartója, és az egyetlen kedvezményezett, amely közvetlenül készít beszámolókat a Szerződő Hatóság számára a projekt szakmai és pénzügyi előrehaladásáról.

A Szerződő Hatóságtól érkező EU hozzájárulást a koordináló kedvezményezett fogadja, és gondoskodik annak szétosztásáról a társult kedvezményezettekkel kötött partnerségi megállapodásokban foglaltak szerint. A koordináló kedvezményezettnek közvetlenül részt kell vennie a projekt technikai megvalósításában és a projekt eredményeinek terjesztésében.

A koordináló kedvezményezettnek kell viselnie a projekt költségeinek egy részét, így pénzeszközökkel is hozzá kell járulnia a projekt költségvetéséhez. Ebből kifolyólag nem kérheti a felmerülő költségeinek 100%-os visszatérítését.

A koordináló kedvezményezettnek be kell mutatnia jogállását (az A2 pályázati adatlap kitöltésével), amely igazolja, hogy az EU-ban jegyezték be.

A koordináló kedvezményezett mellett a LIFE pályázatokban részt vehet egy vagy több társult kedvezményezett, és egy/vagy több projekt társfinanszírozó.

A társult kedvezményezett mindig köteles technikailag is hozzájárulni a pályázathoz, ezáltal felelősséget kell vállalnia a projekt egy vagy több tevékenységének végrehajtásáért. Emellett a koordináló kedvezményezettet a Szerződő Hatósággal szembeni jelentési kötelezettségének teljesítéséhez szükséges dokumentumokkal is el kell látnia.

A LIFE pályázatokban nincs meghatározva a résztvevő társult kedvezményezettek lehetséges száma. Az olyan pályázat is érvényes, amelyben nincs más résztvevő, csak a koordináló kedvezményezett. Ugyanakkor a kedvezményezettek részéről mindenképp indokolt olyan

partnerek bevonása, amelyek értéket adnak a projekthez, például ha a partnerség erősíti a pályázat demonstrációs jellegét, uniós hozzáadott értékét, illetve eredményeinek és tanulságainak hatását és/vagy átültethetőségét.

Az olyan közvállalkozásoknak, amelyek köztulajdonban vannak, és amelyek egy közigazgatási szerv eszközének vagy szakmai szolgáltatójának tekinthetők, továbbá amelyek a közigazgatási szerv irányítása alatt állnak, de a gyakorlatban különálló jogi személyiségük van, kedvezményezettnek kell lenniük, amennyiben a közigazgatási szerv a projekt egyes akcióinak végrehajtásával ezeket a vállalkozásokat kívánja megbízni³.

Kivételes esetben egy társult kedvezményezett törvényes bejegyzésére az Európai Unión kívül is sor kerülhet, ha az ő felelősségébe tartozó (a projekt koordináló kedvezményezettje minden esetben az Európai Unión belül székeljen) uniós kívüli cselekvések szükségesek az uniós környezetvédelmi célkitűzések eléréséhez és azon beavatkozások hatékonyságának biztosításához, amelyeket a szerződések hatálya alá tartozó tagállami területeken hajtanak végre. Más szóval, az EU-n kívül bejegyzett olyan szervezet nem megfelelő, amely csak a szakértelmet nyújtja, vagy csak az EU-ban végrehajtott tevékenységekben közreműködik.

Minden társult kedvezményezettnek igazolnia kell jogállását (az A5 pályázati adatlap kitöltésével), és teljes körű információt kell szolgáltatniuk az EU tagországról vagy külső országról, amelyben bejegyezték. Emellett minden kedvezményezettnek – akár az EU-ban jegyezték be, akár nem – nyilatkoznia kell, hogy nem áll fenn velük kapcsolatban az EU pénzügyi szabályzatának 106 (1) és 107 cikkeiben leírt helyzet⁴ (az A3 vagy A4 pályázati adatlap aláírásával – az utasításokat lásd a dokumentum 3. részében).

A magántulajdonban álló kedvezményezetteknel a Szerződő Hatóság elfogadhatja, hogy **kedvezményezett**hez kapcsolt **szervezetek** részt vesznek egy projektben, amennyiben megfelelnek a Minta támogatási szerződésben és annak X. mellékletében (Pénzügyi és adminisztratív irányelvek) leírt minden feltételnek. Azonban a szervezetek szövetségeinek társulása komplikálhatja a projekt szerkezetét, és így negatív hatással lehet a projekt technikai és pénzügyi következetességére. Tehát teljes mértékben a Szerződő Hatóság mérlegelési jogköre, hogy elfogadja-e a kapcsolt feleket, de semmilyen körülmények között nem kerül sor társulások elfogadására olyan közösségi kedvezményezettekhez vagy szervezetekhez, amelyek nem felelnek meg maradéktalanul a kapcsolt szervezetek alábbi leírásának.

A kapcsolt szervezeteknek meg kell felelniük a pályázókra vonatkozó alkalmassági és nem-kizárhatósági feltételeknek, és valamilyen szerkezeti kapcsolatban kell állniuk az érintett kedvezményezettel (pl. jogi vagy tulajdonosi kapcsolat), amely sem nem korlátozódik a projektre, sem nem egyedül a projekt megvalósítása érdekében született (tehát a kapcsolatnak a támogatástól függetlenül is léteznie kell; léteznie kellett a pályázati felhívás megjelenése előtt, és érvényben kell maradnia a projekt befejezése után).

³Ez a helyzet például Spanyolországban az „empresas públicas” esetében, mint például a TRAGSA vagy EGMASA, valamint Görögországban a regionális fejlesztési

⁴Az Európai Parlament és a Tanács 966/2012/EU, Euratom rendelete (2012. október 25.) az Unió általános költségvetésére alkalmazandó pénzügyi szabályokról és az 1605/2002/EK, Euratom tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről, HL L 298 2012.10.26. 1. o.

Kapcsolt szervezetként elfogadhatók a kedvezményezett közvetlen irányítása alatt álló szervezetek (pl. leányvállalatok vagy első szintű társvállalatok), a kedvezményezettet irányító szervezetek (anyavállalatok) VAGY tagsági viszony esetén, ha a kedvezményezett olyan hálózatként, föderációként vagy szövetséggént van meghatározva, amelyben a javasolt társult szervezetek részt vesznek. **Azonban ha több kedvezményezett kíván ugyanazzal a „kapcsolt” szervezettel dolgozni, akkor célszerűbb a „kapcsolt” szervezetet „kedvezményezettként” megadni.**

A projekt társfinanszírozója csak pénzeszközöket biztosít a projekt számára, nincs technikai felelőssége, és nem részesülhet az EU pénzügyi támogatásából. Emellett a projekttel kapcsolatban nem lehet a projekt egyik kedvezményezettjének sem alvállalkozója.

Egyes, határozott idejű, egyedi feladatok végrehajtására a pályázat előirányozza **alvállalkozók** igénybe vételét. Az alvállalkozók külső szolgáltatásokat nyújtanak a projekt kedvezményezettjeinek, akik a kapott szolgáltatásokat teljes egészében megfizetik. A kedvezményezettek (beleértve a hozzájuk kapcsolt szervezeteket is) nem lehetnek egyben alvállalkozók. Az alvállalkozókat általában nem nevezik meg a pályázatban; ha mégis, akkor be kell tartani a LIFE Minta támogatási szerződésben leírt általános feltételeket.

A koordináló kedvezményezetre, társult kedvezményezetre, kapcsolt szervezetekre, társfinanszírozókra és alvállalkozókra vonatkozó egyes szabályok részletesebb leírását lásd a LIFE Minta támogatási szerződés Általános feltételeiben.

1.6.3 Mekkora egy LIFE projekt optimális költségvetése?

A projekt költségvetésének nincs rögzített minimuma. Míg a múltban több nagy, ambiciózus projektet (pl. amelyek összköltsége 5 000 000 euró fölött volt) finanszírozott a program, a kis projektek (pl. amelyek összköltsége 500 000 euró alatti) ritkán voltak sikeresek korlátozott hatásuk, és ebből adódóan alacsony hozzáadott értékük miatt.

1.6.4 Mekkora az EU társfinanszírozás maximális aránya a LIFE programban?

A 2018–2020-as időszakra vonatkozó többéves LIFE munkaprogram időszaka alatt a „hagyományos” projektek uniós társfinanszírozási aránya legfeljebb a támogatható projektköltségek 55%-át érheti el. Kivételt képeznek ez alól a Környezetvédelem alprogramhoz tartozó Természet és biodiverzitás kiemelt terület „hagyományos” LIFE projektjei, ahol az uniós társfinanszírozási arány akár 60% vagy egyes esetekben 75% is lehet.⁵

Az elővátelezett kifizetési ütemterv a következő:

1. előfinanszírozás (pénzügyi garancia biztosításához lehet kötött)	További előfinanszírozás(ok) s	Végelszámolá
---	--------------------------------	--------------

⁵ Ez a 75%-os magasabb társfinanszírozási arány csak azokra a projektekre vonatkozik, amelyek a teljes becsült költség legalább 50%-át olyan konkrét természetvédelmi akciókra fordítják, amelyek közvetlenül szolgálják a madár- és élőhelyvédelmi irányelvekben szereplő **kiemelt** jelentőségű élőhelyek és fajok javát, ha a projekt tevékenységei szükségesek a védelmi célkitűzések eléréséhez.

Nincs időközi jelentés	70%	0%	max. 30%
1 időközi jelentés	30%	40%	max. 30%
2 időközi jelentés	30%	20%	max. 30%

1.6.5 Milyen mértékben kell hozzájárulniuk a projektek kedvezményezettjeinek a projektek költségvetéséhez?

A koordináló kedvezményezett és a társult kedvezményezettek részéről ésszerű mértékben kell, hogy a projekt költségvetéséhez hozzájáruljanak. A kedvezményezett pénzügyi hozzájárulása bizonyítja, hogy elkötelezett a projekt célkitűzéseinek megvalósítása iránt – a nagyon alacsony pénzügyi hozzájárulás ezért az elkötelezettség hiányának jele.

Nem nyújtható be olyan pályázat, amelyben bármely kedvezményezett pénzügyi hozzájárulása a pályázat költségvetéséhez 0 euró.

Emellett ahol közjogi szervek vesznek részt koordináló és/vagy társult kedvezményezettként egy projektben, a projekt költségvetéséhez való pénzügyi hozzájárulásuk összegének meg kell haladnia (legalább 2%-kal) a projektre terhelt bérköltségek összegét a nem „kiegészítő” személyzet esetében. A fentiek részletes leírása a dokumentum 3.4 szakaszában található.

1.6.6 Mi a projektek optimális kezdő dátuma és időtartama?

A projekt időbeli tervezése során a kedvezményezetteknek figyelembe kell venni, hogy a LIFE 2018 projektek Támogatási szerződéseinek aláírására várhatóan 2019. június-július hónapokban kerül sor. A projektek megkezdésének legkorábbi lehetséges dátuma **2019. július 1.** A projekt megkezdése előtt felmerült költségek nem támogathatók, és nem szerepelhetnek a projekt költségvetésében. A LIFE projekteknek nincs előre meghatározott időtartamuk. Általában véve a projekt időtartamát úgy kell meghatározni, hogy elegendő idő legyen a projekt valamennyi tevékenységének elvégzésére és célkitűzéseinek elérésére. Átlagosan a projektek időtartama 3-5 év.

A Szerződő Hatóság csak kivételes esetekben járul hozzá a projekt időtartamának meghosszabbításához. A korábbi LIFE program tapasztalata az, hogy sok projektnél problémát okozott valamennyi projekttevékenység befejezése a javasolt projektidőtartam alatt, elsősorban a projekt során tapasztalt, előre nem látható késedelmek és nehézségek miatt. A kedvezményezetteknek ezért javasoljuk, hogy megfelelő biztonsági tartalékot (pl. 6 hónapot) építsenek be a pályázatuk menetrendjébe.

A kedvezményezetteknek azzal is tisztában kell lenniük, hogy ha egy projekt minden tevékenységét a várható befejezési dátumnál korábban elvégzik, akkor a projekt záró jelentése korábban beadható, és megkaphatják az utolsó kifizetést a projektnek a Támogatási szerződésben szereplő befejező dátuma előtt.

1.6.7 Hol hajthatók végre a LIFE projektek?

A LIFE projekteket az Európai Unió valamelyik tagállamának területén kell végrehajtani. A LIFE programban az EU-n kívüli, illetve a tengerentúli országokban és területeken (TOT) is

finanszírozhatók tevékenységek, amennyiben a koordináló kedvezményezett székhelye az EU-ban van, továbbá alaposan megindokolják, hogy az EU-n kívül végzett tevékenységre az EU környezetvédelmi célkitűzéseinek elérése érdekében, valamint a szerződésekben meghatározott tagállami területeken végzett beavatkozások hatékonyságának biztosításához van szükség (például a vándormadarak telelő élőhelyeinek megőrzésére irányuló, vagy több országon átívelő folyón végzett tevékenységek esetében). Ne feledje, hogy ez csak kivétel, mert lehetőség szerint valamennyi tevékenységet az EU határain belül kell elvégezni. Azonban ha az adott problémát nem lehet sikeresen megoldani a nem-EU országokban végzett tevékenységek nélkül, akkor erre van lehetőség. A megfelelő adatlapokon minőségi és mennyiségi bizonyítékokkal kell alátámasztani az EU-n kívüli tevékenységek szükségességét ezeknek a tevékenységeknek a leírásában.

Az Európai Bizottság 2013/C-205/05 számú (HL C-205, 2013. július 27., 9–11 oldal) feljegyzésében megfogalmazott támogathatósági feltételek, amelyek az izraeli szervezetek támogathatóságára, valamint az Izrael által 1967 óta megszállva tartott területeken végzett tevékenységekre vonatkoznak az EU által 2014-től kezdődően a nyújtott támogatásokra, díjakra és pénzeszközökre, a jelen pályázati kiírás minden tevékenységére érvényesek, beleértve az EU pénzügyi szabályzatának 137. cikkében leírt, harmadik félre vonatkozó szabályokat.

1.6.8 Ki menedzselje a LIFE projektet?

Az elvárás az, hogy a projektet a koordináló kedvezményezett irányítsa. Azonban megfelelő indoklás esetén lehetséges, hogy egy társult kedvezményezett vagy a koordináló kedvezményezett közvetlen irányítása alatt álló alvállalkozó végezze. Nyomatékosan javasoljuk továbbá azt is, hogy minden projektnek főállású projektvezetője legyen.

A pályázatban világosan le kell írni, ki menedzseli a projektet, mekkora személyi állományt és mennyi időt rendeltek hozzá ennek végrehajtására, hogyan és kik hozzák meg a projekttel kapcsolatos döntéseket a projekt időtartama alatt (azaz kik és hogyan ellenőrzik a projekt menedzsereit).

1.6.9 A projekt tevékenységek kiszervezése

A kedvezményezetteknek rendelkezniük kell a javasolt projekt tevékenységek elvégzéséhez szükséges szakmai kapacitással és hozzáértéssel. Ezért elvárás, hogy a projekt költségvetésének külső segítség igénybevételére elkülönített része 35% alatt maradjon. Ennél magasabb arány csak akkor elfogadható, ha megfelelő indoklást adnak hozzá a pályázatban.

A LIFE Minta támogatási szerződés Általános feltételeit a külső segítség igénybevételénél is be kell tartani.

A LIFE Rendelet 19. cikkének megfelelően a kedvezményezettek számára (köz és magán) hangsúlyosan tervezett a zöld közbeszerzés alkalmazása. Az Európai Bizottság erre a célra összeállított egy eszköztárat. További tudnivalókat a következő weboldalon talál: http://ec.europa.eu/environment/gpp/toolkit_en.htm

1.6.10 Milyen feltételek mellett részesíti előnyben a LIFE program a transznacionális projekteket?

A LIFE rendelet kimondja, hogy a társfinanszírozásra alkalmas projektek kiválasztása során az Szerződő Hatóság különleges figyelmet fordít a transznacionális projektekre, amennyiben a transznacionális együttműködés elengedhetetlen a környezetvédelem vagy természetvédelem biztosításához. A támogatási feltételek 6. pontja alapján plusz pontokat kap az a projekt, amelynél a határokon átnyúló megközelítés hozzáadott értéke megfelelően bizonyított. Amennyiben ezt bizonyítékkal alátámasztják a pályázatban, akkor a projekt magasabb pontszámot kap a kiválasztási eljárás során, és nagyobb eséllyel kap támogatást.

Fontos megjegyzés: A LIFE rendelet szerinti értelmezésben a „transznacionális” csak a tagállamok közötti, valamint a tagállamok és a LIFE programban a LIFE rendelet 5. cikke alapján részt vevő harmadik országok közötti együttműködésre vonatkozik. Az Unión kívüli, illetve tengerentúli országokban és területeken végzett tevékenységek bár lehetségesek a LIFE rendelet 6. cikke alapján, de magasabb pontszámot nem érnek a támogatási feltételek 6. pontja alapján.

1.6.11 Milyen terjedelmű legyen a LIFE pályázat?

A pályázat legyen a lehető legtömörebb és legjobban érthető. A pályázók tartózkodjanak a terjedelmes pályázatoktól, és ne adjanak túlságosan részletes leírást a pályázathoz nem kapcsolódó projektterületekről, környezetvédelmi technológiákról, fajok listáiról stb..

A projekt tevékenységeiről azonban világos és részletes leírást kell adniuk. Ahol ez indokolt, a javasolt akciók helyszínének tisztázásához, térképeket is kell csatolni (ügyeljen arra, hogy egyes esetekben ez kötelező).

A brosrákat, önéletrajzokat és hasonló dokumentumokat nem kell benyújtani, az ilyen beadott dokumentumokat az értékelésnél figyelmen kívül fogják hagyni.

1.6.12 Folyamatban lévő tevékenységek

A projekt megkezdése előtt már folyamatban lévő tevékenységek nem támogathatók.

Ahol a projektben végrehajtott akciók jelentősen eltérnek a korábbi vagy folyamatos tevékenységektől gyakoriságukban vagy intenzitásukban, azok nem tekintendők folyamatban lévő tevékenységeknek. A pályázónak azonban a pályázatban megfelelő információkat kell szolgáltatnia erre vonatkozóan, ami alapján ez elbírálható.

Kivételes esetekben a múltban vállalt és befejezett akciókat illetően, ha a projekt során ezeknek a hasonló gyakorisággal és intenzitással való megismétlését javasolják a projekt során, akkor a pályázónak igazolnia kell, hogy ezekre az akciókra a LIFE program hiányában nem került volna sor.

1.6.13 A projekt és tevékenységeinek fenntarthatósága

A LIFE projektek jelentős befektetést képviselnek, és az Európai Unió nagy fontosságot tulajdonít ezen befektetések hosszú távú fenntarthatóságának. A projekteredmények közép- és hosszú távú fenntarthatósága a projekt végrehajtását követő fenntartási kapacitásra vonatkozik,

kerüljön arra sor folytatással, megismétléssel vagy átültetéssel. A kedvezményezetteknek a projekt időtartama alatt kötelezően meg kell vizsgálniuk, hogyan lehet ezeket a befektetéseket megőrizni, fenntartani, továbbfejleszteni és használni vagy megismételni/átültetni a projekt alatt vagy a befejezése után. A sikeres folytatás, megismétlés és/vagy átvitel stratégiát igényel, amelynek része a projektek által nyújtott megoldások hatásának megsokszorozása és a szélesebb körű felhasználás mobilizálása, hogy kritikus tömeget érjenek el a projekt időtartama alatt, vagy a LIFE projekt befejezése után rövid és közepes időtávon belül. Ez meghaladja a tudásátadást és a hálózatépítést, és átülteti a projekt során kifejlesztett és/vagy alkalmazott megoldásokat a gyakorlatba a projekt időszakán túlmenően, máshol vagy más céllal.

1.6.14 Kutatási tevékenységek és nagyméretű infrastrukturális projektek

A Horizont 2020 programmal ellentétben – amely a 2014–2020⁶ évekre vonatkozó kutatási és fejlesztési keretprogram részeként EU-s támogatást nyújt, egy LIFE projekt keretében projektet alátámasztó ismeretek fejlesztésére és bővítésére irányulva korlátozott kutatás végezhető. A kutatásnak szorosan és szervesen kell kapcsolódnia a projekt célkitűzéseivel, a pályázónak pedig részletesen be kell mutatnia, miképpen függ a projekt megfelelő végrehajtása ezektől a kutatási tevékenységektől, igazolnia kell, hogy a meglévő tudományos alapok nem elegendőek, és részleteznie kell, hogyan fogják felhasználni az új ismereteket a projekt tevékenységeinek végrehajtásához. Ilyen esetekben a tudományos publikációk a projekt fontos eredményének tekintendők.

A nagy infrastruktúrákat létrehozó projektek nem tartoznak a LIFE program tárgykörébe, és ezért nem támogathatók. Egy projekt abban az esetben minősül nagy infrastrukturális beruházásnak, amennyiben „egy infrastruktúra elem” létrehozásának tényleges költsége⁷ meghaladja az 500 000 eurót. Az „egy infrastruktúra elem” jelentése az F4a adatlapon felsorolt valamennyi, fizikailag egymással kapcsolódó elem összessége, amelyek az infrastrukturális befektetés működését biztosítják (pl. egy ököcsatorna estén a híd, a gátak, a jelzőtáblák stb.). Ez az összeg kivételes esetekben túlléphető, ha a pályázatban részletes szakmai indoklást adnak arról, miért szükséges az infrastruktúra a LIFE rendelet 10., 11., vagy 12. cikkében leírt célkitűzések hatékony megvalósításához.

1.6.15 Kiegészítő jelleg egyéb EU-s támogatási programokkal

A LIFE rendelet 8. cikke szerint a LIFE program által támogatott tevékenységeknek biztosítaniuk kell a következetességet és a szinergiákat, továbbá kerülniük kell az átfedéseket az Unió más támogatási programjaival. A Szerződő Hatóság és a tagállamok különösen ügyeljenek a koordinációra az Európai Regionális Fejlesztési Alappal, az Európai Szociális Alappal, a Kohéziós Alappal, az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alappal, az Európai Tengeri és Halászati Alappal és a Horizont 2020 programmal.

Ezért alapvető fontosságú, hogy mielőtt benyújtják pályázataikat a Szerződő Hatóságnak, a kedvezményezettek alaposan ellenőrizték, hogy a projektjükben javasolt tevékenységek a

⁶Az Európai Parlament és a Tanács 2013. december 11-i, 1293/2013 számú (EU) rendelete lefekteti a „Horizont 2020 - a kutatás és innováció keretprogramja (2014–2020)” részvételi és terjesztési szabályait, és hatályon kívül helyezi a 1906/2006 számú (EC) rendeletet (OJL 347, 2013. december 20, 81. o.)

⁷Tényleges költség: Az infrastruktúra teljes költsége, értékcsökkenés alkalmazása nélkül.

gyakorlatban támogathatók vagy támogatottak-e más Uniós forrásból.

A kedvezményezetteknek tájékoztatni kell a Szerződő Hatóságot az EU költségvetésétől kapott bármely vonatkozó anyagi támogatásról, továbbá az Uniós költségvetés által támogatandó, folyamatban lévő pályázataikról is. A kedvezményezetteknek azt is ellenőrizniük kell, hogy nem kapnak-e olyan működési támogatást a LIFE programból (vagy egyéb EU-s programokból), amely kettős finanszírozáshoz vezetne.

Ennek elmulasztása az A7. adatlapon a pályázat elutasításához vezethet.

Kérjük, vegye figyelembe, hogy bizonyítottan egyre nagyobb problémát jelent, hogy ugyanazt vagy hasonló pályázatot növekvő számban adnak be különböző programokhoz. A Szerződő Hatóság alapos ellenőrzéseket és kereszt-ellenőrzéseket végez. Súlyos következményekkel járhat, ha a pályázó elmulasztja feltüntetni, hogy ugyanazt vagy hasonló pályázatot más programokhoz is beadott (vagy legrosszabb esetben, hogy már kapott részfinanszírozást).

Emellett a projekt felülvizsgálati szakaszában a Nemzeti Hatóságot is felszólíthatják arra, mutassa be milyen lépéseket tett annak érdekében, hogy biztosított legyen a koordináció és az egymást kiegészítő jelleg a LIFE finanszírozású, illetve egyéb európai uniós programok között.

Viszont az értékelési szakaszban (6. odaítélési szempont) bónuszpontokat kapnak azok a projektek, amelyek szinergiákat mutatnak az uniós finanszírozási mechanizmusokkal és olyan uniós irányelvekkel, amelyeket a LIFE program nem fed le, a szinergiák mértékétől és minőségétől függően. Ilyen szinergiákra példa lehet a hulladékgazdálkodás tökéletesítését célzó és ezzel egy időben a társadalmi integrációt segítő projekt.

1.6.16 Korábbi LIFE projektet folytató, illetve azon alapuló pályázatok

Ha a pályázó egy korábbi LIFE projekt folytatását javasolja, az A7. adatlapon világosan írja le, miért szükséges a projekt újabb szakasza, és hogyan fogja ez kiegészíteni a korábbi projektben elért eredményeket. A pályázónak a fenntarthatóság bemutatása során (B6. adatlap) azt is le kell írnia, hogy a további folytatás hogyan biztosítható a LIFE programtól eltérő források felhasználásával. Végül, de nem utolsó sorban minden kulcsfontosságú tevékenység leírása során (C. adatlapok) a pályázónak pontos információkat kell szolgáltatnia arra vonatkozóan, hogyan épül az adott tevékenység a korábbi projekt szakaszban végrehajtott hasonló tevékenységekre, és hogyan egészíti ki azokat.

A pályázóknak azt szükséges bemutatniuk, hogy figyelembe vették a LIFE által támogatott más, hasonló problémákkal foglalkozó pályázatokat is. Be kell mutatniuk, hogyan épül pályázatuk a többire, és miben különbözik azoktól, illetve hogyan működnek együtt azokkal, ha még folyamatban vannak.

Az értékelési eljárás során ezeket a szempontokat alaposan ellenőrzik. A részletes adatok megadásának elmulasztása ezekből a szempontokból negatív hatással van a projekt végső pontszámára.

1.6.17 A környezeti előnyök mennyiségi meghatározása

A tervezett megoldás eredményeként várható nagyobb teljesítményt vagy előnyöket számszerűsíteni kell az elvárt környezeti előnyök szempontjából. Ezeknek konkrétan, reálisnak és lehetőség szerint számszerűsítettnek kell lenniük, és életciklus-megközelítést alkalmazva kell bemutatásra kerülniük (ahol ez releváns). Ezt úgy kell elvégezni, hogy egyértelműen összehasonlíthják ezeket a projekt kezdetén becsült vagy mért felállással. Ebből a szempontból, ami a teljes pályázatot illeti, ügyelni kell arra, hogy a releváns adatlapokon leírt környezetvédelmi előnyök konzisztensek legyenek a LIFE KPI táblázatában feltüntetett értékekkel.

1.6.18 Koordinációs követelmény ugyanazon, vagy hasonló problémára irányuló, több pályázat között

Bizonyítékok vannak arra, hogy egyre több olyan pályázatot nyújtanak be, amelyek ugyanarra vagy hasonló kérdésekre összpontosítanak, gyakran ugyanabból a tagállamból, egyértelmű ésszerű és koordinációs mechanizmus nélkül. Ez sűrűbben előfordul a Természet és biodiverzitás kiemelt területen.

Az ilyen helyzetek elkerülése érdekében a nemzeti kapcsolattartókkal való konzultáció nyomtatékosan javasolt a pályázók számára:

(<http://ec.europa.eu/environment/life/contact/nationalcontact/>) annak ellenőrzése érdekében, hogy a pályázat témájával nem foglalkozik-e más pályázó is. Ebben az esetben a pályázókat az együttműködésre ösztönzik, hogy kerüljék az esetleges átfedéseket és erősítsék a szinergiákat.

1.7 Személyes adatok védelmére vonatkozó záradék

A pályázatokban szereplő személyes adatok, például a kedvezményezettek és társfinanszírozók neve, címe és egyéb kapcsolati adatai bekerülnek egy ESAP nevű adatbázisba, amely az EU intézményei és ügynökségei, valamint titoktartási megállapodással rendelkező külső értékelők csoportja számára elérhető. Az ESAP-ot kizárólag a LIFE pályázatok kiértékelésének előmozdításához használják.

A sikeres pályázatok ugyanezen adatai egy másik, BUTLER nevű adatbázisba kerülnek át, amely az EU intézményei és ügynökségei, valamint titoktartási szerződéssel rendelkező külső értékelők csoportja számára teszik elérhetővé az adatokat. A BUTLER adatbázist kizárólag a LIFE pályázatok kezelésében használják.

Minden projekt összegzése, a koordináló kedvezményezett nevével és kapcsolati adataival együtt felkerül majd a LIFE weboldalára, ahol nyilvánosan elérhető lesz. A koordináló kedvezményezett felkérés esetén köteles a megadott adatok helyességét ellenőrizni.

A sikeres kedvezményezettek, valamint a projektjeik keretében elnyert támogatási összegek a Pénzügyi átláthatósági rendszer⁸ nyilvános adatbázisba szintén bekerülnek.

⁸[Pénzügyi átláthatósági rendszer \(Financial Transparency System, FTS\) - Európai Bizottság](#)

Az Szerződő Hatóság vagy alvállalkozói a sikertelen pályázók személyes adatait a jövőbeli pályázatokkal kapcsolatban utánkövetésre felhasználhatják.

Ezen folyamat során a Szerződő Hatóság és alvállalkozói betartják az A személyes adatok közösségi intézmények és szervek által történő feldolgozása tekintetében az egyének védelméről, valamint az ilyen adatok szabad áramlásáról szóló, 2000. december 18-i 45/2001/EK európai parlamenti és tanácsi rendeletet. Természetesen Önnek joga lesz, a birtokunkban lévő adatait megtekinteni és javításukat kérni.

Egy pályázat beadása magába foglalja azt is, hogy a pályázó hozzájárul a pályázatban szereplő személyes adatainak a fentiek szerinti használatához. Az adatokat a fentiekben leírtaktól eltérő, semmilyen más célra nem használják fel.

2. LIFE Környezet és erőforrás-hatékonyság

2.1 Mi a LIFE Környezet és erőforrás-hatékonyság?

Az alábbi irányelvek kizárólag a **LIFE Környezet és erőforrás-hatékonyság** kiemelt területre vonatkoznak.

A LIFE Környezet és erőforrás-hatékonyság fő célja, hogy hozzájáruljon az Európai Unió környezetvédelmi politikájának és jogalkotásának megvalósításához, aktualizálásához és fejlesztéséhez, beleértve a környezetvédelem egyéb politikákba történő integrálását, ezzel is támogatva a fenntartható fejlődést. Emellett az egyes finanszírozott akcióknak rendelkezniük kell uniós hozzáadott értékkel és ki kell egészíteniük azokat az akciókat, amelyek finanszírozása más Európai Uniók alapok terhére történik a 2014–2020 közötti időszakban.

A Környezet és erőforrás-hatékonyság kiemelt terület az alábbiakra fókuszál:

- környezeti kihívásokkal kapcsolatos politikák vagy irányítási megközelítések, legjobb gyakorlatok és megoldások kidolgozása, vizsgálata és bemutatása, valamint az erőforrás-hatékonysággal kapcsolatos szakpolitika és jogalkotás támogatása, beleértve „Az erőforrás-hatékony Európa megvalósításának ütemterve” című dokumentumot.
- tudásbázis fejlesztése az Unió környezetvédelmi politikájának és jogalkotásának fejlesztése, megvalósítása, értékelése és monitorozása érdekében, és azoknak a tényezőknek, terheléseknek és válaszoknak az értékelése és nyomon követése érdekében, amelyek az Unión belül és azon kívül hatással vannak a környezetre.

A LIFE rendelet III. melléklete az alábbi öt szektor számára a következőképpen írja le a tematikus prioritásokat:

- **A vízre és azon belül a tengeri környezetre vonatkozó tematikus prioritások**
- **A hulladéokra vonatkozó tematikus prioritások**
- **Az erőforrás-hatékonyságra vonatkozó tematikus prioritások, beleértve a talajt és az erdőket, valamint a zöld és a körforgásos gazdaságot**

- **A környezetre és az egészségre vonatkozó tematikus prioritások, beleértve a vegyi anyagokat és a zajt**
- **A levegő minőségére és a kibocsátásokra vonatkozó tematikus prioritások, ideértve a városi környezetet is.**

A LIFE Környezet és erőforrás-hatékonyság területén azok a legjobb pályázatok részesülhetnek támogatásban, melyek innovatív megoldásokat nyújtanak fontos környezetvédelmi kérdésekhez kapcsolódóan, és megvalósítható, valamint minőségileg és mennyiségileg mérhető konkrét eredményeket hoznak. A pályázatoknak átláthatónak, valamint szakmai és pénzügyi értelemben megalapozottnak kell lenniük. Tartalmazniuk kell továbbá a tudás terjesztésére irányuló tevékenységeket is. A demonstrációs jelleg különösen fontos; a projekteket úgy kell megvalósítani, hogy nagyobb léptéken történő bevezetésük megvalósíthatósága értékelhető legyen mind technikai, mind gazdasági szempontból. A LIFE Környezet és erőforrás-hatékonyság kiemelt terület nem kutatásra vagy meglévő technológiába történő befektetésre irányul. A LIFE célja, hogy áthidalja a kutatás, a politika és a fejlesztési eredmények közötti rést, és elősegítse a széleskörű megvalósítását, és hozzájáruljon innovatív megoldások továbbfejlesztéséhez.

2.2 Tematikus prioritások és projekttémák a LIFE Környezet és erőforrás-hatékonyság kiemelt terület számára

Jelen fejezet a prioritást élvező tematikus prioritásokat, illetve projekt témákat írja le. Mindez nem zárja ki annak lehetőségét, hogy a fejezet által nem tárgyalta, a LIFE Rendelet III. sz. mellékletében meghatározott projekttémák vagy tematikus prioritások által nem lefedett témákra vonatkozóan kerüljenek benyújtásra pályázatok. E tekintetben megjegyzendő, hogy csak azok a pályázatok kaphatnak pontokat az „Hozzájárulás a Projekttémákhoz” 5. számú odaítélési szempont szerint, amelyek egyértelműen és teljes körűen megfelelnek az alább felsorolt projekttémáknak (bővebb információt a 4. számú szempontból az Értékelési Útmutató 2018 nyújt). A pályázók **maximum két projekttémát választhatnak** az eProposal alkalmazásban és **egyértelműen ismertetniük kell**, hogy pályázatuk a kiválasztott projekt témák közé tartozik-e és ha igen, **miért**. Csak a pályázó által megjelölt témák megfelelőségét vizsgálják. Ha a pályázó nem választ témát, ezzel azt jelenti ki, hogy a pályázat nem felel meg egyik témának sem és tudomásul veszi, hogy az 5. kritérium szerint a pályázat nem kaphat egy pontot sem.

2.2.1 A vízre és azon belül a tengeri környezetre vonatkozó tematikus prioritások

„Az erőforrás-hatékony Európa megvalósításának ütemtervében” és a 7. Környezetvédelmi Cselekvési Programban a vízhez kapcsolódóan meghatározott speciális célok megvalósítására irányuló tevékenységek különösen:

- az EU Víz Keretirányelv megvalósítására szolgáló integrált megközelítések⁹;

⁹Az Európai Parlament és Tanács 2000/60/EC sz. irányelve (2000. október 23.) a vízpolitika terén a közösségi fellépés kereteinek meghatározásáról
<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2000:327:0001:0072:EN:PDF>

- ii. Árvízvédelmi irányelv¹⁰;
- iii. Tengervédelmi stratégiáról szóló keretirányelv¹¹;
- iv. a vízi erőforrások biztonságos és hatékony hasznosítását biztosító tevékenységek, a mennyiségi vízgazdálkodás javítása, a magas-szintű vízminőség megőrzése és a vízi erőforrásokkal való visszaélés és azok romlásának elkerülése.

Projekt témák

Az EU-ban komoly problémát jelent a vízminőség, az áradások és az aszályok költséghatékony kezelése. A vízügyi ágazatban felmerülő kihívásokra és lehetőségekre való reagálás során a szereplőknek egységes megközelítést kell alkalmazniuk. A vízpolitikai keretirányelv, az árvízvédelmi irányelv és a vízzel kapcsolatos európai innovációs partnerség prioritásainak végrehajtásával összhangban a projekteknek olyan akciók kidolgozására és főként végrehajtására kell összpontosítaniuk, amelyek segíthetnek a tagállamoknak egy valóban integrált vízkészlet-gazdálkodást bevezetni, szükség esetén pedig ösztönzik az ökoszisztéma-alapú megközelítéseket. A tengervédelmi stratégiáról szóló keretirányelv végrehajtására irányuló akciók keretében különös figyelmet kell fordítani az új terhelésekre és hatásokra, valamint ösztönözni kell az integrált partiövezet-gazdálkodás és a tengeri területhasználat-tervezés fejlesztését. A vízügyi ágazat tekintetében a vízszolgáltatások (ivóvíz előállítása vagy a szennyvíz kezelése) biztosításához használt technológiák és eljárások nemsokára elérik teljes kiépítettségüket. A vízzel kapcsolatos európai innovációs partnerség kiemelt területeinek megfelelően a jelenlegi kihívás kettős: (i) a megfelelő végrehajtás költséghatékony, erőforrás-hatékony és jogilag megfelelő eredményekkel járó biztosítása, és (ii) az e területen felmerülő új problémák kezelésére való képesség biztosítása.

Ezért az alábbi projektek kapnak elsőbbséget:

Víz, áradások és aszály – III. melléklet, A. szakasz, a) pont, i–ii. alpont

1. **Árvíz és/vagy aszálykockázatokat kezelő** lépések megvalósítása az alábbiak közül legalább egy alkalmazásával:

- Természetalapú megoldások, amelyek olyan természetes vízmegtartást célzó intézkedésekből állnak, amelyek növelik a vízbeszivárgást és a víztárolást, és természetes vagy „a természeteshez hasonló” eljárásokkal távolítják el a szennyező anyagokat, a folyamatok közé értve a folyók, tavak, delták és partok morfológiájának és/vagy a kapcsolódó élőhelyeknek (ideértve az árterületeket és mocsári területeket is) a helyreállítását;
- megelőző és védelemre szolgáló eszközök és technikák a szakpolitika támogatására, földhasználati tervezés, kockázatsökkentés, esemény utáni ellenálló képesség és vészhelyzetkezelés és/vagy
- integrált kockázatértékelési és – kezelési megközelítések, amelyek számításba veszik a társadalmi sebezhetőséget, és a nagyobb ellenálló képességre törekednek, miközben biztosítják a társadalmi elfogadást.

2. A Vízgyűjtő-gazdálkodási Tervekben azonosított **hidromorfológiai terhelésekkel**

¹⁰Az Európai Parlament és Tanács 2007/60/EC sz. Irányelve (2007. október 23.) árvízi kockázatok értékeléséről és kezeléséről

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2007:288:0027:0034:EN:PDF>

¹¹Az Európai Parlament és Tanács 2008/56/EC sz. irányelve (2008. jún. 17.) a tengeri környezetvédelmi politika területén a közösségi fellépéskereseteinek meghatározásáról (tengervédelmi stratégiáról szóló keretirányelv)

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2008:164:0019:0040:EN:PDF>

foglalkozó projektek, amelyek föld- és vízhasználatban gyökereznek, hogy jobb vízállapotot vagy – potenciált lehessen elérni a Víz Keretirányelv célkitűzéseit teljesítve.

3. Az emberi és/vagy mezőgazdasági eredetű **tápanyag- és organikus szennyezések** integrált kezelése a szennyezés közvetlen eltávolítása által. Az elővételezett lépéseket egy átfogó hiányelemzés¹² eredményeként kell azonosítani a folyómeder vagy a vízgyűjtők szintjén meghatározva azokat az intézkedéseket, amelyek szükségesek a vízpolitikai keretirányelv és a tengervédelmi stratégiáról szóló keretirányelv követelményeinek – figyelembe véve azokat a dolgokat, amelyek a települési szennyvíz kezeléséről szóló irányelv¹³, a vizek mezőgazdasági eredetű nitrátszennyezéssel szembeni védelméről szóló irányelv¹⁴, a fürdővíz-minőségi irányelv¹⁵ és a felszín alatti vizekről szóló irányelv¹⁶ révén teljesültek – teljesítéséhez.

4. A vízi környezetben lévő **kémiai szennyezőanyagok** által okozott terhelések visszaszorítása a megfelelő helyettesítő anyagok¹⁷ vagy alternatív technológiák segítségével a forrásnál csökkenve a kiemelt anyagok és más folyómeder-specifikus szennyezőanyagokként azonosított vegyi anyagok kibocsátását.

5. **Víztakarékossági intézkedések** megvalósítása a víztesteket érintő minőségi és mennyiségi terhelés csökkentése érdekében a vízhiánnyal küzdő területeken az adott Vízgyűjtő-gazdálkodási Tervben meghatározottnak megfelelően.

Tenger- és partiövezet-gazdálkodás – III. melléklet, A rész, (a) (iii) pont

1. Olyan eszközök, technológiák vagy gyakorlatok alkalmazása, amelyek **gondoskodnak a tengeri környezethez kapcsolódó emberi tevékenységek fenntarthatóságáról**, beleértve úgy is, hogy csökkentik az emberi tevékenységekből származó, tengeri környezetre gyakorolt terhelést, és foglalkoznak az alábbi, kiemelt aggodalomra okot adó témakörök közül legalább egyvel:

- víz alatti zajszennyezés,
- a tengerfenék zavarása,
- mélytengeri bányászat,
- halászat,
- mezőgazdaság és/vagy

¹² A víztestek jelenlegi állapota és a jó állapotra vonatkozó célkitűzés eléréséhez szükséges terheléscsökkenés közötti rés elemzése a vízpolitikai keretirányelv 11. cikk (1) bekezdésének megfelelően, amely alapján a tagállamoknak olyan intézkedési programokat kell létrehozniuk, amelyek figyelembe veszik az „annak 5. cikke által megkívánt elemzések eredményeit” (a terhelések és hatások elemzése) „az ezen irányelv 4. cikkében megállapított célkitűzések elérése érdekében” (jó állapot). A 11. cikk (8) bekezdése szintén előírja, hogy az intézkedési programokat hatévente felül kell vizsgálni. További információkért lásd: Víz keretirányelv jelentéstételre vonatkozó 2016-os

útmutatás http://cdr.eionet.europa.eu/help/WFD/WFD_521_2016/Guidance/WFD_ReportingGuidance.pdf, különösen a 10.1.8.2 fejezetet, 245. oldal (annak leírása, amiről a tagállamoknak jelentést kell tenniük a részmutatók kapcsán az egyes jelentős terheléstípusokra és vegyi anyagokra vonatkozóan) és a 10.1.4 és 10.1.5 részeket.

¹³ A települési szennyvíz kezeléséről szóló, 1991. május 21-i 91/271/EGK tanácsi irányelv (HL L 135., 1991. 05. 30., 40–52. o.).

¹⁴ A vizek mezőgazdasági eredetű nitrátszennyezéssel szembeni védelméről szóló 1991. december 12-i 91/676/EGK tanácsi irányelv (HL L 375., 1991. 12. 31., 1–8. o.).

¹⁵ Az Európai Parlament és a Tanács 2006/7/EK irányelve (2006. február 15.) a fürdővizek minőségéről és a 76/160/EGK irányelv hatályon kívül helyezéséről (HL L 64., 2006. 03. 04., 37–51. o.).

¹⁶ A felszín alatti vizek szennyezés és állapotromlás elleni védelméről szóló, 2006. december 12-i 2006/118/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 372., 2006. 12. 27., 19–31. o.).

¹⁷ a „megfelelő helyettesítő anyagok” olyan egyéb vegyi anyagok, amelyek ugyanazt a kívánt hatást érik el kevesebb hatást gyakorolva a környezetre.

- navigáció.
2. A tengeri hulladék vagy a szennyezőanyagok megelőzésére és csökkentésére irányuló projektek, amelyek a problémák szárazföldi és/vagy tengeri forrással foglalkoznak.

Vízügyi ágazat – III. melléklet, A. szakasz, a) pont, iv. alpont

1. Az ivóvízzel és a településiszennyvíz-tisztító rendszerekkel kapcsolatos technológiák alkalmazása **erőforrás-hatékony eljárások** használatával a vízszolgáltatások biztosítása¹⁸ érdekében, a szennyvízkezelés részeként helyszíni eljárások és/vagy ellenőrzési folyamatok révén **az új szennyezőanyagok és/vagy kórokozók kibocsátásának csökkentése vagy megszüntetése** céljából.
2. Olyan eszközök alkalmazása, amelyek biztosítják a **vízszolgáltatások erőforrás-hatékony biztosítását** az ivóvíz irányelvnek és a települési szennyvíz kezeléséről szóló irányelvnek megfelelően a **vidéki területeken**¹⁹ élő népességet számára.
3. Az **újrahasznosított/visszanyert vizekre** vonatkozó kezelési lehetőségek és/vagy megoldások **hatékonyságának és eredményességének fokozása** az alábbiak közül egy vagy több tényező megvalósításával:
 - Elképzelések a(z alternatív) vízszolgáltatás, a szennyvízkezelés és az erőforrások újrahasznosítása, helyreállítása és újrafeldolgozása terén²⁰;
 - A források ellenőrzésére szolgáló módszerek és költséghatékony helyszíni technológiák az új szennyező anyagok és kórokozók szennyvízkezelő- rendszerbe való kibocsátása terén.
 - Intelligens technológiákat és decentralizált rendszereket alkalmazó és az alternatív vízforrásokra összpontosító víztisztítási innovációs központok olyan régiókban, ahol jelenleg nincsenek megfelelő csatornahálózatok vagy szennyvízkezelő és – tisztító létesítmények;
 - Következetes megközelítés a víz-, az energia- és az erőforrás-veszteség elkerülése érdekében az ipari termelésben és a víz- és szennyvíz- infrastruktúrával kapcsolatban.

2.2.2 A hulladékra vonatkozó tematikus prioritások

„Az erőforrás-hatékony Európa megvalósításának ütemtervében” és a 7. Környezetvédelmi Cselekvési Programban a hulladékra vonatkozóan előírt konkrét célkitűzések végrehajtására irányuló tevékenységek, különösen:

- i. a hulladékokról szóló uniós jogszabályok kidolgozása és végrehajtása, különös hangsúlyt fektetve az uniós hulladékhierarchia első lépcsőfokaira (megelőzés, újrahasznosítás és újrafeldolgozás);

¹⁸ Pl. a víz kezelése és a vízgazdálkodás során felhasznált energia mennyiségének és a vízveszteségnek a csökkentése céljából

¹⁹ A vidéki területeken élő népesség az a népesség, amely a városi területeken kívül él. A városi területek az alábbi módszerrel kerülnek meghatározásra: 1. népsűrűségi küszöb (300 lakos/km²) 1 km²-es rácscellákra alkalmazva;

2. minimális méretre vonatkozó küszöb (5000 lakos) csoportos rácscellákra alkalmazva a sűrűségi küszöb fölött. További információkért lásd: http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Urban-rural_typology.

²⁰ Pl. talajban előforduló tápanyagok (P, K, N) és szerves vegyületek.

- ii. a termékek erőforrás-hatékonysága és életciklusuk során mérhető hatásaik, a fogyasztási minták és a gazdaság anyagfüggőségének csökkentése.

Projekt témák

A hulladék tekintetében az erőforrás-hatékony Európa megvalósításának ütemterve és a 7. Környezetvédelmi Cselekvési Program arra törekszik, hogy 2020-ra megvalósítsa az alábbi általános célkitűzéseket:

- a hulladéktermelés csökkentése,
- az újrafeldolgozás és újrahasznosítás maximalizálása,
- az égetés nem újrafeldolgozható anyagokra való korlátozása, és
- a hulladéklerakás nem újrafeldolgozható és nem hasznosítható hulladékokra való korlátozása. Ezért az alábbi projektek kapnak elsőbbséget:

A hulladékokról szóló jogszabályok végrehajtása – III. melléklet, A. szakasz, b) pont, i.–ii. alpont

1. A **hulladék kezelésére** (szelektív gyűjtés, tárolás és újrahasznosítás) vonatkozó módszerek megvalósítása az Európai Unió legkülső régióiban²¹ vagy olyan szigeteken²², amelyek lakóhellyel rendelkező népessége 250 000 főnél kevesebb²³.

2. **Innovatív megoldások** megvalósítása az alábbiak egyikét megelőzően:

- **Elektromos és elektronikus berendezések hulladékainak (WEEE) és/vagy elemeknek és akkumulátoroknak szelektív gyűjtése és újrahasznosítása** vagy a WEEE és/vagy az elemek és akkumulátorok újrahasznosítása;
- **Hulladékká vált gépjárművek (ELV-k) bontása és újrahasznosítása**
- **Építmények vagy épületek szelektív lebontása**, ami értéknövelt, újrahasznosított²⁴ anyagokat vagy termékeket eredményez;
- **A műanyagok szétválogatása és értéknövelt újrahasznosítása**;²⁵
- **A biohulladék szelektív gyűjtése és újrahasznosítása és/vagy**
- **Kompozit anyagok újrahasznosítása kritikus nyersanyagok kinyeréséhez.**

²¹ Guadeloupe, La Réunion, Mayotte, Francia Guayana és Martinique, Saint Martin (Franciaország); Madeira, Azori-szigetek (Portugália); Kanári-szigetek (Spanyolország), lásd : http://ec.europa.eu/regional_policy/en/policy/themes/outermost-regions/.

²² Szigetnek minősülnek azok a területek, amelyek minimális felszíne 1 km²; a sziget és a szárazföld közötti távolság legalább 1 km; a lakóhellyel rendelkező népesség több mint 50 fő; nincs rögzített kapcsolat (híd, alagút, gát) a sziget és a szárazföld között. A meghatározást lásd a 2011/01. sz. Regionális fókuszban „Regional typologies: a compilation” (Regionális osztályozások: összeállítás), Európai Unió, Regionális politika; http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/focus/2011_01_typologies.pdf

²³ A vonatkozó illetékes hatóságok legutóbbi nyilvánosan elérhető adatai szerint.

²⁴ Az értéknövelt azt jelenti, hogy kiváló minőségű termékekben hasznosítják újra, azaz nem töltőanyag lesz. Az elképzelést lásd: A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának. „Útban a körkörös gazdaság felé: zéró hulladék program Európa számára, COM(2014) 398 végleges, 2014. 07. 02., <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A52014DC0398>.

²⁵ Ez a műanyag csomagolást is magában foglalja.

Magyarázó megjegyzés:

Kiegészítendő ezeket az innovatív megoldásokat és a LIFE projektet, egyéb vonatkozó hulladékkezelési műveleteket is érdemes folytatni a projekt időszaka alatt és után a hulladékhierarchiának megfelelően.

3. **A hulladékokban található veszélyes anyagok azonosítása²⁶ és elkülönítése** a kezelt hulladék értéknövelt újrahasznosításának²⁷ lehetővé tétele és a veszélyes anyagok biztonságos ártalmatlanítása érdekében a projekt keretén belül.

Hulladék- és erőforrás-hatékonyság – III. melléklet, A. szakasz, b) pont, iii. alpont

1. **Az erőforrás-hatékonyságot támogató új üzleti és/vagy fogyasztási modellek és/vagy megközelítések** megvalósítása a kiemelt ipari ágazatokban, ahogy az az erőforrás-hatékonny Európa megvalósításának ütemtervében²⁸ és a körforgásos gazdaságra vonatkozó uniós akciótervben²⁹ le van fektetve, a termékek tartósságára, újrafelhasználására, javítására és újrafeldolgozására és a termékek értékesítésének alternatív folyamataira összpontosítva Az új üzleti modelleknek és megközelítéseknek már a projekt időtartama alatt is:

- az erőforrás-felhasználás (azaz anyagháználát, energia- és/vagy vízhasználat a fő hatásoktól függően) csökkentését kell eredményezniük, és
- támogatniuk kell a kis- és középvállalkozások³⁰ átalakulását és/vagy
- integrálniuk kell a társadalmi dimenziót az üzleti modellbe.

Magyarázó megjegyzés:

Az alternatív folyamatok közé tartozik többek között a megosztás vagy bérbeadás, átalakítás, ipari szimbiózis, az élelmiszerláncok optimalizálása, szállítás és mobilitás, fenntartható épületek és építkezés/lebontás.

2.2.3 Az erőforrás-hatékonyságra vonatkozó tematikus prioritások, beleértve a talajt és az erdőket, valamint a zöld és a körforgásos gazdaságot

„Az erőforrás-hatékonny Európa megvalósításának ütemterve” és a 7. Környezetvédelmi Cselekvési Program végrehajtására irányuló tevékenységek, amelyeket a jelen mellékletben említett egyéb tematikus prioritások nem fednek le, különösen:

²⁶ Beleértve a jellemzést.

²⁷ Az értéknövelt azt jelenti, hogy kiváló minőségű termékekben hasznosítják újra, azaz nem töltőanyag lesz. Az elképzelést lásd: A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának. „Útban a körkörös gazdaság felé: zéró hulladék program Európa számára, COM(2014) 398 végleges, 2014. 07. 02., <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A52014DC0398>

²⁸ A Bizottság COM/2011/0571 végleges, 2011. szeptember 20-i közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának, „Az erőforrás-hatékonny Európa megvalósításának ütemterve”, <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM:2011:0571:FIN>.

²⁹ A Bizottság COM(2015) 614 végleges, 2015. december 2-i közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának, „Az anyagkörforgás megvalósítása – A körforgásos gazdaságra vonatkozó uniós cselekvési terv”, <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52015DC0614>

³⁰ A kis- és középvállalkozások meghatározását lásd: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=URISERV%3A26026>

- i. az ipari szimbiózis és a tudásátadás, valamint a körforgásos és zöld gazdaság irányába történő elmozdulás új modelljeinek kidolgozása;
- ii. a talajvédelmi tematikus stratégia (a Bizottság 2006. szeptember 22-i „A talajvédelemről szóló tematikus stratégia” című közleménye), különös hangsúlyt fektetve a talajlezáródás mérséklésére és kompenzálására, valamint a jobb földhasználatra;
- iii. az erdők megfigyelési és információs rendszere, valamint az erdőtüzek megelőzése.

Projekttémák

Az erőforrás-hatékonyságra vonatkozó tematikus prioritások alá tartozó projektek, beleértve a talajt és az erdőket, valamint a zöld és a körforgásos gazdaságot, az erőforrás-hatékony Európa megvalósításának ütemterve, a körforgásos gazdaságra vonatkozó uniós akcióterv³¹, a talajvédelemről szóló tematikus stratégia³² és a 2013-as uniós erdőgazdálkodási stratégia³³ végrehajtására fognak összpontosítani.

Az ipari szimbiózis, a tudásátadás és a körforgásos és zöld gazdaság irányába történő elmozdulás tekintetében különös figyelmet kell fordítani a vállalkozások körforgásos/erőforrás-hatékony, környezetvédelmi szempontból megfelelő teljesítményére, a fogyasztói szakpolitikára, az új üzleti és fogyasztási modellekre, valamint az értéklánckra. A körforgásos gazdaság nyilvánosság általi támogatása eddig az „újrafeldolgozás” felé mutatott elfogultságot, míg az újrafelhasználás, javítás és átalakítás alulreprezentált.³⁴ Ha (helyi) értéklánckok mentén valósítják meg, a körforgásos gazdaság nagy potenciállal rendelkezik pozitív társadalmi hatások létrehozására például a hátrányos helyzetű személyek munkaerő-piaci integrációját és az árnyékgazdaság tevékenységeinek hivatalossá tételét tekintve. A körforgásos gazdasággal foglalkozó projekteket kérjük e szempontok átgondolására a közvetlen, mérhető környezetvédelmi hatások mellett. Ezek az értéklánckok a kiemelt ágazatokkal fognak foglalkozni, és így szintén elősegítik a közelgő „A műanyagok körforgásos gazdaságban játszott szerepével kapcsolatos stratégia”³⁵ megvalósítását.

A talajvédelem tekintetében javításra szorul a talajgazdálkodás, főként a talajlezárás korlátozása és mérséklése. A projekt keretében gyűjtött, a talajjal kapcsolatos adatokat elérhetővé kell tenni a vonatkozó regionális, nemzeti és/vagy uniós adatbázisok számára is.

Az erdőket célzó projekteknek hozzá kell járulniuk az erdők nyomon követéséhez úgy, hogy az

³¹ A Bizottság COM(2015) 614 végleges, 2015. december 2-i közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának, „Az anyagkörforgás megvalósítása - A körforgásos gazdaságra vonatkozó uniós cselekvési terv”, <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52015DC0614>

³² A Bizottság COM/2006/0231 végleges közleménye a Tanácsnak, az Európai Parlamentnek, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – A talajvédelemről szóló tematikus stratégia https://ec.europa.eu/agriculture/forest/strategy_en

³³ https://ec.europa.eu/agriculture/forest/strategy_en

³⁴ Lásd a 6/2017 sz. EEA jelentést. „Circular by design – products in the circular economy” (Körforgásra tervezve – A körforgásos gazdaság termékei), 23. oldal: Az uniós terméktervezési kutatás-fejlesztési projektek 5%-a foglalkozik környezetbarát tervezéssel, 1%-a átalakítással, 2%-a javítással, de 8% összpontosít az újrafeldolgozásra.

³⁵ <http://www.europarl.europa.eu/legislative-train/theme-new-boost-for-jobs-growth-and-investment/file-strategy-on-plastics-in-the-circular-economy>

általuk generált bármely vonatkozó adatot a jelenlegi vagy későbbi európai erdőinformációs rendszerek rendelkezésére bocsátják. Másfelől költséghatékony, természethez közeli vagy hasonló alternatív erdőgazdálkodási megközelítéseket kell találni az ültetett egykorú vagy egyetlen fajból álló állományokhoz a biodiverzitás és az ellenálló képesség további fokozása érdekében. Külön erőfeszítéseket kell tenni az erdőtüzek kitörésének megelőzésére, a terjedésük feltételének minimalizálására és az erdő általános ellenálló képességének fokozására, különösen a védett területeken, mint amilyenek a Natura 2000 helyszínek, amelyeknek nagy része erdő, és amelyek az Európai unió természetvédelmi akciók gerincét képezik.

Ezért az alábbi projektek kapnak elsőbbséget:

Erőforrás-hatékonyság, zöld és körforgásos gazdaság – III. melléklet, A. szakasz, c) pont, i. alpont

1. **A körforgásos gazdaság elképzelésének megvalósítása** a körforgásos gazdaságra vonatkozó uniós akcióterv³⁶ kiemelt ágazatai közül legalább egyet célba véve és gondoskodva a magas minőségű másodlagos erőforrások, hulladék anyagok és/vagy hulladékok használatáról egy értékláncon vagy eltérő értékláncokon belül. A körforgásos gazdaság megvalósításának már a projekt időtartama alatt is:

- támogatniuk kell a kis- és középvállalkozások átalakulását és/vagy
- integrálniuk kell a társadalmi dimenziót az értéklánc(ok)ba.

Talaj – III. melléklet, A. szakasz, c) pont, ii alpont

1. Tevékenységek megvalósítása a talajlezárással kapcsolatos irányelveknek³⁷ megfelelően a piaci megoldásokhoz képest nagyobb hatékonysággal, tekintettel a **régióban vagy az országban megvalósuló térbeli terjeszkedés további földterületek kivonása vagy talajlezárás nélküli** elérésére. Az ilyen tevékenységeknek legalább az alábbiak egyikét tartalmazniuk kell:

- a szennyezett területekre összpontosított korlátozás és/vagy más orvosló lépések;
- a talajlezárás mérséklése és/vagy;
- a talajlezárás kompenzálása.

2. **Integrált, fenntartható talajgazdálkodási gyakorlatok** megvalósítása a fenntartható talajgazdálkodásra vonatkozó önkéntes irányelveknek³⁸ megfelelően regionális, nemzeti vagy transznacionális hálózatokon vagy szervezeteken keresztül.

Erdők – III. melléklet, A. szakasz, c) pont, iii. alpont

³⁶ A Bizottság COM(2015) 614 végleges, 2015. december 2-i közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának, „Az anyagkörforgás megvalósítása - A körforgásos gazdaságra vonatkozó uniós cselekvési terv”, <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52015DC0614>. A kiemelt ágazatok a következők: Műanyagok, kritikus nyersanyagok, élelmiszer-hulladék, biomassza és bioalapú termékek, építési és bontási hulladék (CDW).

³⁷ Bizottsági szolgálati munkadokumentum, Brüsszel, SWD(2012) 101 végleges, 2012. április 12., „Iránymutatás a talajlezárás korlátozásának, csökkentésének és kompenzálásának bevált módjairól”, http://ec.europa.eu/environment/soil/pdf/soil_sealing_guidelines_en.pdf

³⁸ Elfogadta a FAO Tanácsa 2016. december 5-én, jóváhagyta az Európai Unió és a tagállamok, <http://www.fao.org/3/a-bl813e.pdf>

Az erdei élőhelyekhez, ökoszisztémákhoz és szolgáltatásaikhoz kapcsolódó mutatók adatai mellett az erdőket célzó LIFE projekteknek szintén adatokat kell szolgáltatniuk az fenntartható erdőgazdálkodásra vonatkozó frissített, páneurópai mutatók³⁹ 1., 2., 4. és 5. kritériumához kapcsolódó vonatkozó mutatókról.

1. Eszközök, módszertanok, technikák, technológiák és berendezések hatékony és eredményes alkalmazása a **természetközeli erdőgazdálkodási megközelítések és hasonló erdőgazdálkodási alternatívák**⁴⁰ megvalósításához az **intenzívebb**⁴¹ erdőgazdálkodást és/vagy gazdálkodási megközelítéseket célozva az **ültetett egykorú vagy egyetlen fajból álló állományokra építve** olyan **költséghatékonysággal**, amely egy egyenértékű, intenzívebb és/vagy egykorú vagy egyetlen fajból álló erdőgazdasági összefüggésben⁴² használt közepes vagy nagy léptékű műveletekével összehasonlítható.

Magyarázó megjegyzés:

A természetközeli erdőgazdálkodást (amelyre olykor „ökológiai szempontból megalapozott erdőgazdálkodásként” vagy „folyamatos erdőborítást biztosító erdőgazdálkodásként” utalnak) olyan gyakorlatok jellemzik, amelyek megpróbálják utánozni a természetes folyamatokat, és amelyek célja az erdők gazdasági felhasználásának és a természetvédelemnek az ötvözése. Ennek eredménye az aktívan kezelt, de többszintű és gazdag, elegyes erdő, amely viszonylag közel áll a természetes erdőkhöz. A koncepció aktív erdőgazdálkodást foglal magába fakitermeléssel együtt, és ezért nem szabad összekeverni olyan megközelítésekkel, amelyek kifejezetten törekednek a természetes folyamatok megőrzésére (pl. az érintetlen területeken). Az általában használt gyakorlatok országról országra némileg eltérhetnek, de elvárható, hogy tartalmazzák a következő elemeket: őshonos vagy területhez igazított fafajok használata, természetes regeneráció, korlátozott gépüzemeltetés, természetvédelmi intézkedések belefoglalása, trágyázás vagy növény védőszerek használatának kizárása, hosszú rotációs hossz, valamint egytörzsű vagy csoportos kitermelés.⁴³

³⁹ 2015. október 22-i madridi miniszteri nyilatkozat, ahogy azt a Forests Europe 2015. június 30 – július 2. között, a spanyolországi Madridban tartott szakértői ülése elfogadta http://foresteurope.org/wp-content/uploads/2016/11/III.-ELM_7MC_2_2015_MinisterialDeclaration_adopted-2.pdf#page=5

⁴⁰ Pl. kis léptékű erdőgazdálkodási műveletek.

⁴¹ Philipp S. Duncker, Susana M. Barreiro, Geerten M. Hengeveld, Torgny Lind, William L. Mason, Slawomir Ambrozny és Heinrich Spiecker, Classification of Forest Management Approaches: A New Conceptual Framework and Its Applicability to European Forestry (Az erdőgazdálkodási megközelítések osztályozása: egy új koncepcionális keret és annak alkalmazhatósága az európai erdőgazdaságra), Ecology and Society 17(4): 51. <http://dx.doi.org/10.5751/ES-05262-170451> p. 50: „A különböző erdőgazdálkodási megközelítéseket vagy rendszereket el lehet helyezni a gazdálkodás intenzitásának grádiense mentén a használt sajátos erdőgazdálkodási módszerek és gyakorlatok (fajkiválasztás, helyszín előkészítése, tervezés, gondozás, ritkítás, végső betakarítás, vegyi anyagok használata stb.) függvényében. Ezen módszerek és gyakorlatok kiválasztása következményes hatást gyakorol az erdő ökoszisztémájának szerkezetére és funkcióira, beleértve a biodiverzitást és az egyéb fenntarthatósági kritériumokat. Az „intenzív” erdőgazdálkodás általában előtérbe helyezi a gazdasági megfontolásokat és különösen a biomassza-gyártási célokat, míg az ökológiai megfontolások és egyéb ökoszisztéma-funkciók és szolgáltatások ehhez képes kisebb szerepet játszanak.

Ezen megközelítés jellegzetes módszerei és műveletei közé tartoznak a rövid rotációs hosszok, az egykorú állományok, a nem őshonos fafajok használata, vegyi anyagok alkalmazása, a tarvágás mint végső betakarítási rendszer, intenzív gépi műveletek és talajművelés vagy trágyázás és meszezés.”

⁴² Pl. a részleges fakivágáshoz alkalmas új gép, ami az állomány struktúrájának kis léptékű változékonyságával foglalkozik; a talajkárosodás megelőzése; új leltározási modellek és informatikai rendszerek az állománytervezéshez és -gazdálkodáshoz; távoli megfigyelést lehetővé tevő technológiák az illegális fakitermelés megelőzésére; specializált fűrésztelep-technológia stb.

⁴³ Duncker, P. S., S. M. Barreiro, G. M. Hengeveld, T. Lind, W. L. Mason, S. Ambrozny és H. Spiecker. 2012. Classification of forest management approaches: a new conceptual framework and its applicability to European forestry (Az erdőgazdálkodási megközelítések osztályozása: egy új koncepcionális keret és annak alkalmazhatósága az európai erdőgazdaságra). Ecology and Society 17(4): 51.

2. A már meglévő, tűzre rendkívül hajlamos erdők ellenállóbb, alacsonyabb tüzelőanyag-felhalmozódással és tűzterjedési kockázattal rendelkező állományokká való átalakítására szolgáló módszerek⁴⁴ tesztelése és megvalósítása olyan erdő- és területgazdálkodási gyakorlatokra támaszkodva, amelyek a természetközeli elegyes vagy lombos erdőket részesítik előnyben, kizárják a kapcsolódó víztestek túlzott kizsákmányolását, és/vagy gondoskodnak a fenntartható területhasználatról a tűzkockázat és/vagy a tűz intenzitásának csökkentésével.

2.2.4 A környezetre és az egészségre vonatkozó tematikus prioritások, beleértve a vegyi anyagokat és a zajt

A 7. Környezetvédelmi Cselekvési Programban a környezetre és az egészségre vonatkozóan előírt konkrét célkitűzések végrehajtására irányuló támogató tevékenységek, különösen:

- i. A vegyi anyagok regisztrációjáról, értékeléséről, engedélyezéséről és korlátozásáról szóló rendelet (REACH)⁴⁵;
- ii. Környezeti zajról szóló irányelv⁴⁶;
- iii. Seveso III irányelv⁴⁷.

Projekt témák

A környezet és az egészség tekintetében új módszereket kell kipróbálni a vegyi anyagok, a zaj és az ipari balesetek által a környezetre és az emberi egészségre gyakorolt hatás csökkentése érdekében.

Ezért az alábbi projektek kapnak elsőbbséget:

Vegyi anyagok – III. melléklet, A. szakasz, d) pont, i. alpont

1. **A környezetre vagy az emberi egészségre gyakorolt hatás csökkentése**, az alábbiak közül legalább egy vonatkozásában:

- **Az anyagok és keverékek besorolására, címkézésére és csomagolására vonatkozó (CLP) rendelet⁴⁸ alapján az emberi egészségre vagy a környezetre veszélyesnek ítélt anyagok;**

⁴⁴ A módszerek és a megközelítések eltérnek pl. az erdőgazdaság területétől, a tulajdonjog fajtájától, az erdő típusától és a bioföldrajzi régiótól stb. függően.

⁴⁵ A vegyi anyagok regisztrálásáról, értékeléséről, engedélyezéséről és korlátozásáról (REACH), az Európai Vegyianyag-ügynökség létrehozásáról, az 1999/45/EK irányelv módosításáról, valamint a 793/93/EGK tanácsi rendelet, az 1488/94/EK bizottsági rendelet, a 76/769/EGK tanácsi irányelv, a 91/155/EGK, a 93/67/EGK, a 93/105/EK és a 2000/21/EK bizottsági irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2006. december 18-i 1907/2006/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL L 36., 2009. 02. 05., 84. o.); a biocid termékek forgalmazásáról és felhasználásáról szóló, 2012. május 22-i 528/2012/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL L 167., 2012. 06. 27., 1. o.).

⁴⁶ Az Európai Parlament és a Tanács 2002/49/EK irányelve (2002. jún. 25.) a környezeti zaj felméréséről és kezeléséről (HL L 189., 2002. 07. 18., 12. o.).

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2002:189:0012:0012:EN:PDF>

⁴⁷ Az Európai Parlament és a Tanács 2012. július 4-i 2012/18/EU irányelve a veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetek veszélyének kezeléséről, valamint a 96/82/EK tanácsi irányelv módosításáról és későbbi hatályon kívül helyezéséről, HL L 197., 2012. 07. 24., 1. o.

⁴⁸ Az anyagok és keverékek osztályozásáról, címkézéséről és csomagolásáról szóló 1272/2008/EK rendelet, a 67/548/EGK és az 1999/45/EK irányelv módosításáról és hatályon kívül helyezéséről, valamint a módosításról szóló 1907/2006/EK rendelet, HL L 353., 2008. 12. 31., 1, a tudományos és műszaki fejlődéshez való utolsó hozzáigazítás szerint: <https://echa.europa.eu/regulations/clp/legislation>.

- a vegyi anyagok kombinált hatása, beleértve az endokrin rendszert károsító anyagokat is;
- nanoanyagok;
- biocid termékek és/vagy növény védőszerek.

Ennek elérését az alábbi tényezők közül egy vagy több révén kell teljesíteni:

- biztonságosabb vagy fenntarthatóbb használat,
- a termékekben vagy a környezetben lévő mérgező vegyi anyagoknak való kitettség minimalizálása, és/vagy
- biztonságosabb anyagokkal vagy nem vegyi megoldásokkal történő helyettesítés.

Zaj – III. melléklet, A. szakasz, d) pont, ii. alpont

Ebben a fejezetben azok a projektek kapnak elsőbbséget, amelyek célja a lehető legtöbb ember helyzetének javítása a városi területeken.

1. **A sűrűn lakott városi területeken lévő utak zajának** csökkentése olyan alacsony zajkibocsátású útburkolatok és/vagy gumiabroncsok használatával, amelyek életciklusköltsége hasonló a szabvány burkolatok és/vagy gumiabroncsok életciklusköltségéhez, de sokkal kevesebb zajt okoznak.

Ipari balesetek – III. melléklet, A. szakasz, e) pont, iii. alpont

1. A veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetek veszélyének kezeléséről szóló **Seveso III irányelv** (2012/18/EU irányelv) végrehajtásának elősegítése olyan különösen költséghatékony módszertani eszközök alkalmazása révén, amelyekkel **feltérképezhetők az emberi egészségre és a környezetre gyakorolt kockázatok és kezelhető a dominóhatás**. A projekteknek elő kell irányozniuk ezen eszközök demonstrációs alkalmazását különböző kötelezettek által, és kockázatmegelőző vagy – csökkentő intézkedéseket kell megvalósítaniuk ezek alapján.

2.2.5 A levegő minőségére és a kibocsátásokra vonatkozó tematikus prioritások, ideértve a városi környezetet is.

„Az erőforrás-hatékony Európa megvalósításának ütemtervében” és a 7. Környezetvédelmi Cselekvési Programban a levegőre és a kibocsátásokra vonatkozóan előírt konkrét célkitűzések végrehajtására irányuló támogató tevékenységek, különösen:

- levegő minőségére vonatkozó jogszabályok végrehajtására irányuló integrált megközelítések;
- a levegő minőségére és a levegőbe történő kibocsátásokra vonatkozó normáknak, többek között a 2001/81/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvnek⁴⁹ (a nemzeti kibocsátási határértékekről szóló irányelv) való megfelelést;

⁴⁹ Az Európai Parlament és a Tanács 2001/81/EK irányelve (2001. október 23.) az egyes légszennyező anyagok nemzeti kibocsátási határértékeiről (HL L 309., 2001. 11. 27., 22. o.).

- iii. 2010/75/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv⁵⁰ (az ipari kibocsátásokról szóló irányelv) jobb végrehajtása, különös hangsúlyt fektetve az elérhető legjobb technika meghatározási és a végrehajtási folyamatára, gondoskodva az információkhoz való nyilvános hozzáférés egyszerűségéről, valamint az ipari kibocsátásokról szóló irányelv innovációhoz történő hozzájárulásának fokozásáról.

Projekttémák

A levegő minőségére és a kibocsátásokra vonatkozó tematikus prioritás, ideértve a városi környezetet is, a levegő minőségére vonatkozó jogszabályok végrehajtására és a városi környezeti problémák átfogó megközelítésére összpontosít. Európában továbbra is a levegőszennyezés a legkomolyabb környezeti egészségügyi probléma, halálozási aránya pedig meghaladja a közlekedési balesetek halálozási arányának tízszeresét, és jelentős hatást gyakorol az ökoszisztémákra is (pl. levegőszennyezés miatt az EU Natura 2000 területeinek 70%-át sújtja eutrofizáció). Ezzel a 2030-ig terjedő időszak tekintetében az EU levegőminőségi stratégiájának megfelelően kell foglalkozni. A projekteknek nem a CO₂-re kellene utalniuk, hanem a szállóporra és/vagy a NO₂-re. Ha a CO₂ csökkentése az elsődleges célkitűzés, a projektet az Éghajlat-politika alprogram alatt kell benyújtani.

Az ipari kibocsátásokról szóló irányelv fontos eszköz a nagy pontszerű forrásokból származó szennyezés megelőzésében és csökkentésében. Az ipari kibocsátásokról szóló irányelv (és elődje, a környezetszennyezés integrált megelőzéséről és csökkentéséről szóló irányelv – IPPC) végrehajtásában szerzett tapasztalatok segítségével meg lehet határozni a lakosság tájékoztatásával és az új technikák bevezetésével kapcsolatos további igényeket.

Ezért az alábbi projektek kapnak elsőbbséget:

A levegő minőségére vonatkozó jogszabályok és a nemzeti kibocsátási határértékekről szóló irányelv – III. melléklet, A. szakasz, e) pont, i–ii. alpont

Kifejezett ezzel ellentétes rendelkezés hiányában a levegőminőségi projekteknek általában a városi területekre kell fókuszálnia annak érdekében, hogy annyi embert fedjünk le, amennyi csak lehetséges.

1. **A levegőminőség javítása és a szállópor-kibocsátás csökkentése** olyan területeken, ahol sokat használnak szilárd tüzelőanyagot, mint amilyen a biomassza, a szén és a tőzeg a háztartási fűtéshez. Az ilyen projekteknek az alábbiak közül egy vagy több tényezőt meg kell valósítaniuk:

- technikai⁵¹,
- gazdálkodási,
- szabályozási és/vagy
- ösztönző alapú megoldások⁵².

2. **Fenntartható közúti közlekedési mobilitás** a légszennyező anyagok kibocsátását

⁵⁰ Az Európai Parlament és a Tanács 2010/75/EU irányelve (2010. november 24.) az ipari kibocsátásokról (a környezetszennyezés integrált megelőzése és csökkentése) (HL L 334., 2010. 12. 17., 17. o.).

⁵¹ Pl. az üzemanyag előkezelése, rendkívül alacsony porkibocsátással járó technológiák, nagy hatásfokú és tiszta égésű és ellenőrzési technológiák, kibocsátásmentes megújuló energiákkal való ötvözés, hőtárolás.

⁵² Megjegyzendő, hogy a LIFE alatt nem támogatható a harmadik felek részére történő ösztönzők közvetlen kifizetése a LIFE támogatási szerződésminta II.11 cikkének megfelelően.

célozva, amelynek csökkentése elengedhetetlen a levegőminőségi szabványok teljesítésének elősegítéséhez, az alábbiak közül egy vagy több tényezőre összpontosítva:

- környezetbarátabb autózvezetés a mindennapokban;
- környezetbarátabb vagy elektromos két- vagy háromkerekű motorkerékpárok és/vagy a kapcsolódó infrastruktúraszükségletek tesztiskálájának elemzése és megvalósítása;
- elektromos vagy rendkívül alacsony kibocsátású járművek használata⁵³;
- alternatív üzemanyagok használata;
- járművek innovatív felújítási programjai⁵⁴;
- alternatív hajtómű-technológia⁵⁵;
- nagy hatású forgalom-hozzáférési rendszerek (mint például az alacsony zajkibocsátási zónák és az útdíjrendszerek) fejlett hozzáférési kritériumok és/vagy címkék révén; és/vagy
- innovatív logisztikai platformok használata⁵⁶.

3. Fenntartható légi közlekedés és a nem közúti mozgó gépek (NRMM) mobilitása a kibocsátások csökkentését megelőzve, főként a 2016/1628/EU rendelet által (még) nem lefedett, már meglévő NRMM-ből⁵⁷.

4. A mezőgazdaságból származó ammónia-, metán és szállópor-kibocsátás csökkentése az ENSZ-EGB (mezőgazdasági kibocsátások csökkentésével foglalkozó) helyes gyakorlatokra vonatkozó szabályzata frissített változatának⁵⁸ megvalósítását támogatva.

Az ipari kibocsátásokról szóló irányelv – III. melléklet, A. szakasz, e) pont, iii. alpont

1. Olyan **szennyezés-megelőző és – csökkentő technikák** alkalmazása, amelyekre az ipari kibocsátásokról szóló irányelv új technikákként utalt.

Városi környezet – III. melléklet, A. szakasz, e) pont

1. Integrált városi szakpolitikák és szabályozási megközelítések megvalósítása a fenntartható tervezés és építészet és/vagy innovatív technikai megoldások támogatása érdekében a következő szempontok közül legalább egy továbbfejlesztése céljából:

- városi tömegközlekedés és mobilitás,
- energia- vagy erőforrás-hatékonyság vagy nulla/alacsony kibocsátású⁵⁹ megújuló

⁵³ Rendkívül alacsony kibocsátású járművek a Horizont 2020 munkaprogram szerint, http://ec.europa.eu/research/participants/data/ref/h2020/wp/2016_2017/main/h2020-wp1617-transport_en.pdf. Ebbe beletartozhatnak a közszolgálati járművek is.

⁵⁴ Az előirányzott termékek lehetnek autók, valamint két- és háromkerekű motorkerékpárok is.

⁵⁵ Például elektromobilitás és hidrogénalapú mobilitás.

⁵⁶ pl. az áruk utolsó mérföldön történő szállításához.

⁵⁷ pl. a vízi közlekedésből, a kikötői infrastruktúrából és építkezési helyszínekből. Ebbe beletartozhat az üzemanyag-váltás (beleértve az elektromosságot), az alacsony kibocsátású üzemanyag (pl. alacsony részecskeszám-kibocsátást eredményező repülő-üzemanyag) és a kibocsátáscsökkentő technológiákkal történő felújítás. A tevékenységeket a kapcsolódó városi szakpolitikák, szabályozási megközelítések és tervezés megvalósításával lehet kiegészíteni. A tevékenységeknek a légszennyező anyagok (mint például a szállópor és NO₂) kibocsátásának mérhető csökkenését kell eredményeznie.

⁵⁸ <http://www.unece.org/index.php?id=41358>

⁵⁹ Nulla/alacsony kibocsátású megújuló energia. A projektnek nem a CO₂-re kellene utalnia, hanem a szállóporra és/vagy a NO₂-re. Ha a CO₂ csökkentése az elsődleges célkitűzés, a projektet az Éghajlat-politika alprogram

energiára vagy anyagokra támaszkodó megoldások⁶⁰,

- helyi élelmiszer-előállítás és/vagy
- a városi ökoszisztémák és szolgáltatásaik állapota⁶¹.

2.3 LIFE Környezet és erőforrás-hatékonyság projektek

A LIFE Rendelet értelmében, a LIFE Környezet és erőforrás-hatékonyság projekteknek demonstrációs vagy kísérleti projekteknek kell lenniük, az alábbi definíciók szerint:

- „kísérleti projektek”: korábban vagy máshol még nem alkalmazott vagy vizsgált technikát vagy módszert alkalmazó projekt, amely a jelenlegi bevált gyakorlatokkal összehasonlítva környezetvédelmi és éghajlat-politikai előnyökkel járhat, és amely a továbbiakban hasonló helyzetekben szélesebb körben alkalmazható;
- „demonstrációs projekt”: a projekt konkrét, például földrajzi, ökológiai vagy társadalmi- gazdasági összefüggéseiben új vagy ismeretlen akciókat, módszertanokat vagy megközelítéseket a gyakorlatban létrehozó, vizsgáló, értékelő és terjesztő projekt, amely hasonló körülmények között máshol is alkalmazható;

Mi a „kísérleti” projekt?

A „kísérleti” projekt korábban vagy máshol még nem alkalmazott vagy vizsgált technikát vagy módszert alkalmazó, tehát innovatív projekt.

A „kísérleti” projekt esetén az innováció mértéke többféle szempont alapján értékelhető:

- a) a projektben alkalmazott technológiák szempontjából (technológiai innováció), és
- b) a technológiák megvalósítási módja szempontjából (a folyamatok, illetve módszerek terén érvényesülő innováció).

Egy létrehozott környezeti megoldáshoz kötődő tevékenység/módszertan alkalmazása egy adott földrajzi régióban, ahol azt még korábban nem alkalmazták, azonban nem „kísérleti” hanem „demonstratív” tevékenységnek minősül.

Mi a „demonstrációs” projekt?

Egy „demonstrációs” projekt a gyakorlatba ülteti, vizsgálja, értékeli és elterjeszti azokat az akciókat/módszertanokat, amelyek bizonyos mértékben újak vagy ismeretlenek a projekt specifikus összefüggés rendszerében (földrajzi, környezeti, társadalmi – gazdasági ...), és amelyeket máshol hasonló körülmények között **szélesebb körben kell alkalmazni**. Így a projektet már a kezdetektől úgy kell tervezni, hogy demonstrálni tudja, hogy vajon az alkalmazott technikák és módszerek működnek-e vagy sem a projekt összefüggés rendszerében. Azok a demonstrációs projektek, amelyek nem csupán helyi, hanem nemzeti vagy határokon átnyúló szinten valósulnak meg, magasabb uniós hozzáadott értékkel rendelkezhetnek.

alatt kell benyújtani.

⁶⁰ Beleértve az olyan megoldásokat is, amelyek kiegészítik a Polgármesterek Szövetsége alatt megvalósuló tevékenységeket.

⁶¹ http://ec.europa.eu/environment/nature/knowledge/ecosystem_assessment/pdf/102.pdf

2.3.1 Finanszírozza-e a LIFE a piacközeli megoldásokat tartalmazó („close to market”) projekteket?

IGEN, a piacközeli megoldásokat tartalmazó projektek valóban szívesen látottak.

A LIFE 1992. évi elindulásától kezdve finanszíroz öko-innovációs és körforgásos gazdasággal kapcsolatos projekteket. Ezek közül számos projektet a KKV-k és nagyobb iparvállalatok valósítottak meg, és olyan új termék, technológia vagy gyártási eljárás vizsgálatára és bemutatására irányultak, amelyek magukban hordozták a piacra jutás lehetőségét. Közülük mára több is a legjobb elérhető technológia (BAT) vagy a gyártók és fogyasztók részére elérhető átlagos termék lett.

Szem előtt tartva a fenntartható fejlődéshez és a környezet minőségéhez történő hozzájárulást, a LIFE Program és számos egyéb projekt téma jelenlegi fő prioritásai megerősítik, hogy a LIFE speciális figyelmet szentel olyan piacközeli projektek támogatására, amelyek fejlett környezetvédelmi megoldásokat nyújtanak, és amelyeket a társadalom általában, de különösen a gazdaság széles körben át tud venni.

A befektetőknek és a pénzügyi közösségnek komoly igénye van az innovatív környezetvédelmi projektek támogatására. Ezek a projektek olyan speciális jellegzetességgel rendelkeznek, amelyek nem alkalmazhatók szükségszerűen más LIFE projektekre. Az ilyen fajta projektért induló pályázókat kérjük a projekt koncepcióban már szereplő, vonatkozó emelek kiemelésére, valamint arra, hogy a 2. szakaszra benyújtott pályázatukba foglalják bele az alábbi alapvető jellemzők alapos leírását:

a) **Műszaki készségi szint:** egyértelműen be kell mutatni a korábbi műszaki előkészítő munkát, és a korábbi kutatási és fejlesztési tevékenységek és vizsgálatok eredményeinek hitelt érdemlően igazolniuk kell a megoldás műszaki megvalósíthatóságát. Egyértelműen specifikálni szükséges azt a léptéket, amelyen az eredményeket elérték. Amennyiben a prototípusok fejlesztésére és tesztelésére már sor került, azok léptékét/dimenzióját, valamint a releváns eredményeket és következtetéseket egyértelműen be kell mutatni a pályázatban, megadva, hogy a prototípus használatára sor kerül-e, és ha igen, miként. Az erre vonatkozó információkat a B2. adatlapon kell feltüntetni.

b) **Műszaki eljárás és kiválóság:** a pályázatnak tartalmaznia kell a megoldás egyértelmű és tömör műszaki leírását (eljárás, anyag, termék stb.), részletesen bemutatva a tervezett eljárásokat vagy módszereket, az új elemeket és fejlesztéseket, a folyamatára logikai rendszerét alkalmazva, melybe, ahol releváns, az általános tömeg és energia mérleg ismertetése is beleértendő. A pályázóknak ismertetniük kell az adott szektorban rendelkezésre álló legjobb gyakorlatokat, továbbá egyértelműen és tömören be kell mutatniuk a tervezett megoldás bevezetéséből várt környezetvédelmi, műszaki és gazdasági teljesítményjavulást és előnyöket. Az erre vonatkozó információkat a B2. adatlapon kell feltüntetni.

c) **A projekt léptéke és eredménye:** a projekt léptékét (pl.: gyártási kapacitás) és eredményét (pl.: a projekt során gyártott/értékesített mennyiség) minden esetben egyértelműen meg kell határozni. **A választott műszaki léptéknek akkorának kell lennie, amely lehetővé teszi a tervezett megoldás műszaki és gazdasági életképességének piacközeli körülmények közötti (azaz: ipari, kereskedelmi léptékű) értékelését már a projekt megvalósítási időszaka alatt.** A választott lépték és eredmény alkalmassá kell, hogy tegye a projektet arra,

hogy egyértelmű, jelentős, ambiciózus és hiteles környezeti előnyöket nyújtson már a projekt megvalósítása alatt és a követő 3/5 éven át. Az erre vonatkozó információkat a B2. adatlapon kell feltüntetni;

d) **A környezeti előnyök mennyiségi meghatározása:** A tervezett megoldás által létrehozandó, nagyobb teljesítményt, vagy előnyöket számszerűsíteni szükséges az elvárt környezeti előnyök szempontjából. Ezeknek konkrétan, reálisnak és lehetőség szerint számszerűsítettnek kell lenniük, és életciklus-megközelítést alkalmazva kell bemutatásra kerülniük (ahol ez releváns). Ezt úgy kell elvégezni, hogy egyértelműen összehasonlíthják ezeket a projekt kezdetén becsült vagy mért felállással. Ebből a szempontból, ami a teljes pályázatot illeti, ügyelni kell arra, hogy a releváns adatlapokon leírt környezetvédelmi előnyök konzisztensek legyenek a LIFE KPI táblázatában feltüntetett értékekkel. A pályázó adott esetben teljes életciklus-elemzést (Life Cycle Analysis, LCA) készíthet és azt a projekt benyújtandó anyagai között szerepeltetheti. Az erre vonatkozó információkat a B3. adatlapon kell feltüntetni.

e) **Piaci pozicionálás, ellátási lánc, versenytársak és gazdasági megvalósíthatóság:** a pályázóknak be kell mutatni a referencia piaccal kapcsolatos ismereteiket (azaz: a tényleges és potenciális piac mérete, a várható vevők és a kereslet leírása, piaci és szabályozási korlátok stb.), a tervezett megoldás ellátási láncának létrehozásával és a versenytársakkal kapcsolatos követelményeket (azaz: a versenytársak, azok piaci részesedése, versenyelőnyeik stb.). A pályázóknak egyértelműen pozícionálniuk kell magukat az említett elemeket figyelembe véve, ismertetve a tervezett megoldás gazdasági életképességét, pozícionálva azt a költségek, árak vagy más gazdasági beruházási változók (megtérülési idő, nettó jelenérték stb.) ismeretében, amennyiben ez utóbbiak az adott projekt tekintetében lényegesebbnek tekintendők. Az erre vonatkozó információkat a B3. adatlapon kell feltüntetni;

f) **Fenntarthatóság – projekt folytatása:** az ilyen típusú projektekre vonatkozóan be kell mutatni a projekt eredményeinek a tervezett megoldás kereskedelmi és ipari hasznosítása révén, a projekt befejezését követő fenntartása érdekében kialakított egyértelmű stratégiát. A projektben foglalt tevékenységeknek is jelezniük kell ezt az elkötelezettséget és már a projekt megvalósításának időkeretén belül is gondoskodniuk kell a projekt későbbi folytatására történő felkészülésről. A korábbi LIFE programokban látottakkal ellentétben a bevételek lehetséges generálása és a piac-közelbeli tevékenységek bevonása üdvözlendő, és ezek a projekt fenntarthatóságának erős bizonyítékának tekintendők. **Felhívjuk a figyelmet arra, hogy a kereskedelmi és ipari hasznosítás már a projekt megvalósítási időszaka alatt megkezdődhet.** Az erre vonatkozó információkat a B6. adatlapon kell feltüntetni. Jellemző tevékenységek, amelyek a projekt folytatása érdekében a pályázatban megjelenhetnek, például:

- i. A tervezett megoldás piaci bevezetéséhez szükséges üzleti modell, valamint a szervezeti, tulajdonosi és partneri struktúra teljes körű meghatározása;
- ii. A tervezett megoldás teljes ipari/kereskedelmi léptékű hasznosításával, illetve gazdasági megvalósíthatóságával kapcsolatos beruházási elemzések/tanulmányok/tevékenységek;
- iii. Piaci/versenytárs elemzés a piaci bevezetés fényében;
- iv. Marketing terv, elosztási csatornák, kereskedelmi és üzleti fejlesztési tevékenységek/tanulmányok;
- v. A finanszírozási forrásokhoz való hozzáféréssel kapcsolatos tanulmányok/tevékenységek és a telephelyek fizikai azonosítása a teljes körű kereskedelmi/ipari hasznosítás érdekében;

- vi. Hitelesítés a Környezettechnológiai Hitelesítés (ETV)⁶² elvégzése révén
- vii. Hiteles üzleti terv kidolgozása **(kötelező)**

Az ilyen típusú tevékenységeket a C adatlapon kell tevékenységekre, illetve altevékenységekre bontani

g) **Fenntarthatóság – Megisméltés/átültetés:** az ilyen típusú projektek esetében a projekt eredményeinek más összefüggésekben való megisméltelhetőségét és átültethetőségét szolgáló stratégia elkészítése elvárás. Ez többet jelent, mint a projekt folytatása iránti egyszerű elkötelezettség ipari/kereskedelmi hasznosítás révén. Ehhez egyértelmű és megbízható terv szükséges, amely a projektbe foglalt tevékenységek támogatásával lehetővé tenné a projektben megvalósított megoldás más ágazatokban, vállalatokban, régiókban vagy országokban történő piaci megisméltelhetőségét. Például a tervezett megoldás olyan földrajzi piacon történő bevezetése, amely eltér a projekt fő fókuszpiacától; a projekt kiterjesztése eltérő ipari/kereskedelmi alkalmazásra vagy annak licenc vagy más megállapodás keretében történő átadása más vállalatok számára. Az erre vonatkozó információkat a B3. adatlapon kell feltüntetni; a hiteles megisméltelhetőségi és átültethetőségi stratégiát alátámasztó néhány tipikus tevékenység:

- i. A tervezett megoldás megismélteléséhez és más összefüggésrendszerben történő átültetéséhez szükséges stratégiai partnerek azonosítására irányuló elemzés és a velük folytatott tárgyalásokkal kapcsolatos tevékenységek;
- ii. Piaci/versenytárs elemzés egy más összefüggés rendszerben (ágazatok, vállalatok, régiók vagy országok) történő piaci bevezetés fényében;
- iii. Máshol (ágazatok, vállalatok, régiók vagy országok) történő megismélteléssel kapcsolatos marketing, kereskedelmi és üzletfejlesztési tevékenységek/tanulmányok;
- iv. A tervezett megoldás más ipari/kereskedelmi alkalmazásokra történő lehetséges kiterjesztésének tanúsítására irányuló műszaki és üzleti tevékenységek;
- v. Üzleti esetek kidolgozása annak érdekében, hogy a tervezett technikák vagy módszerek könnyen alkalmazhatóak legyenek a projektben megcélzottól eltérő ágazatokban is;
- vi. A pénzügyi forrásokhoz történő hozzáféréssel, valamint a megisméltelésre és átültetésre alkalmas helyszínek fizikai azonosításával kapcsolatos tanulmányok/tevékenységek;
- vii. Licenc megállapodások tárgyalása a tervezett megoldás más összefüggés rendszerbe történő átadása érdekében;
- viii. Hiteles megisméltelési és átültetési terv kidolgozása **(kötelező)**.

Az ilyen típusú tevékenységeket a C. adatlapon kell tevékenységekre, illetve altevékenységekre bontani

2.3.2 Milyen egyéb típusú projekteket finanszíroz a LIFE Környezet és erőforrás-hatékonyság kiemelt terület?

⁶²A Környezettechnológiai Hitelesítés (ETV) olyan eszköz, amely elősegíti az innovatív környezetvédelmi. További részletek a következő honlapon érhetők el: <http://iet.jrc.ec.europa.eu/etv/>

A piacközeli megoldásokat tartalmazó projektek mellett a LIFE számos más típusú projekteket is örömmel fogad, amelyek az EU környezetvédelmi politika specifikus követelményeinek végrehajtására fókuszálnak.

Ezek olyan projektek, amelyek többnyire állami hatóságok, non-profit szervezetek és kutatás-fejlesztési ügynökségek vezetésével valósulnak meg.

Céljuk olyan új eljárások és megoldások kidolgozása és alkalmazása, mint a zöld közbeszerzés egy adott ágazatban, települési hulladék kezelésének új módszerei, a térhasználat újszerű vagy demonstratív tervezése, új módszerek alkalmazása a várostervezésben a talajelzáródás mérséklése érdekében, egyebek mellett.

Ez a projektek vegyes összetételű, ugyanakkor számos kihívást jelentő környezetvédelmi politika végrehajtása szempontjából meglehetősen jelentőshalmaza.

Míg a fentiekben leírt, a piacközeli megoldásokat tartalmazó projektek vonatkozásában felmerülő jellegzetesség közül számos erre a csoportra is alkalmazható, esetükben néhány egészen specifikus vonás is megfigalmazható.

Az ilyen típusú projektek pályázóinak biztosítaniuk kell, hogy a 2. szakaszra benyújtott pályázatukban az alábbi alapvető jellemzők alapos leírása is megjelenjen:

a) **Műszaki készségi szint:** egyértelműen be kell mutatni a korábbi műszaki előkészítő munkát, és a korábbi kutatási és fejlesztési tevékenységek és vizsgálatok eredményeinek hitelt érdemlően igazolniuk kell a megoldás műszaki megvalósíthatóságát. Egyértelműen specifikálni szükséges azt a léptéket, amelyen az eredményeket elérték. Amennyiben a prototípusok fejlesztésére és tesztelésére már sor került, azok léptékét/dimenzióját, valamint a releváns eredményeket és következtetéseket egyértelműen be kell mutatni a pályázatban, megadva, hogy a prototípus használatára sor kerül-e, és ha igen, miként. Az erre vonatkozó információkat a B2. adatlapon kell feltüntetni.

b) **Műszaki eljárás és kiválóság:** a pályázatnak tartalmaznia kell a megoldás egyértelmű és tömör műszaki leírását (eljárás, anyag, termék stb.), részletesen bemutatva a tervezett eljárásokat vagy módszereket, az új elemeket és fejlesztéseket, a folyamatokra logikai rendszerét alkalmazva, melybe, ahol releváns, az általános tömeg és energia mérleg ismertetése is beleértendő. A pályázóknak ismertetniük kell az adott szektorban rendelkezésre álló legjobb gyakorlatokat, továbbá egyértelműen és tömören be kell mutatniuk a tervezett megoldás bevezetéséből várt környezetvédelmi, műszaki és gazdasági teljesítményjavulást és előnyöket. Az erre vonatkozó információkat a B2. adatlapon kell feltüntetni.

c) **A projekt léptéke és eredménye:** a projekt léptékét (pl.: releváns esetben a gyártási kapacitás, vagy ennek megfelelő, hasonló relevanciával rendelkező tényező) és eredményét (pl.: a projekt során gyártott mennyiség, vagy ennek megfelelő, hasonló relevanciával rendelkező tényező) minden esetben egyértelműen meg kell határozni. **A választott lépték és eredmény alkalmassá kell, hogy tegye a projektet arra, hogy egyértelmű, jelentős, ambiciózus és hiteles környezeti előnyöket nyújtson már a projekt megvalósítása alatt és a követő 3/5 éven át.**

Az erre vonatkozó információkat a B2. adatlapon kell feltüntetni; Példák:

- a járművek belső égésű motora által generált specifikus káros légszennyező anyagok észlelésére, nyomon követésére vagy a kapcsolódó adatok gyűjtésére szolgáló projekt eszközök és technikák valós körülmények között szükséges megvalósítani, például városi vagy nagyvárosi léptéken, nem pedig földrajzilag korlátozott marginális

területeken. A projektnek egyértelműen be kell mutatnia és számszerűsítania kell azt, hogyan az „adatgyűjtés” egyértelmű, jelentős, ambiciózus és hiteles légszennyeződéscsökkentést eredményez már a projekt időtartama alatt, biztosítva azt, hogy az erre irányuló konkrét tevékenységek a pályázatban szerepelnek;

- a víziközmű hálózatban a vízveszteségek észlelésére szolgáló specifikus eszközöket és modelleket használó projektet olyan léptéken kell megvalósítani, amely lefedi az egész hálózatot, biztosítva azt, hogy a vízszivárgások kijavítására irányuló tevékenységek szerepelnek a pályázatban és képesek a fentiekben leírt környezeti előnyök generálására. Ilyen esetben a lépték lehet például a teljes, nyomon követéssel érintett hálózat hossza (és/vagy ezen rendszer által feldolgozott víztömeg). Ez esetben az eredmény a projekt megvalósítási időszaka alatt a szivárgások kijavítása révén elért vízmegtakarítás összege;
- a jobb talajgazdálkodás elérése és különösen az erózió csökkentése érdekében monitoring eszközöket alkalmazó projektet a talajfelszínen kell megvalósítani (lépték) azért, hogy képes legyen egyértelmű, jelentős, ambiciózus és hiteles erózió csökkentésre (mely a projekt eredménye). Ilyen esetben a monitoring eszköz kizárólagos alkalmazása nem lenne elegendő. A projekt során a nyomon követést kiegészítő, az eróziót ténylegesen csökkentő konkrét tevékenységek megvalósítása is szükséges.
- a környezet megóvását vagy javítását elősegítő adminisztratív és szabályozási eszközök (például a területi tervezés, költségvetési megközelítés, zöld beszerzés, jogszabályi keretek, környezet-gazdálkodási eszközök (pl. (EMAS), árképzés vagy hozzáférési rendszerek stb.) fejlesztésére irányuló projekteket megfelelő léptéken kell megvalósítani, a fenti példákban bemutatottak szerint és olyan időzítéssel, amely lehetővé teszi a kifejlesztett eszközök alkalmazását és próbára tételét a projekt időtartama alatt. Esetükben olyan időbeli ütemezést szükséges alkalmazni, amely lehetővé teszi a kidolgozott eszközök alkalmazását és igazolását a projekt időtartama során. Ebből a szempontból a projekt részeként ki kell dolgozni a releváns tevékenységeket, amelyek lehetővé teszik a kidolgozott adminisztratív és szabályozási eszközök gyakorlati alkalmazását.

d) **Környezeti előnyök számszerűsíthető meghatározása:** a tervezett megoldás bevezetéséből származó teljesítményjavulást és előnyöket az elvárt környezeti előnyök viszonylatában szükséges számszerűsítve bemutatni. Ezeknek konkrétan, reálisnak és lehetőség szerint számszerűsítettnek kell lenniük, és életciklus-megközelítést alkalmazva kell bemutatásra kerülniük (ahol ez releváns). Ezt úgy kell elvégezni, hogy egyértelműen összehasonlíthják ezeket a projekt kezdetén becsült vagy mért felállással. Ebből a szempontból, ami a teljes pályázatot illeti, ügyelni kell arra, hogy a releváns adatlapokon leírt környezetvédelmi előnyök konzisztensek legyenek a LIFE KPI táblázatában feltüntetett értékekkel. A pályázó adott esetben teljes életciklus-elemzést (Life Cycle Analysis, LCA) készíthet és azt a projekt benyújtandó anyagai között szerepeltetheti. Az erre vonatkozó információkat a B3. adatlapon kell feltüntetni;

e) **Fenntarthatóság – projekt folytatása:** az ilyen típusú projektekre vonatkozóan be kell mutatni a projekt eredményeinek a projekt befejezését követő fenntartása érdekében kialakított egyértelmű stratégiát. A projekt keretében kialakított megoldást alkalmazó közigazgatási hatóságok és szervek egyértelműen elkötelezettnek kell, hogy legyenek a megoldás projekt zárást követő alkalmazása iránt. Az erre vonatkozó információkat a B6.

adatlapon kell feltüntetni. A projektben foglalt tevékenységeknek is utalniuk kell erre az elkötelezettségre, és már a projekt megvalósításának idején is gondoskodniuk kell a projekt későbbi folytatására történő felkészülésről. Jellemző tevékenységek, amelyek a projekt folytatása érdekében a pályázatban megjelenhetnek, például:

- i. A szükséges műszaki és humán erőforrások egyértelmű meghatározása. Állami hatóságok esetében a szükséges adminisztratív és jogalkotási cselekmények meghatározása;
- ii. A szükséges pénzügyi erőforrások egyértelmű meghatározása és a releváns pénzügyi források azonosítása;
- iii. Átfogó hasznosítási terv kidolgozása, amely magába foglalhatja az előző pontokat és alapvetően a tervezett, a projekt eredmények fenntartását és hasznosítását biztosító tevékenységek és erőforrások (műszaki és pénzügyi) bemutatására, illetve kifejtésére szolgál **(elkészítése kötelező, és a LIFE programot követő időszakra vonatkozó tervben szükséges ismertetni)**.
- iv. A tervezett megoldás teljes léptékűvé, azaz a célként kitűzött „valós léptékűvé” alakításával kapcsolatos elemzések/tanulmányok/tevékenységek, valamint a lépték-váltás gazdasági megvalósíthatósága (például a város jelentős részéből az egész városra kiterjedő, vagy a közösségi közlekedési flotta jelentős részéből a teljes közösségi közlekedési flottára kiterjedő lépték elérése stb.).

Az ilyen típusú tevékenységeket a C. adatlapon kell tevékenységekre, illetve altevékenységekre bontani

f) **Fenntarthatóság – megismétlés/átültetés:** az ilyen típusú projektek esetében a projekt eredményeinek más összefüggésekben való megismételhetőségét és átültethetőségét szolgáló stratégia elkészítése elvárás. Ehhez egyértelmű és megbízható terv szükséges, amely a projektbe foglalt tevékenységek támogatásával lehetővé tenné a projektben megvalósított megoldás más ágazatokban, vállalatokban, régiókban vagy országokban történő megismételhetőségét. Az ilyen típusú projektek esetében a folyamatot legvalószínűbben a földrajzi dimenzió határozza meg. Ezért a fentiekben, a c) pontban megjelenő, a légszennyezés nyomon követésére irányuló projekt esetében például bemutatásra kell, hogy kerüljön, hogy a tervezett megoldás hogyan kerül más városban alkalmazásra. A víziközmű, illetve talajgazdálkodási példák esetében azt kellene biztosítani, hogy az adott megoldás másik víziközmű hálózatban, illetve az eredeti projektben vizsgálttól eltérő, de hasonló mértékű erózióval fenyegetett talajfelszínen is megismétlésre kerül. Az erre vonatkozó információkat a B3. adatlapon kell feltüntetni;

A hiteles megismételhetőségi és átültethetőségi stratégiát alátámasztó néhány tipikus tevékenység:

- i. A tervezett megoldás megismétléséhez és más összefüggésrendszerben történő átültetéséhez szükséges stratégiai partnerek azonosítására irányuló elemzés és a velük folytatott tárgyalásokkal kapcsolatos tevékenységek;
- ii. A tervezett megoldás más ipari/kereskedelmi alkalmazásokra történő lehetséges kiterjesztésének tanúsítására irányuló műszaki és üzleti tevékenységek;
- iii. A pénzügyi forrásokhoz történő hozzáféréssel, valamint a megismétlésre és átültetésre alkalmas helyszínek fizikai azonosításával kapcsolatos tanulmányok/tevékenységek;
- iv. Megállapodások tárgyalása a tervezett megoldás más összefüggés rendszerbe történő átadása érdekében;

- v. Hiteles megismétlési és átültetési terv kidolgozása
- vi. **(kötelező).**

Az ilyen típusú tevékenységeket a C. adatlapon kell tevékenységekre, illetve altevékenységekre bontani

3. A jelentkezés módja

3.1 1. lépcső – Projektkoncepció

3.3.1 1. lépcső – Szerkezeti felépítés

- **Adminisztratív adatlapok (A. adatlapok)**
 - A1. adatlap – A projekt általános adatai
 - A2. adatlap – A koordináló kedvezményezett
- **A projekt leírása (B. adatlapok)**
 - B1. adatlap – A projekt összegző leírása;
 - B2. adatlap (rövidített a 2. szakaszhoz képest) – A projekt általános jellege
 - B3. adatlap (rövidített a 2. szakaszhoz képest) – Uniós hozzáadott érték
- **Pénzügyi pályázati adatlapok**
 - R1 adatlap – A projekt költségvetése

A projektkoncepció összes adatlapját angolul kell kitölteni. Tanácsos a projekt fő elemeire összpontosítani. Figyelem: ebben a szakaszban nem lehet csatolmányokat feltölteni az eProposal rendszerbe.

Nemzeti hatóságok hozzáférése: Amennyiben a pályázó megadja a hozzáférést, a projektben résztvevő tagállamok összes nemzeti hatóságának lehetősége nyílik a következőkre:

1. Hozzáférni a projektkoncepcióhoz a felhívás határideje előtt és után
2. Hozzáférni a Bizottság és az azon pályázók közötti kommunikációhoz, akik pályázatot nyújtottak be az eProposal postafiók moduljában.

Ez az engedély az IGEN választógomb megjelölésével adható meg. Ha a koordináló pályázó nem szeretné megadni az engedélyt, a NEM gombot kell bejelölni.

Bármikor visszavonhatja a hozzáférési engedélyt.

Felhívjuk figyelmét, hogy a benyújtási határidő után ez a lehetőség már nem áll rendelkezésre.

3.1.2 Adminisztratív adatlapok (A. adatlapok)

A1. adatlap – A projekt általános adatai

A projekt címe (max. 120 karakter): Tartalmaznia kell a projekt kulcsfontosságú elemeit és célkitűzéseit. Felhívjuk figyelmét, hogy az Szerződő Hatóság kérheti az elnevezés megváltoztatását, hogy az egyértelműbb legyen. A projekt megnevezése akkor is angol nyelven kell, hogy legyen, ha az ezt követő pályázatot egyébként más nyelven nyújtják be a 2. szakaszra történő meghívás esetén.

Projekt rövidített megnevezése (max. 25 karakter): A rövidített névnek a „LIFE” szóval kell kezdődnie, pl.: „LIFE FOLYÓ”. Ha létrehozta a projektkoncepciót az eProposal rendszerben, valamennyi szakmai, pénzügyi és jelentési adatlap nevében benne lesz ez a rövidítés (pl. Pályázatok / LIFE FOLYÓ / Szakmai adatlapok /

A LIFE program kiemelt területe: Válassza ki a szektort a legördülő menüből.

A pályázóknak meg kell jelölniük, hogy a projektet a Víz, Hulladék, Erőforrás-hatékonyság, Környezet és Egészség, vagy Levegőminőség szektorban kívánják-e beadni.

Várható kezdési dátum: Írja be a dátumot NN/HH/ÉÉÉÉ formátumban, vagy használja a naptár funkciót. Az indulás lehető legkorábbi napja NN/HH/ÉÉÉÉ. A kezdési dátum legyen realisztikus. Vegye figyelembe, hogy ha túl késői kezdési dátumot választ, akkor az új projektek programindító találkozásán való részvételének költségeit nem számolhatja el.

Befejezés várható napja: Írja be a dátumot NN/HH/ÉÉÉÉ formátumban, vagy használja a naptár funkciót.

A pályázat nyelve: bár a projektkoncepciót angol nyelven kell benyújtani, a 2. szakaszra történő továbbjutás esetén az ír és a máltai kivételével lehetőség van az EU bármely hivatalos nyelvén benyújtani a teljes pályázatot. Kérjük, jelölje meg, milyen nyelven nyújtana be a teljes pályázatot, amennyiben továbbjutna a 2. szakaszra.

Kattintson a „Tovább” (Next) gombra és töltse ki az A2. adatlapot (lásd alább).

Vegye figyelembe, hogy a projekt koncepció létrehozása után (lásd alább az A2. adatlapot) a következő adatokat meg kell adnia az A1. adatlapon:

A projekt végrehajtására a következő tagállam(ok)ban és régió(k)ban, valamint egyéb országokban kerül sor:

- az eProposal eszköz alapértelmezettként azt a tagállamot választja ki, ahol a koordináló kedvezményezettet bejegyezték (az A2. adatlap szerint). Ezt a “Törlés” (Delete) és “Hozzáad” (Add) gombokkal módosíthatja;
- Egy régió hozzáadásához válassza ki a tagállamot, majd a régiót, és kattintson a Hozzáad (Add) gombra; legalább egy régiót ki kell választania.

Amennyiben egyes projekt tevékenységek végrehajtására az EU-n kívül kerül sor, válassza ki az országot a legördülő listából.

Member State	Selected regions	Actions
IT - Italy	All regions	
<input type="text" value="AT - Austria"/>	<input type="text" value="All regions"/>	<input type="button" value="Add"/>

A2. adatlap – A koordináló kedvezményezett

Rövid név (max. 10 karakter): A kedvezményezettet a technikai adatlapokon, a pénzügyi adatlapokon és a jelentéseken a rövid névvel azonosítják.

E-mail: Az értékelési eljárás során az Szerződő Hatóság a pályázóval folytatott minden levelezésben ezt az e-mail címet használja egyetlen kapcsolattartási pontként (lásd a 3. Függelék „eProposal Tool” pontját, a 3. Lépés „Benyújtás utáni kommunikáció” (Post-submission Communication) pontját).

Hivatalos név (Legal name) (max. 200 karakter): Adja meg azt a teljes nevet, amelyen a kedvezményezettet bejegyezték.

Jogállás: Válassza ki a következő 3 lehetőség egyikét: Közjogi szerv, magántulajdonú kereskedelmi vagy magántulajdonú nem-kereskedelmi (pl. NGO-k). Jelölje be a megfelelő jelölőnégyzetet. A magántulajdonú szervezetek és közjogi szervek közötti megkülönböztetés további részleteit a dokumentum 1.5.2 pontjában találja. Jelölje be a „Az Ön vállalkozása kis- és közepes vállalkozás?” (Is your company an SME?) négyzetet, ha vállalata kis- és közepes vállalkozásnak (SME) minősül. Ebben az esetben töltsen ki az „Alkalmazottak száma” (Number of employees) mezőt is.

Közösségi adószám (VAT number): Írja be a szervezet közösségi adószámát.

Áfa-visszatérítés: vegye figyelembe, hogy a nem levonható áfa elszámolható költség, kivéve azokat a műveleteket, amelyek a tagállamok önálló hatáskörébe esnek. Ha szervezete nem jogosult a kifizetett áfa visszaigénylésére (a közjogi szervek esetében ez csak olyan áfaköteles műveleteket érinthet, amelyek nem esnek az önálló hatáskörbe), választhatja az áfa-visszatérítést a pályázatban beadott költségei között, ebben az esetben jelölje be az IGEN (YES)

négyzetet, egyébként pedig a NEM (NO) négyzetet.

Cégjegyzékszám (Legal Registration Number): Ha van ilyen, akkor adja meg a szervezet nemzeti cégnyilvántartási számát vagy kódját a megfelelő kereskedelmi nyilvántartásból (pl. a Kereskedelmi Kamara nyilvántartása), cégnyilvántartásból vagy egyéb helyről.

Nyilvántartásba vétel dátuma (Registration date): Írja be a dátumot NN/HH/ÉÉÉÉ formátumban, vagy használja a naptár funkciót.

PIC szám (nem kötelező): A PIC (résztevői azonosítószám, Participant Identification Code) egyedi 9-számjegyű azonosító, amelyet számos EU programban (pl. FP7, H2020 stb.) a projektekben résztvevő jogi személyek azonosítására használnak. Ha az Ön szervezetét már regisztrálták, adja meg PIC számát.

Hivatalos cím (Legal address): Adja meg az utca-házzszámot vagy postafiók számot, a település nevét és a postai irányítószámot.

Tagállam (Member State): Válassza ki a megfelelő tagállamot a legördülő menüből

Jogi képviselő adatai: Adja meg a vezeté- és keresztnévet, utcát és házzszámot vagy postafiók számot, a településnevet, a postai irányítószámot (ha azonosak a hivatalos címben megadottakkal, átmásolhatja őket).

Kapcsolattartó személy adatai (Contact person information): Adja meg a vezeté- és keresztnévet, utcát és házzszámot vagy postafiók számot, a településnevet, a postai irányítószámot (ha azonosak a hivatalos címben megadottakkal, átmásolhatja őket).

Telefon- és telefaxszám (Telephone/Fax): Adja meg a kapcsolattartó személy adatait.

Titulus (Title): A pályázat koordinációjáért felelős személlyel folytatott levelezésben a titulust általában használják.

Beosztás (Function): Adja meg a projekt koordinációjáért felelős személy beosztását. Például: Ügyvezető igazgató, Projektvezető stb.

Részleg / Szolgálat megnevezése: Részleg / Szolgálat megnevezése: Az osztály és/vagy szolgálat neve a szervezetben, amely a pályázatot koordinálja, és ahol a kapcsolattartó személy is dolgozik. Az ezt következő mezőkben megadott cím részleteinek az osztályra/szolgálatra kell vonatkoznia, és az ne a szervezet törvényes címe legyen.

Weboldal (Website) (max. 250 karakter): Adja meg a kedvezményezett hivatalos weblapjának címét.

A kedvezményezett tevékenységének rövid leírása (Brief description of the activities of the beneficiary) (max. 2000 karakter): Írja le a szervezetet, jogállását, tevékenységét és kompetenciáját, különösen a tervezett tevékenységek vonatkozásában. A leírás alapján a Szerződő Hatóságnak meg kell tudnia állapítani a koordináló kedvezményezett szakmai megbízhatóságát, azaz hogy rendelkezik-e a szükséges tapasztalattal és szakértelemmel a

javasolt projekt sikeres végrehajtásához. Amennyiben társult szervezetek részvételét javasolja a pályázatában, sorolja fel őket itt hivatalos nevükkel, PIC számukkal (ha van), valamint jogállásukkal és címükkel együtt. Az eProposal rendszerben a mellékletek között egy külön dokumentumban (Kapcsolt_RÖVID NÉV kedvezményezett) fejtse ki, hogyan felelnek meg a kapcsolt szervezetek a fentiekben, az 1.6.2 szakaszban leírtaknak.

A magántulajdonban lévő nem kereskedelmi szervezetek esetében kérjük, adja meg azokat a kulcsfontosságú elemeket, melyek bizonyítják a szervezet elismertségét.

Kattintson az adatlap alján a „Mentés” (Save) gombra.

Projektkoncepcióját ezzel létrehozta az eProposal rendszerben, és a projekt rövid címe automatikusan megjelenik az egész pályázat minden képernyőjén és adatlapján.

3.1.3 A projekt leírása (B. adatlapok)

B1. adatlap – A projekt összességű leírása

Kérjük a projekt összességű leírásának bemutatását. A leírás legyen megfelelően strukturált, tömör és egyértelműen megfogalmazott. A következőket tartalmazza:

- **A megcélzott környezetvédelmi probléma (max. 3500 karakter*)**: Kérjük a pályázatban foglalt projekt által megcélzott környezeti probléma egyértelmű leírását, beleértve az okok, a megvalósítást megelőző környezet és az alaphelyzetet meghatározó számok leírását is.
- **A projekt céljai (max. 2500 karakter *)**: A projekt révén megvalósítandó fő célokat kérjük bemutatni – csökkenő fontossági sorrendben. Ezeknek a céloknak realiztikusnak (legyen elérhető a projekt időkeretén belül a javasolt költségvetéssel és eszközökkel) és egyértelműnek (félreérthetőség nélkül) kell lenniük.
- **Tervezett tevékenységek és megvalósításukat szolgáló eszközök (max. 5000 karakter *)**: Kérjük a fő projekttevékenységek felsorolását és annak magyarázatát, mi, hogyan és hol kerül elvégzésre a projekt alatt a projekt célkitűzéseinek elérése érdekében. Ha a projekt sikere az érintettek bevonódásától függ, kérjük ebben a szakaszban az érintettek azonosítását és a bevonásuk módjának tisztázását.
- **Várható eredmények (max. 3000 karakter*)**: Kérjük a projekt befejezésének időpontjára elérni kívánt fő várható eredmények és hatások (környezetvédelmi előnyök) felsorolását. A várható eredményeknek konkrét, reális és lehetőség szerint számszerűsített eredményeknek kell lenniük.
- **A projekteredmények fenntarthatósága (max. 3000 karakter *)**: Kérjük annak leírását, hogy a projekt vége után hogyan gondoskodnak a szükséges projekttevékenységek folytatásáról. Kérjük az elért projekteredmények fenntartásának és a rájuk való építésnek a tisztázását, beleértve az átültetést, a megismétlést és a szükséges

* Kérjük, vegye figyelembe, hogy ez az elérhető karakterek száma, amikor a szöveget közvetlenül az eProposal megfelelő mezőjébe gépeli. Erősen ajánlott a megadott mezőkbe történő egyszerű gépeléssel kitölteni az adatlapokat. Ha szöveget illeszt be, listajeleket használ vagy szerkeszti a betűtípust, a tényleges karakterek száma alacsonyabb lehet a feltüntetetté.

finanszírozást.

- **Projekt témák:** a pályázó a vonatkozó rovat/rovatok kipipálásával jelezze, hogy a pályázat a jelen dokumentum 2. részében felsorolt témák közül legfeljebb kettő megoldására irányul-e. Ha a pályázat egyetlen projekttemára sem irányul, akkor egyik rovatot sem szabad kipipálni. A pályázó csak akkor tudja megindokolni, hogy a pályázata miért tartozik a kiválasztott témá(k)hoz, ha legalább egy témát ténylegesen kiválasztott.
- **Mindazon okok felsorolása, amelyek miatt a pályázat a kiválasztott projekttema/témák körébe esik (max. 1250 karakter *):** A pályázónak rövid magyarázatot kell adnia arra, miért esik a pályázata a kiválasztott projekttemakör(ök) alá.
- **A projektpartnerség (max. 3000 karakter *):** Kérjük ezen az adatlapon a projektpartnerség szerkezetének leírását. Ha a projekt megvalósítására társult kedvezményezettekkel kerül sor, kérjük a fő partnerek felsorolását, a projektben vállalt szerepük és szakértelmük kifejtését, valamint az általuk végrehajtott tevékenységek leírását.

Szintén tisztázni kell ebben a részben, hogyan kerül sor a projekt társfinanszírozására: a kedvezményezettek saját hozzájárulási fogják finanszírozni, vagy más entitások társfinanszírozásáról lesz szó. Kérjük figyelembe venni, hogy a pénzügyi hozzájárulás lebontását az R1 adatlapon kell megadni (lásd a pénzügyi pályázati adatlapokról szóló alábbi bekezdést). Kérjük a társfinanszírozás állapotának tisztázását is (megerősített/megerősítésre vár). Ebben a szakaszban nem kell benyújtani a társult kedvezményezettek vagy társfinanszírozók írásos kötelezettségvállalását.

- **A projekt megvalósításához kapcsolódó várható kockázatok és veszélyek, valamint az enyhítésükre vonatkozó stratégia (max. 1500 karakter*):** Kérjük itt felsorolni a projektmegvalósítás során esetlegesen fellépő fő veszélyeket és kockázatokat. Kérjük tisztázni, milyen stratégia fogja szolgálni ezen kockázatok enyhítését.

B2. adatlap – A projekt általános jellege:

- **A projekt kísérleti/demonstrációs jellege (max. 3000 karakter*)**

A projektnek vagy kísérleti vagy demonstrációs jelleggel kell rendelkeznie ahhoz, hogy jogosult legyen a finanszírozásra.

A kísérleti projektek korábban vagy máshol még nem alkalmazott vagy vizsgált technikát vagy módszert használó projektek, vagy olyan projektek, amelyek a jelenlegi bevált gyakorlatokkal

* Kérjük, vegye figyelembe, hogy ez az elérhető karakterek száma, amikor a szöveget közvetlenül az eProposal megfelelő mezőjébe gépeli. Erősen ajánlott a megadott mezőkbe történő egyszerű gépeléssel kitölteni az adatlapokat. Ha szöveget illeszt be, listajeleket használ vagy szerkeszti a betűtípust, a tényleges karakterek száma alacsonyabb lehet a feltüntetettétnél.

összehasonlítva környezeti előnyökkel járhatnak, és amelyek a továbbiakban hasonló helyzetekben szélesebb körben alkalmazhatók.

A demonstrációs projektek konkrét, például földrajzi, ökológiai vagy társadalmi-gazdasági összefüggéseiben új vagy ismeretlen tevékenységeket, módszertanokat vagy megközelítéseket a gyakorlatban megvalósító, vizsgáló, értékelő és terjesztő projektek, és amelyek hasonló körülmények között máshol is alkalmazhatók.

Figyelembe véve a fenti meghatározásokat, kérjük annak megjelölését és **indoklását**, hogy a projekt kísérleti vagy demonstrációs jellegű-e.

B3. adatlap – A projekt uniós hozzáadott értéke

A projekt és az annak keretében végzett tevékenységek uniós hozzáadott értéke (max. 3000 karakter*): Kérjük annak kifejtését, hogyan járul hozzá a projekt a LIFE Környezetvédelem alprogram kiemelt területei specifikus céljai közül egy vagy több teljesítéséhez. Ezeket a LIFE rendelet 10., 11. és 12. cikke fekteti le. Kérjük annak tisztázását, hogyan fog a projekt hozzájárulni az Európai Unió környezetvédelmi szakpolitikájának és jogszabályainak megvalósításához, frissítéséhez és kialakításához.

3.1.4 Pénzügyi pályázati adatlapok

R1 adatlap – A projekt költségvetése

Az adatlap a projekt pénzügyi struktúráját foglalja össze, megadva a projekt részletes költségvetését, ill. áttekintve annak pénzügyi tervét. Bár ez a 2. szakaszban automatikusan generálódik (a technikai és pénzügyi adatlapokon megadott adatok alapján), a projektkoncepció szakaszában a pályázóknak maguknak kell kitölteniük a vonatkozó adatok többségét. Kérjük figyelembe venni, hogy csak a százalékokban megadott összegekből és értékekből kiinduló mezők kerülnek automatikusan kitöltésre.

A pályázóknak indikatív projektköltségvetést kell rendelkezésre bocsátaniuk az alábbi költségkategóriáknak megfelelően:

1. Közvetlen személyi költségek
2. Utazási és dologi költségek
3. Külső segítségnyújtás
4. Tartós cikkek
 - a) Infrastruktúra
 - b) Berendezések
 - c) Prototípus

* Kérjük, vegye figyelembe, hogy ez az elérhető karakterek száma, amikor a szöveget közvetlenül az eProposal megfelelő mezőjébe gépeli. Erősen ajánlott a megadott mezőbe történő egyszerű gépeléssel kitölteni az adatlapokat. Ha szöveget illeszt be, listajeleket használ vagy szerkeszti a betűtípust, a tényleges karakterek száma alacsonyabb lehet a feltüntetetté.

5. Terület – nem vonatkozik a Környezetvédelem és erőforrás-hatékonyság területre
6. Fogyóeszközök
7. Egyéb költségek
8. Rezsiköltségek

Az összköltségeket euróban és az elszámolható költségeket is euróban kell megadni az egyes költségkategóriák szerint.

A projektkoncepció szakaszában csak az egyes költségkategóriák szerinti indikatív költségvetést kell rendelkezésre bocsátani.

Amikor a projektkoncepció szakaszában megállapítják az elszámolható költségeket, erősen javasolt figyelembe venni a 3.2.5 szakaszban megjelölt szabályokat és támogathatósági követelményeket.

Szintén kérjük leírni az R1 adatlapon a projekt finanszírozását, megjelölve a kedvezményezett(ek) és/vagy társfinanszírozó(k) által igényelt hozzájárulásokat, valamint az igényelt teljes uniós hozzájárulást.

Kérjük figyelembe venni, hogy amennyiben a pályázat bekerül a 2. szakaszba, lehetőség lesz egy 10%-os határon belül módosítani az igényelt uniós hozzájárulás teljes összegét. A költségvetés módosítására (beleértve a teljes projektköltséget is) nem vonatkozik más korlátozás, amennyiben a teljes uniós hozzájárulás növekedése nem haladja meg a 10%-ot.

3.2 2. lépcső – Teljes pályázat

3.2.1 2. lépcső – Szerkezeti felépítése

A pályázatok felépítése a rendszerben⁶³ az alábbi:

- **Adminisztratív adatlapok (A. adatlapok)**
 - A1. adatlap – A projekt általános adatai
 - A2. adatlap – A koordináló kedvezményezett
 - A3. adatlap – A koordináló kedvezményezett nyilatkozata
 - A4. adatlap – A társult kedvezményezett nyilatkozata és megbízatása
 - A5. adatlap – A társult kedvezményezett;
 - A6. adatlap – Társfinanszírozók;
 - A7. adatlap – Egyéb, az Európai Unió támogatására benyújtott pályázatok
- **A projekt leírása (B. adatlapok)**
 - B1. adatlap – A projekt összegző leírása;
 - B2. adatlap – A projekt általános jellege
 - B3. adatlap – Uniós hozzáadott érték és társadalmi-gazdasági hatások
 - B4. adatlap – A bevont érintettek és a projekt elsődleges célközönsége
 - B5. adatlap – A projekt végrehajtásához kapcsolódó várható korlátozások és kockázatok és ezek mérséklésének stratégiája
 - B6. adatlap – A projekt eredményeinek a projekt befejezése utáni hosszú távú fenntarthatósága, folytatása és hasznosítása
- **A javasolt tevékenységek részletes szakmai leírása (C. adatlapok)**
 - C0. adatlap – Az összes tevékenység felsorolása
 - C1. adatlap
 - A. Előkészítő tevékenységek (szükség esetén)
 - B. Végrehajtási tevékenységek (kötelező),
 - C. A projektakciók hatásának nyomon követése (kötelező)
 - D. Társadalmi tudatosítás és az eredményekről szóló tájékoztatás, a nyilvánosság biztosítása (kötelező)
 - E. Projektmenedzsment (kötelező).
 - C2. adatlap – Beszámolási ütemterv
- **Pénzügyi pályázati adatlapok**

⁶³Az on-line pályázat eProposal alkalmazásban való létrehozását lásd a 3. Függelékben.

- F1. adatlap – Közvetlen személyi költségek
- F2. adatlap – Utazási és dologi költségek
- F3. adatlap – Külső segítségnyújtás
- F4.a adatlap – Infrastrukturális költségek
- F4.b adatlap – Berendezések költségei
- F4.c adatlap – Prototípus költségei
- F6. adatlap – Fogyóeszközök költsége
- F7. adatlap – Egyéb költségek;
- F8. adatlap – Rezsiköltségek (Overheads)
- FC. adatlap – Pénzügyi hozzájárulások

A projektkoncepció szakaszát követően már **nem lehetséges** nagyobb változtatást végrehajtani a teljes pályázaton. **További részletekért lásd az A7. adatlapot és az értékelési útmutatót, mivel egy ilyen hiba miatt adott esetben nem teljesülnek a támogathatósági kritériumok.**

Kérjük figyelembe venni, hogy amennyiben a pályázat meghívást kap a 2. lépcsőre, a projektkoncepció A1, A2, B1, B2. és B3. adatlapjain megadott szöveg automatikusan átkerül a teljes pályázat megfelelő adatlapjaira/mezőibe. A teljes pályázat összeállításakor lehetőség nyílik a korábban megadott információk szerkesztésére.

3.2.2 Adminisztratív adatlapok (A. adatlapok)

A1. adatlap – A projekt általános adatai

Az adatlap kitöltéséhez lásd a projektkoncepció szakaszához biztosított útmutatásokat.

A2. adatlap – A koordináló kedvezményezett

Az adatlap kitöltéséhez lásd a projektkoncepció szakaszához biztosított útmutatásokat.

A3. adatlap – A koordináló kedvezményezett nyilatkozata

Ez az adatlap az A2. adatlap végén elérhető, fejléce „A3 – A koordináló kedvezményezett nyilatkozata”.

Az ezen az adatlapon szereplő egyes adatokat (a kedvezményezett neve, hozzájárulása, a tevékenységek, amelyekben a kedvezményezett részt vesz, valamint az összköltség) a rendszer automatikusan átveszi a pályázat más adatlapjain beírt adatokból.

Kattintson a „Nyilatkozat létrehozása” (Generate declaration) gombra, és töltsse ki az alábbi

mezőket:

- Kelt...dátum....: írja be az aláírás helyét és dátumát.
- Aláírás: Az adatlapot alá kell írni.
- Az aláíró fél/felek neve és jogállása: Az adatlapot aláíró személy nevét és státuszát jól láthatóan fel kell tüntetni.

Fontos:

Az adatlap kitöltését megelőzően ellenőrizni kell, hogy a kedvezményezettre nem érvényes-e 966/2012 sz. Pénzügyi Rendelet (2012. október 25.) (HL L 298, 2012. 10. 26.) 106. (1) és 107. cikkében meghatározott helyzetek valamelyike, lásd:

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2012:298:0001:0096:EN:PDF>

és hogy a kedvezményezett megfelel-e valamennyi támogathatósági követelménynek, amelyeket a 2018–2020-as időszakra szóló LIFE többéves munkaprogram és a LIFE pályázati felhívás tartalmaz, beleértve ezt az útmutatót is.

Pontossági okokból ügyeljen arra, hogy az adatlap **létrehozása**, aláírása és dátumozása **azután** történjen, hogy valamennyi technikai és pénzügyi adatot beírta a pályázatába.

Ha kitöltötte az adatlapot, szkennelje be képként (nem .pdf fájlként, lásd a 3. mellékletben lévő Általános szabályokban megadott elfogadott formátumokat), majd töltsse fel a „Nyilatkozat feltöltése” (Upload declaration) gombbal.

A4. adatlap – A társult kedvezményezett nyilatkozata és megbízatása

Ez az adatlap az A5. adatlap végén elérhető (lásd alább), fejléce „A4 – A társult kedvezményezett nyilatkozata és meghatalmazása”; kattintson a „Nyilatkozat létrehozása” (Generate declaration) gombra.

Az adatlap kitöltéséhez kérjük, **tekintse meg az A3. adatlap útmutatásait is.**

Az alábbi mezők kitöltésére automatikusan sor kerül:

Az adatlapot a jövőben aláíró társult kedvezményezett jogi képviselőjének vezeték- és utóneve.
A projekt jövőbeli koordináló kedvezményezett jogi képviselőjének vezeték- és keresztnéve;

A következő mezőket kézzel kell kitöltenie:

- Kelt...dátum....: Írja be az aláírás helyét és dátumát.
- Aláírás: Az adatlapot alá kell írni.
- Az aláíró fél/felek neve és jogállása: Az adatlapot aláíró személy nevét és státuszát jól láthatóan fel kell tüntetni.

A5. adatlap – A társult kedvezményezett

Kattintson a “Társult kedvezményezett létrehozása” (Create Associated Beneficiary) gombra: töltse ki a szükséges adatokat, majd kattintson a „Mentés” (Save) gombra. A társult kedvezményezett ekkor megjelenik a társult kedvezményezettek listájában.

Az adatlap kitöltéséhez az **utasításokat lásd az A2. adatlapnál.**

Ha a társult kedvezményezettet az EU-n kívül jegyezték be, válassza ki az országot a legördülő listából.

A6. adatlap – Társfinanszírozók:

Ha társfinanszírozó járul hozzá a projekthez, kattintson a „Társfinanszírozó hozzáadása” (Add Co-financier) gombra: töltse ki a szükséges adatokat, majd kattintson a „Mentés” (Save) gombra. A társfinanszírozó ekkor megjelenik a társfinanszírozók listájában.

Az adatlap kitöltéséhez kérjük, **tekintse meg az A3. adatlap fentebb látható utasításait is.**

Ügyeljen arra, hogy a társfinanszírozó hozzájárulását meg kell adnia az FC. adatlapon (lásd alább).

Pénzügyi elkötelezettség státusza: jelölje meg a „Megerősített” (Confirmed) vagy „Megerősítésre vár” (To be confirmed) státuszt. Ha a státusz „Megerősítésre vár”, akkor magyarázatot kell fűzni hozzá. Tartsa szem előtt hogy a kiválasztási folyamat egy későbbi szakaszában be kell nyújtania az A6. adatlapot a „Megerősített” állapottal.

Ha kitöltötte az adatlapot, szkennelje be képként (nem .pdf fájlként, lásd a 3. mellékletben lévő Általános szabályokban megadott elfogadott formátumokat), majd töltse fel a „Nyilatkozat feltöltése” (Upload declaration) gombbal.

Fontos: A koordináló / társult kedvezményezett kizárólag ezzel az egy koordináló / társult kedvezményezett szereppel jelenjen meg a pályázatban, és ne legyen társfinanszírozó is. Amennyiben egy koordináló vagy társult kedvezményezett hozzá kíván járulni a projekt finanszírozásához, akkor is csak az A2/A3, illetve A4/A5. adatlapokat kell kitölteniük, és ezeken pénzügyi hozzájárulásuk lehet magasabb is, mint várható költségeik.

A7. adatlap – Egyéb, az Európai Unió támogatására benyújtott pályázatok

Amennyiben ezt a pályázatot ismételten nyújtja be, jelölje be a „Benyújtották már korábban ezt a pályázatot?” (Has this proposal been submitted before?) négyzetet. Adja meg a hivatkozásokat és a korábbi projekt rövidített nevét. Például: „LIFE11 BIO/ország/001040 „RÖVIDÍTETT ELNEVEZÉS”.

Kérjük, hogy a pályázó ne becsülje alá ennek az adatlapnak a fontosságát: Minden egyes kérdésre egyértelmű és teljes választ kell megadni (kérdésenként max. 5000 karakter). A kedvezményezetteknek tájékoztatni kell a Szerződő Hatóságot az EU költségvetésétől kapott bármely vonatkozó anyagi támogatásról, továbbá az Uniós költségvetés által támogatandó, folyamatban lévő pályázataikról is. A kedvezményezetteknek azt is ellenőrizniük kell, hogy nem kapnak-e olyan működési támogatást a LIFE programból (vagy egyéb EU-s programokból), amely kettős finanszírozáshoz vezetne.

Ennek elmulasztása a megfelelő adatlapon a pályázat elutasításához vezethet.

Ha a pályázó egy korábbi LIFE projekt folytatását javasolja, ezen az adatlapon világosan írja le, miért szükséges a projekt újabb szakasza, és hogyan fogja ez kiegészíteni a korábbi projektben elért eredményeket úgy, hogy nem kerül sor kettős finanszírozásra.

A LIFE projektekben nem finanszíroznak olyan műveleteket, amelyek más Uniós támogatási programokból jobban finanszírozhatók (lásd az 1.5.16 szakaszt). **A pályázóknak ezért körütekintően át kell gondolniuk ezt a szempontot**, és a lehető legteljesebb választ kell adniuk. Alátámasztó dokumentumokat (pl. kivonatok a vonatkozó programok szövegéből) kell megadni (amennyiben lehetséges és megfelelő). Kérjük, tartsa szem előtt az A3. adatlapon lévő nyilatkozat 1. pontját, melyet alá kell írnia; a nemzeti hatóságok kérhetik e nyilatkozat felülvizsgálatát.

A teljes pályázaton a projekt koncepció szakaszát követően végrehajtott nagyobb változtatások: kérjük, a 2. szakasz alatt végrehajtott nagyobb változtatások felsorolását és indoklását. Nagyobb változtatásnak minősül minden, ami a tevékenységeket, a partnerséget és a költségvetést érinti. Az igényelt uniós hozzájárulás a projekt koncepcióban eredetileg kérvényezett összeg maximum 10%-ával emelkedhet. Kérjük figyelembe venni, hogy a változások nem vezethetnek a projekt természetének megváltoztatásához, és hogy ez a támogathatósági szakaszban történő kieséshez vezethet.

3.2.3 A projekt leírása (B. adatlapok)

B1. adatlap – A projekt összegző leírása (angol nyelven töltendő ki)

Az adatlap kitöltéséhez lásd a projekt koncepció szakaszához biztosított útmutatásokat.

B2. adatlap – A projekt általános jellege:

- **A megcélzott környezeti probléma (legfeljebb 10.000 karakter terjedelemben)**

Kérjük a pályázatban foglalt projekt által megcélzott környezeti probléma egyértelmű leírását. Miért véli úgy a pályázó, hogy a megcélzott probléma összefüggésben áll az európai környezetvédelmi politikához és a vonatkozó jogi szabályozáshoz?

- **A projekt kísérleti/demonstrációs jellege (max. 10 000 karakter)**

Ez kulcsfontosságú rész, amelyet különös gondossággal kell kitölteni, részletes és átfogó indoklással arra vonatkozóan, hogy miért tekintendő a projekt kísérleti vagy demonstrációs projektnek.

Ennek érdekében a pályázó tekintse át a kísérleti és demonstrációs projektek 1.2. pontban található meghatározását és a 2.3. pontban leírt piacközelit megoldást tartalmazó, vagy más típusú projektek esetén megadott további információkat.

A pályázók sok esetben hajlamosak figyelmen kívül hagyni olyan elemeket, mint például

a műszaki készségi szint, a műszaki eljárás és kiválóság, a projekt léptéke és eredménye (outputja), jöllehet mindezek kritikus fontosságúak a szakmai kiválasztási szakaszban és a bírálati szakaszban, különös tekintettel az 1. sz. odaítélési szempontokra.

Ennek megfelelően különös figyelmet kell fordítani mindezen alapvető fontosságú elemek egyértelmű, részletes és pontos leírására.

Abban az esetben, ha a pályázó az 1.2. pont szerinti meghatározásnak megfelelő **kísérleti projektre** nyújt be pályázatot, igazolnia kell, hogy a pályázatban foglalt eljárást vagy módszert sem korábban, sem pedig világ bármely más részén nem alkalmazták vagy tesztelték.

Abban az esetben, ha a pályázó az 1.2. pont szerinti meghatározásnak megfelelő **demonstrációs projektre** nyújt be ajánlatot, a pályázónak igazolnia kell, hogy a tervezett intézkedések, módszertanok vagy megközelítések a projekt specifikus kontextusában – földrajzi, ökológiai, vagy gazdasági kontextusban – újak vagy ismeretlenek (pl. a projekt iparágában újdonságnak számítanak).

A 5. (Uniós hozzáadott érték: a projekt témákhoz való hozzájárulás), odaítélési szempont tekintetében a pályázó ezen az adatlapon mutassa be egyértelműen a pályázat újdonságát más, hasonló, létező legjobb gyakorlatokhoz mérten, amennyiben úgy véli, hogy pályázata az Unió egészére kiterjedően **új, vagy ismeretlen.**

B3. adatlap – Uniós hozzáadott érték és társadalmi-gazdasági hatások:

A projekt és az annak keretében végzett tevékenységek uniós hozzáadott értéke (max. 10 000 karakter):

Az ebben a mezőben feltüntetett információk többek között a pályázat értékelése során kerülnek felhasználásra következő odaítélési szempontok vizsgálatakor (a vonatkozó részleteket lásd a „LIFE pályázatok értékelési útmutatója 2018” dokumentumban).

- 3. odaítélési szempont – A LIFE Környezetvédelem alprogram kiemelt területeinek célkitűzéseikhez való hozzájárulás mértéke és minősége

Kérjük, mutassa be, hogy projektje miképpen járul hozzá a LIFE Környezetvédelem alprogramnak a LIFE Rendelet 10. 11. és 12. cikkében előírt prioritási területeihez tartozó, meghatározott célkitűzések közül egy vagy több célkitűzés aktualizálásához, fejlesztéséhez és megvalósításához. **A környezetvédelmi előnyöket is értékeli e kritérium mentén, és ezek az előnyök az ilyen hozzájárulás mértékének és minőségének mutatójaként funkcionálnak; konkrétan, reálisnak és lehetőség szerint számszerűsítettnek kell lenniük, és életciklus-megközelítést alkalmazva kell bemutatásra kerülniük (ahol ez releváns).**

A környezetvédelmi előnyök számszerűsítése: a javasolt megoldás által létrehozandó nagyobb teljesítményt/előnyöket számszerűsíteni kell a projekt megvalósításának időtartama alatt és a projekt megvalósításának befejezését követő 3-5 év elteltével az elvárt környezetvédelmi előnyök szerint. Ehhez egyértelműen meg kell határozni a választott bázisértéket. Mindemellett gondoskodni kell az elvárt eredmények (B1. adatlap) és a LIFE kulcsfontosságú projektszintű

mutatóit (KPI) tartalmazó táblázatban jelzett értékek összhangjáról.

- **6. odaítélési szempont** – Uniós hozzáadott érték: szinergiák és transznacionalitás

Kérjük megjelölni, hogy a projekt foglalkozik-e a következőkkel, és ha igen, hogyan: Szinergiák, zöld közbeszerzés, ökocímke, az uniós kutatások eredményeinek alkalmazása és transznacionalitás.

Az uniós finanszírozású kutatási projektek eredményeinek átvételéért csak akkor jár bónuszpont, ha ez az adatlap tömör, de átfogó ismertetést tartalmaz a szóban forgó eredményekről és arról, hogy hogyan használják fel ezeket az eredményeket a LIFE projekt végrehajtásához.

Az e szempontok értékelésével kapcsolatos további útmutatóért lást a vonatkozó értékelési útmutatókat.

Megismétlés és átültetés (max. 10 000 karakter):

Megismétlés és átültetés (a 4. odaítélési szempontban)

A pályázó mutassa be a projektmegvalósítás során, illetve azt követően a megismétlés és átültetés érdekében követendő stratégiáit (a további részleteket lásd a 1.6.13. pontban). Ahogy az alábbiakban is kifejtjük, konkrét projekttevékenységeket kell meghatározni az itt szereplő állítások alátámasztására (lásd a 3.2.4. pontot – „A javasolt akciók részletes technikai leírása (C. adatlapok)”).

E kiemelt területtel összefüggésben a projekteredmények megismételhetőségének és más kontextusba való átültethetőségének biztosítására vonatkozó stratégia túlmutat azon, hogy a pályázó egyszerűen csak kötelezettséget vállal a projekt folytatására; ehelyett világos és alapos, a projekttevékenységek által is alátámasztott tervet jelent, amely lehetővé teszi a többi szektorba, vállalatokhoz, régióba és országba történő átültetést. Vegye figyelembe, hogy a megismétlés és átültetés nem azonos a folytatással, amellyel a B6. adatlap foglalkozik. Ugyanakkor a megismétlés és átültetés egy átfogó fenntarthatósági stratégia részét képezi.

Ennek érdekében a piacközeli megoldásokat tartalmazó, vagy más típusú projektek esetén a 2.3. pontban megadott információk figyelembe vétele szükséges.

A projekt társadalmi-gazdasági hatásai (legfeljebb 10.000 karakter terjedelemben):

A pályázó jelezze a projekt keretében végrehajtott intézkedések által várhatólag a helyi gazdaságra és lakosságra gyakorolt hatásokat. Különösen a munkahelyekre és a gazdasági növekedésre gyakorolt hatás részletes bemutatását kérjük, a projekt folytatását és az megisméltési/átültetési forgatókönyveket is figyelembe véve. E tekintetben gondoskodni kell az itt bemutatott munkahely- és növekedési adatok, valamint a Teljesítményindikátorok felsoroló táblázatban szereplő értékek összhangjáról.

A piacközeli megoldásokat tartalmazó projekteknek foglalkozniuk kell a piaci pozicionálás, az

ellátási lánc, a versenytársak és a tervezett megoldás gazdasági megvalósíthatósága kérdéseivel is. A pályázónak be kell mutatniuk a referencia piaccal kapcsolatos ismereteiket (a tényleges és potenciális piac mérete, a várható vevők és a kereslet leírása, piaci és szabályozási korlátok stb.), a tervezett megoldás ellátási láncának létrehozásával és a versenytársakkal kapcsolatos követelményeket (a versenytársak, azok piaci részesedése, versenyelőnyeik stb.). A pályázóknak egyértelműen pozícionálniuk kell magukat az említett elemeket figyelembe véve, ismertetve a tervezett megoldás gazdasági életképességét, pozícionálva azt a költségek, árak vagy más gazdasági beruházási változók (megtérülési idő, nettó jelenérték stb.) ismeretében, amennyiben ez utóbbiak az adott projekt tekintetében lényegesebbnek tekintendők.

Ennek érdekében a piacközei megoldásokat tartalmazó, vagy más típusú projektek esetén a 2.3. pontban megadott információk figyelembe vétele szükséges.

A projekt ökológiai lábnyomának csökkentésére irányuló erőfeszítések (legfeljebb 10.000 karakter terjedelemben):

Kérjük, mutassa be, hogyan kívánják biztosítani, hogy a projekt „karbonlábnyoma” a lehető legkisebb legyen. Itt részletezni kérjük, milyen erőfeszítéseket tesznek a szén-dioxid-kibocsátás csökkentése érdekében a projekt időtartama alatt. Az ilyen törekvések általában főleg a projektmenedzsmenttel összefüggő tevékenységek során hátrahagyott karbonlábnyom csökkentésére irányulnak (a szükséges utazások csökkentése, újrahasznosított papír használata stb.).

B4. adatlap – A bevont érdekelt és a projekt fő célközönsége (legfeljebb 12 000 karakter terjedelemben)

Mutassa be azokat az érdekelt feleket, melyeket a pályázat be kíván vonni, valamint azt, hogy hogyan kerülnek bevonásra. Részletezze, hogy milyen hozzájárulásokat (inputokat) vár el az érintettektől, hogyan valósul meg részvételük a projektben, illetve részvételük mi alapján minősül nélkülözhetetlennek/hasznosnak a projekt megvalósítása szempontjából.

Mutassa be célcsoportjait és az ismeretek elterjesztésének módszereit. Jelezze, hogy milyen tevékenységek segítségével kívánja a koncepciót általános értelemben nyilvánosságra hozni és/vagy milyen marketing eszközöket szándékozik alkalmazni a megvalósítás során és azt követően.

B5. adatlap – A projekt megvalósításához kapcsolódó várható korlátok és kockázatok, és az enyhítésükre vonatkozó stratégia (max. 12 000 karakter)

Fontos, hogy a pályázók azonosítsák az összes lehetséges belső vagy külső eseményt („korlátok és kockázatok”), melyek jelentős negatív hatással lehetnek a projekt sikeres megvalósítására. Kérjük mindezen korlátok és kockázatok felsorolását csökkenő fontossági sorrendben. Szintén tüntesse fel a **társadalmi-gazdasági környezet** miatti lehetséges korlátokat és kockázatokat. Minden egyes, meghatározott, korlátozó tényező és kockázat kapcsán azt is kérjük jelezni, hogy a pályázó miképpen szándékozik ezeket feloldani vagy kezelni.

Nyomatékosan javasoljuk azt is, hogy ebben a részben tüntesse fel a licencekkel, engedélyekkel, környezeti hatásvizsgálattal stb. kapcsolatos részleteket, és jelezze, milyen támogatással rendelkezik az illetékes szervek részéről, amelyek az efféle engedélyek kiadásáért felelősek. A LIFE programokból leszűrt tapasztalat szerint, egyes projektek esetében – elsősorban a projekt során tapasztalt, előre nem látható problémák és nehézségek miatt – gondot okoz az összes projekt tevékenységnek a pályázatban tervezett időkeretén belüli befejezése. Fontos, hogy a pályázók azonosítsák az összes lehetséges külső eseményt („korlátok és kockázatok”), melyek efféle késéseket okozhatnak. Az ilyen nehézségek egy lehetséges oka az értékelések megvalósításának kötelezettsége, amelyeket a LIFE projekt előkészítésekor nem jeleztek előre, különösen:

- Környezeti hatásvizsgálat (KHV) a 2011/92/EU irányelvvel (2011. december 13.) egységes szerkezetbe foglalt 85/337/EGK irányelv (a KHV irányelv) értelmében⁶⁴;
- Stratégiai Környezeti Vizsgálat (SKV) a 2001/42/EK irányelv (az SKV Irányelv) értelmében⁶⁵.

A fenti vizsgálatok hosszadalmas adminisztratív eljárásokat, adatgyűjtést és elemzést igényelhetnek. Ez általában nem okoz gondot, amennyiben a projektet a vonatkozó idő- és ráfordításigény figyelembevételével tervezik meg.

Ennek megfelelően tehát LIFE IP pályázatának benyújtását megelőzően a pályázó ellenőrizze, hogy a vonatkozó uniós vagy nemzeti jogszabályi előírások szerint szükséges-e a fenti vizsgálatok bármelyikének (akár többnek is) az elvégzése.

A pályázóknak a B5. adatlapon ismertetniük kell, hogy e kérdések miképpen vannak számításba véve, és hogyan tervezik leküzdeni a lehetséges problémákat. Az előre nem látható problémák megelőzése érdekében alapvető fontosságú az ilyen eljárásokért felelős illetékes hatóságokkal való jó kommunikáció és konzultáció. Ezt már a LIFE pályázat kidolgozásának az elején meg kell tenni. A B5. adatlap szolgál annak jelzésére, hogy a pályázó egyeztetett-e a fentiekben hivatkozott vizsgálatokért felelős illetékes hatóságokkal, valamint az egyeztetések eredményeinek bemutatására.

Végezetül kérjük annak részletes bemutatását, hogy a pályázó miképpen vette figyelembe a felismert és azonosított kockázatokat a projekt (azaz annak ütemezés, költségkerete stb.) megtervezése során, valamint az akciók meghatározásában.

B6. adatlap – A projekt eredményeinek a projekt befejezése utáni hosszú távú fenntarthatósága, folytatása és hasznosítása:

A pályázó mutassa be, hogy miképpen folytatódik a projekt a LIFE finanszírozás megszűnését követően; továbbá, hogy milyen tevékenységekre lesz szükség az eredmények megszilárdításához a projekt által elért eredmények folytathatóságának biztosításához.

⁶⁴a KHV Irányelv kodifikált változata:

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2012:026:0001:0021:EN:PDF>

⁶⁵SKV Irányelv:

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2001:197:0030:0037:EN:PDF>

Mutasson be egy annak érdekében kidolgozott, világosan megfogalmazott és megvalósítandó stratégiát vagy mechanizmusokat, hogy a projekt által elért eredmények a finanszírozás megszűnését követően is fennmaradjanak és tovább működjenek. Mindezek meghaladják a terjesztés és a LIFE projektet követő időszakra vonatkozó After-LIFE terv kereteit.

Az ezen az adatlapon megadott információt, valamint a folytatási stratégiához kapcsolódó projekttevékenységeket a 4. odaítélési szempontnál (uniós hozzáadott érték: fenntarthatóság, pont a folytatáshoz kötve) fogják figyelembe venni. Vegye figyelembe, hogy a folytatás nem azonos a megismétléssel és átültetéssel, amelyekkel a B3. adatlap foglalkozik. Ugyanakkor a folytatás egy átfogó fenntarthatósági stratégia részét képezi, és a 4. odaítélési szempont alatt kerül értékelésre.

A projektben foglalt tevékenységeknek is jelezniük kell ezt az elkötelezettséget és már a projekt megvalósításának időkeretén belül is gondoskodniuk kell a projekt későbbi folytatására történő felkészülésről. Ennek érdekében a piacközelí megoldásokat tartalmazó, vagy más típusú projektek esetén a 2.3. pontban megadott információk figyelembe vétele szükséges.

Megjegyzendő, hogy az ebben a részben megadott információk a projekt megvalósítása során – annak eredményei szerint – frissíthetők.

Kérjük, válaszoljon az alábbi kérdésekre:

- **Mely akciókat kell megvalósítani vagy folytatni a projekt befejezése után? (max. 5 000 karakter)** Az egyes projekt tevékenységeket hivatkozási számukkal (pl. A1... A2 stb.) és címükkel együtt kérjük felsorolni; A 2.3. pontban került megadásra néhány példa azon jellemző tevékenységekre, amelyeket a tevékenységek ilyen formán történő folytatása fényében a projektnek tartalmaznia kell.
- **Hogyan lehet ezt elérni? Mely erőforrások lesznek szükségesek e tevékenységek elvégzéséhez? (max. 5000 karakter)** Miképpen folytatódnak a fentiekben meghatározott tevékenységek a projekt befejezését követően, ki, milyen és milyen időkeretben és milyen források felhasználásával folytatja azokat. Ezen a ponton a műszaki, pénzügyi és humán erőforrások kerülnek részletezésre.
- **A tervek szerint milyen mértékben terjesztik a projekt eredményeit és a belőle levont következtetéseket, tanulságokat annak lezárását követően azon személyek és/vagy szervezetek körében, akik vagy amelyek azokat a legjobban tudják hasznosítani? (Kérjük ezen személyek**

/szervezetek azonosítását) (max. 5 000 karakter): Hogyan folytatják a projekt eredményeire vonatkozó ismeretterjesztési a projekt lezárását követően? Kérjük, sorolja fel azokat a személyeket / szervezeteket, amelyek eddig a terjesztési tevékenységek célközönségeként voltak azonosítva.

3.2.4 A javasolt akciók részletes technikai leírása (C. adatlapok)

A pályázó a projekt keretein belül megvalósítandó összes tevékenységet sorolja föl. A tevékenységek öt típusát különböztetjük meg:

A. Előkészítő tevékenységek (szükség esetén)

- B. Végrehajtási tevékenységek (kötelező),
- C. A projektakciók hatásának nyomon követése (kötelező)
- D. Társadalmi tudatosítás és az eredményekről szóló tájékoztatás, a nyilvánosság biztosítása (kötelező)
- E. Projektmenedzsment (kötelező).

A projekt finanszírozhatóságához minden tevékenységnek az alábbi feltételek mindegyikét teljesítenie kell:

- Az akció szükségességét megfelelően indokolni kell a projekt célkitűzéseinek szempontjából; továbbá
- a beruházások hosszú távú fenntarthatósága biztosítandó.

A tevékenységek minden egyes típusa (A, B, C) alatt, a pályázónak fel kell sorolnia a különböző tevékenységeket: A1, A2 ..., B1, B2. ... C1, C2 ... stb. Az egyes tevékenység-kategóriák alatti sorszámok automatikusan állnak elő; a tevékenységek sorrendje a „Fel↑” és a „Le↓” nyilak segítségével módosítható. A pályázó minden egyes tevékenység keretein belül (A1, A2,...B1, B2,...stb.) meghatározott résztevékenységeket (A1.1, A1.2,...) sorolhat fel manuálisan, a következő pontban „**Leírás (mit, hogyan, hol, mikor és miért)**”. A pályázat strukturálása során kifejezetten ajánlott az akciók számának lehetőség szerinti korlátozása, az akciók egynemű tevékenység-csoportokba sorolása és a résztevékenységek egymásutánjának logikai folyamatba rendezése. **Ne feledje, hogy a felsorolt tevékenységeket és résztevékenységeket a projekt logikai menetének egyértelmű meghatározására kell korlátozni.** Arra vonatkozóan, hogy mi ajánlott és mi nem ajánlott, lásd az alábbi példát:

Ajánlott

D – Társadalmi tudatosítás és az eredményekről szóló tájékoztatás, a nyilvánosság biztosítása

D1 Tevékenység – A nyilvánosság biztosításának megtervezése, megvalósítása

- *Az alkalmazott módszerek leírása (mit, hogyan, hol, mikor, miért)*

D1.1 Résztevékenység – Terjesztési terv és Hálózatépítés más projektekkel

D1.2 Résztevékenység – Az ismeretterjesztés tervezése és az Ismeretterjesztő Csomag létrehozása (benne: honlap, hirdetőtáblák, az átlagembereknek szóló beszámoló, projekt videó, rendezvények)

Nem ajánlott

D – Társadalmi tudatosítás és az eredményekről szóló tájékoztatás, a nyilvánosság biztosítása

D1 Tevékenység – A nyilvánosság biztosításának megtervezése, megvalósítása

- *Az alkalmazott módszerek leírása (mit, hogyan, hol, mikor, miért)*

D2 Tevékenység – Ismeretterjesztő Csomag létrehozása

- *Az alkalmazott módszerek leírása (mit, hogyan, hol, mikor, miért)*

D3 Tevékenység – Az átlagembereknek szóló beszámoló

- *Az alkalmazott módszerek leírása (mit, hogyan, hol, mikor, miért)*

D4 Tevékenység – Projekt honlap

- *Az alkalmazott módszerek leírása (mit, hogyan, hol, mikor, miért)*

D5 Tevékenység – Terjesztési terv és Hálózatépítés más projektekkal

- *Az alkalmazott módszerek leírása (mit, hogyan, hol, mikor, miért)*

Javasoljuk, hogy kizárólag azokat a tevékenységeket jelezzék **önálló tevékenységként**, amelyek eredményei várhatóan fontosak a projekt megvalósítása szempontjából.

A felsorolt tevékenységeket a lehető legpontosabban kell leírni. A leírásokat az akciók helyszínét azonosító térképek, magyarázó grafikonok, görbék, táblázatok és képek egészíthetők ki – ezeket a „Képek” (Pictures) funkcionalitás alkalmazásával adhatjuk a leírásokhoz. **A tevékenységek nem keverendők össze a projekt eredménytermékeivel (deliverables).**

Az egyes tevékenységek leírásának egyértelműen meg kell jelölnie az egyéb tevékenységekkel fennálló kapcsolatokat, és világosan (kvantitatív megfogalmazással) be kell mutatnia, hogyan járul hozzá a projekt átfogó célkitűzéseéhez. **Az akció technikai leírása és az allokált pénzügyi források között világos koherenciának kell lenni.**

A pályázó minden egyes tevékenységre vonatkozóan közölje az alábbiakat:

- **Tevékenység megnevezése** (legfeljebb 200 karakter terjedelemben): Fontos, hogy a tevékenység megnevezése legyen rövid (legfeljebb 200 karakter terjedelmű) és egyértelműen tükrözze annak célját.
- **Végrehajtásért felelős kedvezményezett:** Kérjük, a legördülő menüben megjelenő tételek közül választva jelezze, hogy a projekt kedvezményezettjei közül melyiknek a felelőssége az adott akció végrehajtásával járó feladatok összehangolása. Egynél több kedvezményezett megjelölése esetén a legördülő lista alatti szöveges mezőben kell részletezni az egyes kedvezményezettek felelősségi körét (legfeljebb 500 karakter terjedelemben).
- **Leírás (mit, hogyan, hol, mikor és miért) (max. 7000 karakter):** Itt szükséges leírni az adott tevékenység tartalmát: mit hajtanak végre, milyen eszközök felhasználásával, hol, mely időtartamban és milyen határidőn belül. Határozza meg az adott tevékenységek más tevékenységekkel való kapcsolódásait. Kérjük, ismertesse, **miért**

szükséges az adott tevékenység, és miképpen fog hozzájárulni a projekt céljainak eléréséhez. Az Unió területén kívül megvalósítandó tevékenységek kapcsán teljes körű indoklást kérünk arra vonatkozóan, hogy miért szükséges az érintett tevékenység az EU környezetvédelmi célkitűzéseinek megvalósításához, valamint a Szerződések hatálya alá tartozó tagállami területeken a LIFE projekt megvalósítása során végrehajtott beavatkozások eredményességének biztosításához. A pályázó ebben a pontban altevékenységeket (A1.1, A1.2 stb.) határozhat meg (a D Intézkedéssel kapcsolatosan a fentiekben bemutatottaknak megfelelően).

- **Költségbecslés a tevékenységek fő költségteleire vonatkozóan: (legfeljebb 2000 karakter terjedelemben):** Kérjük a szóban forgó tevékenység fő ráfordítási tételei becsült összegeinek meghatározása során alkalmazott módszertan rövid bemutatását (pl. napok száma szorozva a napi átlagos költséggel stb.). Megjegyzendő, hogy az tevékenység pénzügyi adatlapokon megadott összköltsége (az adott tevékenységre vonatkozóan a F. adatlapokon létrehozott költség sorokban megjelölt tételek összege) automatikusan megjelenik: új akció létrehozásakor ez az érték alapértelmezésben 0 euró. A pályázó adja meg a fenti összköltség meghatározását megalapozó számítások és becslések részleteit.
- **Eredménytermékek:** A pályázó a vonatkozó teljesítési határidőkkel (év/hónap/nap) együtt, a „Hozzáad” (Add) gomb segítségével sorolja fel az egyes tevékenységekhez tartozó, eredményt igazoló kimeneti termékeket. Ezek körét a szállítható/kézzelfogható termékek (pl. menedzsment tervek, tanulmányok, egyéb dokumentumok, szoftver, videók stb.) alkotják. Minden egyes eredményt igazoló kimeneti termékre vonatkozóan kérjük a kapcsolódó teljesítési határidő (év/hó/nap) meghatározását. Felhívjuk figyelmét, hogy minden egyes terméket külön dokumentumként benyújtásra kell, hogy kerüljön (a LIFE logóval ellátva) az Szerződő Hatósághoz, az érintett tevékenységre vonatkozó beszámolóval együtt.
- **Mérföldkövek:** Kérjük, sorolja fel az összes mérföldkövet minden akcióra vonatkozóan és a vonatkozó teljesítési / elérési határidőt (nap/hónap/év). A **projekt mérföldkövek** a meghatározás szerint a projekt megvalósítása során bekövetkező **kulcsfontosságú momentumok**, pl. „A projektmenedzser kijelölése”, a „Prototípus első üzembe helyezése”, a „Záró konferencia” stb. A vonatkozó dokumentumokat nem szükséges benyújtani az Szerződő Hatósághoz. Az Szerződő Hatóságnak küldendő szakmai jelentésekben tájékoztatni kell az Szerződő Hatóságot, hogy az adott mérföldkő megvalósult-e.
- **Menetrend:** Minden egyes projektakcióra vonatkozóan meg kell jelölni a vonatkozó megvalósítási időtartamot. A megvalósítási időtartam megtervezése során tekintettel kell lenni arra, hogy a LIFE 2018 projektek megvalósítása nem kezdődhet meg 2019. július 1-ét megelőzően. Kérjük továbbá, hogy a pályázó a projekt tervezett záró időpontját megfelelő biztonsági tartalék betervezésével határozza meg, az általában elkerülhetetlen késedelmek beszámítása érdekében.

Az alábbiakban a konkrét akciókhoz biztosítandó további információk megjelölését találja.

C0. adatlap – Az összes akció felsorolása

Ez az adatlap lehetővé teszi a pályázó számára, hogy az „Projekt tevékenység hozzáadása” (Add project action) gomb segítségével tevékenységtípusonként (A, B, C ...) a projekt végrehajtásához szükséges összes tevékenységet létrehozza. Az adott akció létrehozását

követően a „Mentés és következő” (Save and next) gomb segítségével közvetlenül létrehozza a következő akciót.

Nagyon fontos: csak a projektakciók létrehozását követően vihetők be költségek a pénzügyi F. adatlapokon.

C1. adatlap

A. Előkészítő tevékenységek (szükség esetén)

Általános alapelvként minden előkészítő tevékenységeknek olyan gyakorlati ajánlásokat és/vagy információkat kell eredményezniük, amelyek (akár a projekt megvalósítása során vagy a projekt befejezését követően) további előkészítő munka nélkül megvalósíthatók vagy felhasználhatók. A projekt nem tartalmazhat a projekt megvalósításának megkezdését megelőzően teljes mértékben elvégzett előkészítő tevékenységeket.

Az előkészítő tevékenységek(nek):

- kapcsolatban kell állniuk a projekt célkitűzésével/célkitűzéseivel;
- jelentősen rövidebbnek kell lenniük, mint a projekt futamideje és véget kell érniük a projekt befejezése előtt;
- nem kutató jellegű tevékenység, kivéve, ha a jelen Útmutató 1.6.15. pontjában meghatározott kivételek körébe esik,

Az előkészítő akcióknak minden, a B, C, D, E vagy F kategóriában jelzett, többi projektakció tényleges megvalósításának megkezdéséhez szükséges feladat végrehajtására ki kell terjedniük.

Az előkészítő tevékenységeknek minden, a B, C, D, E vagy F kategóriában jelzett, többi projekt tevékenység tényleges megvalósításának megkezdéséhez szükséges feladat végrehajtására ki kell terjedniük. E körbe tartozik a szükséges műszaki dokumentációk (tervek, leltár) elkészítése, továbbá az összes esetlegesen lebonyolítandó adminisztratív vagy jogi eljárás (egyeztetések, ajánlatkérés, döntéshozatal, képzés stb.).

Amennyiben menedzsment terv és/vagy cselekvési tervek kidolgozására is szükség van, a vonatkozó előkészítő tevékenységek leírásában meg kell jelölni mindazon teendőket, amelyek biztosítják ezeknek a terveknek a megvalósítását (például az illetékes hatóságok a projekt megvalósításának befejezését megelőzően elfogadják a tervet).

Ha az előkészítő tevékenységek nem valósulnak meg közvetlenül a projekt végrehajtása során, leírásukban megfelelő magyarázatot, kötelezettségvállalásokat és garanciákat kell bemutatni arra vonatkozóan, hogy a pályázó ténylegesen gondoskodik arról, hogy e tevékenységek a projekt befejezését követően teljes mértékben megvalósulnak. Ennek hiányában a felülvizsgálati szakaszban sor kerülhet az ilyen jellegű tevékenységeknek a projektből való törlésére.

B. Végrehajtási tevékenységek (kötelező)

A B típusú tevékenységek eredményei (outputjai) mindenkor legyenek **konkrét, mérhető**

eredmények, egyértelmű előnyökkel az projekt által megcélzott környezeti probléma szempontjából. Az ilyen előnyöknek (hasznoknak) **mérhetőnek** kell lenniük, és a **C-típusú monitoring tevékenység(ek) körében kell**, hogy mérésükre és értékelésükre sor kerüljön . Minden egyes tevékenység kimenetelét a „várható eredmények” szakaszban kell feltüntetni. Ha lehetséges, számszerűsíteni kell.

A *kísérleti/demonstrációs* projektek továbbá **tartalmazzanak a folytatás, valamint a megismétlés/átültetés biztosítására irányuló jelentős tevékenységeket és/vagy altevékenységeket (4. odaítélési szempont, Fenntarthatóság)**. A projektben foglalt tevékenységeknek is jelezniük kell a projekteredményeknek a projekt zárását követő fenntartása iránti elkötelezettséget és már a projekt megvalósításának időtartama alatt konkrét tevékenységek vagy altevékenységek segítségével kell felkészülni a projekt továbbvitelére. Ráadásul további tevékenységek vagy altevékenységek segítségével kell megalapozni a tervezett megoldások és a projekt megvalósítása során vagy azt követően elért eredmények költséghatékony megismétlésének és átültetésének lehetőségét. Ez túlmutat a tudás átadásán és a hálózatépítésen, és hozzájárul a projekt keretében kifejlesztett vagy alkalmazott technikák, módszerek vagy stratégiák más területen történő alkalmazásához is. A sikeres folytatás/megismétlés/átvitel stratégiát igényel, amelynek része a projekt által nyújtott megoldások hatásának megsokszorozása, szélesebb kör mobilizálása, hogy elérjék a kritikus tömeget még a projekt időtartama alatt, és/vagy a LIFE projekt befejezése után rövid, de legfeljebb közepes időtávon belül. **A hiteles fenntarthatósági, valamint megismétlési és átültetési stratégia alátámasztására a projektbe beépítendő jellemző tevékenységekre vonatkozó részleteket lásd a 2.3.1. f) és g) vagy 2.3.2. 3) és f) pontokban.**

A piacközei megoldásokat tartalmazó projektek esetében az **üzleti terv** kötelező elem (lásd 2.3.1), amely egy kapcsolódó B típusú tevékenység eredményt igazoló dokumentumaként kell, hogy feltüntetésre kerüljön.

Egy hiteles **megismétlési és átültetési** terv kialakítása minden projekt kötelező eleme, és egy kapcsolódó B típusú tevékenységeredménybe kell belefoglalni.

C. A projektakciók hatásának nyomon követése (kötelező)

Minden egyes projekt megvalósítása során beszámolókat kell készíteni a projekt eredményeinek és hatásainak alakulásáról indikátorok alapján (lásd a 2018-as felhíváshoz tartozó LIFE projektszintű kulcsindikátorok Excel-táblát). Ezek az indikátorok hozzájárulnak a LIFE projekt hatásainak értékeléséhez. A pályázó tekintse át a projekt indikátorokat és töltsse ki a megfelelő rovatokat a projekt megvalósítása során, vagy annak végén javasolt megoldások hatásaival (egyértelműen számszerűsítve azokat mind abszolút, mind pedig relatív értelemben). A pályázó ezt ismételje meg a projekt befejezését követő 3. vagy 5. év elteltével is (az időtávot a pályázó projektjéhez illeszkedően válassza ki).

Az indikátorokat magában foglaló Excel-táblát az eProposal elektronikus csatornán kell benyújtani csatolmány formájában.

Az indikátorok adatbázisa 2018-ban elérhető a sikeres pályázók számára. Az adatbázis előzetes

tájékoztatás céljából hozzáférhető a következő weboldalon: http://ec.europa.eu/environment/life/project/Projects/files/kpi/kpi_demo.htm. Amennyiben a weboldal nem működik (erre például akkor kerülhet sor, ha a pályázó böngészőjében nincs telepítve a Flash Plugin), lehetőség van egy .mp4 formátumú film letöltésére az alábbi hivatkozást használva: http://ec.europa.eu/environment/life/project/Projects/files/kpi/kpi_demo.mp4

A pályázati szakaszban a pályázóknak ki kell tölteniük a megadott Excel-táblázatot. Az online adatbázis ekkorra még nem lesz kész; csak azért mutatják meg a pályázóknak, hogy lássák, milyen típusú információkat kell majd kitölteniük, **miután** a Támogatási szerződésüket aláírták.

A projekt hatását nyomon követő és mérő speciális tevékenységnek (amelyek feltöltik adatokkal az indikátorok online adatbázisát) **a pályázat részét kell képeznie**, meghatározott költségvetéssel. A projekthatásokkal kapcsolatos információkat az első jelentés (előrehaladási jelentés vagy időközi jelentés) és a zárójelentés idején kell benyújtani.

A pályázó adott esetben teljes életciklus-elemzést (Life Cycle Analysis, LCA) készíthet és azt a projekt benyújtandó anyagai között szerepeltetheti.

Az indikátorok részeként szerepeltetni kell a projekt tevékenységeinek a helyi gazdaságra és a népességre gyakorolt társadalmi-gazdasági hatásának felmérését mind a benyújtási szakaszban, mind később a monitoring részeként, amennyiben a projekt sikeres.

D. Társadalmi tudatosítás és az eredményekről szóló tájékoztatás, a nyilvánosság biztosítása (kötelező)

A D tevékenységek számát ajánlatos legfeljebb kettőre korlátozni (lásd a 3.3.3. pontban bemutatott példát).

A *LIFE Környezet és erőforrás-hatékonyság* projektek kísérleti és/vagy demonstrációs projektek. Ezekben **jelentős részt kell képviselniük az adott projekt eredményeinek terjesztésére irányuló tevékenységeknek (szintetikus és homogén módon néhány altevékenység-csoportban összefogva).**

A projekteknek jellemzően az alábbi típusú kommunikációs tevékenységeket kell magukban foglalniuk:

- tájékoztató és tudatosságnövelő tevékenységek a nagyközönség és az érdekelt felek részére a projektről. E tevékenységeket általában a projekt korai szakaszában szükséges megkezdeni.
- az eredményeknek és a tanulságoknak a projektből levont tapasztalatok hasznosítására képes érdekeltek részére történő átadására irányuló további szakmai ismeretterjesztési tevékenységek,
- Hálózatkezelés

Minden egyes tevékenység esetében kérjük, adja és indokolja meg a célközönséget. Ha valamely tevékenység konzultációkkal jár (például helyi érdekeltekkel), meg kell becsülni a konzultációk várható számát, a megcélzott érdekeltek körét és hogy miképpen fogják mindezek

a projekt megvalósítását előremozdítani. Ha tevékenység során brosrák, szórólapok, kiadványok, filmek ... készülnek, meg kell határozni a célközönséget. Ha valamely tevékenység során látogatók érkeznek, meg kell határozni, hogy mi minden történik a látogatás során, hány látogatót várunk és hogy miképpen fogja mindez előremozdítani a projekt megvalósítását. Ha a kedvezményezettek a projekt eredményeit országos/nemzetközi rendezvényen (konferencián, kongresszuson) szándékoznak bemutatni, egyértelműen meg kell határozni ennek a projekt szempontjából vett relevanciáját, és hozzáadott értékét.

Minden tevékenység tekintetében meg kell jelölni az elvárt eredményeket mind minőségi, mind pedig mennyiségi értelemben (pl. erősebb támogatás a helyi közösség részéről, 2 500 fő tájékoztatása, 3 000 hírlevél kerül forgalomba stb.), valamint azt, hogy mindez miképpen szolgálja a projekt célkitűzéseinek megvalósítását.

Az alábbiakban meghatározott terjesztési tevékenységek **kötelezőnek** tekintendők és egy **közös altevékenységhez** sorolandók. Ezek eredménytermékei a következők:

- **hirdetőtáblák** (eredménytermék) helyezendők el a lakosság részére hozzáférhető, stratégiai fontosságú helyeken, a projekt bemutatása érdekében. Ezeken a LIFE logónak mindig rajta kell lennie.
- egy újonnan létrehozott vagy meglévő **honlap** (a LIFE logóval) (eredménytermék),
- **a nagyközönségnek szóló beszámoló** (eredménytermék).

Más projektekkel való összekapcsolódás (hálózatformálás) (köztük a LIFE III, LIFE+ és/vagy a LIFE projektek), az információk kölcsönös megosztására irányuló tevékenységek; mindezeket egyetlen külön **kötelező** résztvékenység formájában kell bemutatni..

A médiamunka, rendezvények szervezése és azokon való részvétel, brosrák és filmek, valamint szakmai kiadványok készítése nem kötelező jellegű feladatok, de számos projekt részeit alkotják és a jól végzett ismeretterjesztési munka szívesen látott bizonyítékai.

E. Projektmenedzsment (kötelező).

A pályázó sorolja föl a projekt irányítására / működtetésére, a minőségellenőrzés és a kockázatkezelés biztosítására (benne a készenléti tervezésre) irányuló (szintetikus és homogén módon néhány altevékenység csoportban összefogott) különféle tevékenységeket. Mindez jellemzően legalább az alábbiakban meghatározott tevékenységeket és a kapcsolódó költségeket foglalja magában:

Az átfogó projektmenedzsment:

Minden egyes projektben meg kell jelennie egy „A (felelős kedvezményezett neve) általi projektvezetés” résztvékenységnek. E résztvékenység keretein belül kell bemutatni a **vezetőket**, a projekt kedvezményezettjei vezetési, irányítási és beszámoló-készítési feladatait, akkor is, ha ezzel kapcsolatban költség nem terhelődik a projektre..

Kérjük, csatolja az érintett technikai és adminisztratív stáb **irányítási diagramját**. Az ábrából

világosan ki kell tűnnie annak, hogy a koordináló kedvezményezett (a projektmenedzser) a projektmenedzsment feladatok egy részének esetleges kiszervezése esetén is egyértelműen meghatározott hatáskörrel és tényleges irányítási jogkörrel bír a projektmenedzsment tagjai felett. A pályázó mutassa be, ha a projektmenedzsment feladatokat ellátó személyek **korábbi projektmenedzsment tapasztalatokkal** rendelkeznek.

Szintén **határozottan ajánlott**, hogy a projektvezető teljes munkaidőben lássa el ezt a feladatot. Ha egy koordinátor vagy projektvezető bizonyos tevékenységek végrehajtásához is közvetlenül hozzájárul, akkor a bérköltségének megfelelő része az adott tevékenységek becsült költségeihez sorolandó.

Az elvárás az, hogy a projektet a koordináló kedvezményezett irányítsa. Ettől függetlenül, megfelelően indokolt esetben a projektmenedzsment feladatai kiszervezhetők, amennyiben a koordináló kedvezményezett teljes mértékben magának tartja fenn a projekt megvalósításának napi szintű ellenőrzését, kontrollját. A pályázatban szükséges annak kifejtése, hogy ezt az ellenőrzést miként garantálják.

Kérjük továbbá a projekt konzorcium felépítésének bemutatását, ennek keretében minden egyes kedvezményezett vonatkozásában az érintett ország és a projektben betöltött szerep jelzésével. Kérjük az alábbi táblázatnak a „Projektmenedzsment” részben csatolmány formájában történő megjelenítését:

	Ország	A projektben betöltött szerep
[1. kedvezményezett]		
[1. kedvezményezett]hez		
[2. kedvezményezett]		
[3. kedvezményezett]		

Amennyiben a pályázó kapcsolt szervezeteket is szerepeltetni szándékozik a pályázatában, ezeket szintén fel kell tüntetni a táblázatban.

Könyvvizsgálati jelentés:

Ha szükséges (lásd a LIFE Minta támogatási szerződés Általános feltételeit), ennek a könyvvizsgálatnak nem csupán a nemzeti jogszabályi előírások és számviteli szabályok betartását kell ellenőriznie, de azt is igazolnia kell, hogy a minden felmerült költség összhangban állt a LIFE Minta támogatási szerződés Általános feltételeiben foglaltakkal. A pénzügyi adatlapokban a könyvvizsgálat költségeit az „egyéb költségek” költségtétel alatt kell megjeleníteni. A könyvvizsgálati jelentés a benyújtandó anyagok körébe tartozik. E tekintetben specifikus résztvételemre nincs szükség.

After-LIFE Terv:

A koordináló kedvezményezettnek **„After-LIFE Tervet”** kell készítenie, amelyet a zárójelentéssel együtt kell benyújtania. A 2.3.2. pontban foglalt előírások által érintett projektek

esetében az After-LIFE Terv kötelező eleme egy átfogó **hasznosítási terv** (lásd 2.3.2. e)). A tervet a kedvezményezett saját nyelvén, és választhatóan angol nyelven is, nyomtatott és elektronikus formában egyaránt be kell mutatni. A kísérleti és a demonstrációs projektek esetében az After-LIFE Terv a fentiekén túl mutassa be azt is, hogy az eredményekre vonatkozó terjesztési és kommunikációs tevékenységek miképpen folytatódnak a projekt megvalósítását követően. Részletezze, hogy kik, mikor, milyen pénzügyi források igénybe vételével milyen akciókat hajtanak végre. Erre a tervre vonatkozóan a pályázatban külön altevékenységet kell meghatározni, magát a tervet pedig a projekt eredménytermékei között meg kell jeleníteni.

C2. adatlap – Beszámolási ütemterv

Előre látható tevékenységi jelentések:

A koordináló kedvezményezett köteles a Szerződő Hatóságnak beszámolni a projekt szakmai/műszaki és pénzügyi szempontú megvalósításának előrehaladásáról. Ezekben a beszámolóknak ki kell emelni a projekt által elért eredményeket és az esetlegesen felmerült problémákat.

Megjegyzendő, hogy a Támogatási szerződés, a projektmenedzsment, a hivatalos jellegű (formális) beszámolók (a mellékletek és a szállítandó termékek kivételével) és a Szerződő Hatósággal folytatandó kommunikáció nyelve akkor is az angol, ha a pályázat ettől eltérő nyelven készül. A jelentések fordítási költségei (a mellékletek és benyújtandó anyagok kivételével) ezért támogathatók.

A 24 hónapot meghaladó időtartamú vagy 300.000 euró uniós hozzájárulást igénylő projektek esetében benyújtandó egy Időközi jelentés, amely tartalmazza a második előfinanszírozási kifizetésre vonatkozó igénylést. A 48 hónapot meghaladó időtartamú és 4.000.000 euró uniós hozzájárulást igénylő projektek esetében, ha a koordináló kedvezményezett harmadik előfinanszírozási kifizetést kíván igényelni, egy második Időközi jelentést is be kell nyújtani. Az időközi jelentés(ek)e)t az időközi kifizetési igényléssel együtt a LIFE Támogatási szerződés Különös feltételeket tartalmazó mintaszövegében meghatározott küszöbértékek figyelembe vételével kell benyújtani. Be kell adni egy „Zárójelentés kifizetési kérelemmel” nevű dokumentumot a projekt befejezési dátuma után legfeljebb 3 hónappal. Annak biztosítása érdekében, hogy legalább másfél évenként (18 hónap) egy beszámoló beérkezzen, a pályázó köteles „Előrehaladási jelentést” benyújtani (a beszámolóképzés ütemezése a felülvizsgálati szakaszban módosítható). A LIFE projektekkel összefüggő beszámolóképzési kötelezettségek tekintetében lásd a LIFE Támogatási szerződés Általános feltételeket tartalmazó mintaszövegét.

3.2.5 Pénzügyi pályázati adatlapok

Fontos: A projekt költségvetése csak olyan költségeket tartalmazhat, amelyek megfelelnek a LIFE Minta támogatási szerződés Általános feltételei II. 19. cikkének. Az uniós hozzájárulás az elszámolható költségek alapján kerül kiszámításra.

Általános észrevételek

Kérjük, ügyeljen arra, hogy a legközelebbi egész számra legyen lekerekítve az összes költség. Az adatlapokba nem lehet tizedes jegyet írni.

A koordináló kedvezményezett és társult kedvezményezettek, a „kapcsolt szervezetekként” azonosított jogi személyek, valamint az olyan vállalatok, amelyek ugyanannak a csoportnak vagy holdingnak a részei, nem szerepelhetnek alvállalkozóként.

A belső számlázás (vagyis egy kedvezményezett különböző részlegei között létrejövő tranzakciók költségei) kerülendő, és csak akkor engedhető meg, ha semmilyen árrés, áfa és általános költség nem kerül felszámításra. Kérjük, vegye figyelembe, hogy ugyanannál a jogi személynél felmerült költségeket elvben a megfelelő költségkategóriában kell feltüntetni (személyi költségek, forgóeszközök, egyéb költségek stb.).

A különböző kategóriákba sorolt összes költségnek tükröznie kell az összeférhetetlenség elvét, függetlenül az összeg méretétől.

A kedvezményezettek által fizetett áfa az alábbi esetek kivételével elszámolható:

- a) adóköteles vagy adómentes, leírható tevékenységek;
- b) a kedvezményezett által hatóságként folytatott tevékenységek, ahol a kedvezményezett állam, regionális vagy helyi önkormányzati hatóság, vagy más közjogi szerv.

Minden egyes költség sor esetén válassza ki a legördülő menüből az adott kedvezményezett rövid nevét, amelynél az adott költség felmerül, és a tevékenység számát, amelyhez az adott költség tartozik.

Költség sor hozzáadásához használja az „Add” (hozzáadás) gombot, költség sor törléséhez pedig használja a „Delete” (törlés) gombot.

Minden pénzügyi adatlap tabulátorral működik: A költség sorok gyors létrehozásához használhatja a billentyűzet tabulátor gombját, hogy egyik mezőről a másikra, majd az „Add” (hozzáadás) gombra lépjen (ezután nyomja meg az Enter gombot: ekkor a költség sor hozzáadódik az adatlaphoz).

Ha a projekt kedvezményezettjei 0 euró költség mellett részt kívánnak venni a projektakciókban (és ezt az A3/A4 nyilatkozatokban fel is tüntetik), akkor az F1-F7 pénzügyi adatlapokon a vonatkozó akciót 0 euró költséggel kell feltüntetni.

Ha projekt kedvezményezettek (privát szervezetek) „kapcsolt szervezeteiket” szeretnék a projektbe bevonni, akkor a költségtételek leírásában meg kell jelölniük, hogy az adott költség a „név + kapcsolt szervezet”-nél fog felmerülni. Kérjük, vegye figyelembe, hogy a kapcsolt szervezetek bevonását a jövőben megkötendő Támogatási szerződés I.7 cikkében fel kell tüntetni.

F1. adatlap – Közvetlen személyi költségek

Közjogi szervek tisztségviselői: A közjogi szervek tisztségviselőinek bérköltségei csak olyan mértékben támogathatók, amennyiben azok kapcsolódnak a projekt végrehajtásának azon tevékenységeihez, amelyeket az érintett közjogi szerv nem végzett volna el, ha az érintett projekt végrehajtásra nem került volna. Az érintett személyeket, függetlenül attól, hogy teljes

vagy részmunkaidős alkalmazottakról van szó, át kell helyezni az új munkakörbe / ki kell helyezni a projekthez; a kihelyezés vagy szerződéses dokumentum, vagy megbízólevél formájában történik, amelyet az érintett kedvezményezett felelős szolgálata vagy hatósága ír alá.

Emellett ahol közjogi szervek vesznek részt koordináló vagy társult kedvezményezettként egy projektben, pénzügyi hozzájárulásuknak a projekthez meg kell haladnia (legalább 2%-kal) a projektre terhelt bérköltségeiket a nem „kiegészítő” személyzetre vonatkozóan (lásd a LIFE Minta támogatási szerződés Általános feltételei II.19.2 cikkének (a)(iii) pontját). Ennek a teljesülése (2%-os megfelelési szabály) az R4 jelentés – keretében automatikusan ellenőrzésre kerül, amikor a pályázat benyújtása előtt az eProposal alkalmazás segítségével annak érvényesítésére sor kerül, csakúgy, mint a kiválasztási fázisban, és a végleges Unió hozzájárulás kiszámításakor, a projekt végén.

A „kiegészítő” személyi jellegű költségek tartalmazzák a közjogi szervek összes ideiglenes és állandó jellegű személyi költségét, amelyek szerződési vagy szerződés-megújításai:

- a projekt induló napján vagy a Támogatási szerződés aláírásának napján vagy azt követően lépnek hatályba, ha az aláírás a projekt indulása előtt megtörténik, továbbá
- kifejezetten a LIFE projektbe van áthelyezve/utalva.

A Minta támogatási szerződés X. mellékletében található további útmutatások a fentiekkel kapcsolatban.

A szerződés típusa: Válassza ki a legördülő menüből a Kiegészítő vagy Nem kiegészítő személyzet lehetőséget (a fenti meghatározásnak megfelelően).

Felhívjuk a figyelmet, hogy a magánszemélyekkel (természetes személyekkel) kötött szolgáltatási szerződések ebbe a kategóriába terhelhetők azzal a feltétellel, hogy a LIFE Minta támogatási szerződés II.19.2, cikkének (a) pontját betartják, azaz a személy az alkalmazottakéhoz hasonló körülmények között dolgozik (különös tekintettel a munkaszervezésre, az elvégzett feladatokra és a munkavégzés helyszínére); a munka eredménye a kedvezményezett tulajdonába kerül (kivéve, ha kivételesen nem így állapodnak meg); és a költségek nem térnek el jelentősen a kedvezményezett munkaszerződés keretében foglalkoztatott, hasonló feladatokat ellátó alkalmazottainak költségeitől.

Fontos: Az idő, amelyet az egyes munkavállalók a projekten dolgozva töltenek, megfelelő időközönként (naponta ill. hetente) rögzítésre és igazolásra kerül munkaidő-kimutatási lapokkal vagy azokkal egyenértékű munkaidő regisztráló rendszerrel, kivéve, ha az adott munkavállalót teljes munkaidőben (vagy rögzített arányú időben) a projekthez rendelték, vagy ha egy naptári éven belül havonta kevesebb, mint átlagosan 2 napot dolgozik a LIFE projekten.

Kategóriája/szerepe a projektben: Minden szakmai kategóriát világosan és egyértelműen azonosítson, annak érdekében, hogy az Szerződő Hatóság felmérhesse a projekthez rendelt emberi erőforrásokat. A leírásnak tömörnek és világosnak kell lennie (pl. vezető kutató). *Példák az személyi kategóriákra, illetve szerepekre a projektben: vezető mérnök/projektmenedzser, technikus/adatelemző, adminisztratív/pénzügyi vezető stb.* Amennyiben a szakmai kategória nem írja le világosan az adott beosztásban a projekten tevékenykedő személy szerepét, akkor ezt a további információt nem itt kell megadni, hanem a kapcsolódó tevékenység

„Költségbecslés a tevékenységek fő költségeire vonatkozóan” részében (C. adatlapok). Például ha a szerep vezető kutató a agrárgazdaság területén, itt csak a „vezető kutatót” kell szerepeltetni, a további információkat pedig a kapcsolódó tevékenységnél.

Napidíj: A személyzet minden tagjának napidíja a bruttó munkabér és a kötelező társadalombiztosítási járulékok, és egyéb, törvényben előírt költségek alapján számítható (amennyiben ezek a költségek illeszkednek a kedvezményezett szokásos javadalmazási politikájával), kivéve az egyéb költségeket (lásd a LIFE Minta támogatási szerződés X. mellékletét, ahol további útmutatás található). Kizárólag a tervezett költségvetés összeállításának céljából a napidíj az irányadó átlagos bérköltségek alapján is számítható, amelyek az adott személyzet, ágazat, ország, szervezettípus stb. kategória esetén indokoltak. Kérjük, hogy a projekt időtartama alatt érvényesítendő átlagos napidíj meghatározásakor vegye figyelembe az előrelátható bérfejlesztéseket is.

Az egy évre és főre eső teljes produktív időt az összes ledolgozott munkaóra/munkanap alapján kell számítani a nemzeti jogszabályok, kollektív szerződések, munkaszerződések stb. szerint. Az éves összes produktív idő meghatározásának egy példája az alábbiaknak megfelelően történhet (a vonatkozó jogszabályok előírásainak függvényében):

Nap/év	365 nap
52 hétvége levonásával	104 nap
Az éves szabadságolások levonásával	21 nap
A törvényben előírt munkaszüneti napok (levonásával)	15 nap
A betegszabadságot és egyebet levonva (ha volt)	10 nap
= Teljes produktív idő	<u>215 nap</u>

Kérjük, vegye figyelembe, hogy a költségvetési előterjesztésben feltüntetett napidíjakat nem szabad felhasználni a projektköltségek jelentéséhez, csak a tényleges költségeket, vagyis a projektre csak a tényleges díjakkal számított, ténylegesen ledolgozott órák/napok ellenértéke. A költségvetésben előírányzott költségektől jelentősen eltérő költségeket meg kell indokolni. A személyi költségek elszámolása óra/napidíjas alapon történik, az adott munkavállaló javadalmazásában szereplő éves bruttó fizetés vagy bérállomány és a kötelező járulékok és egyéb, törvényben előírt költségek tényleges összegét leosztva az adott munkavállaló ténylegesen munkaóráinak/munkanapjainak számával. Amennyiben a munkavállaló teljes tényleges produktív munkaóráit/munkanapjait nem rögzítik megbízható időnyilvántartó rendszerben (pl. ha egy naptári éven belül havonta kevesebb, mint átlagosan 2 napot dolgozik a LIFE projekten vagy a munkavállalói szerződésnek megfelelően teljes munkaidős vagy rögzített arányú időben történő foglalkoztatás esetén), alapértelmezett értéként 1720 produktív munkaórát kell figyelembe venni.

Embernapok száma: a projekt megvalósításához szükséges embernapok száma.

Közvetlen személyi kiadások: számítása automatikusan történik, egy adott kategória összes embernapjának és az adott kategória napidíjának összeszorozásával.

F2. adatlap – Utazási és dologi költségek

Megjegyzés: Ebben a költségvetési kategóriában a pályázónak 2 személy utazási költségeit kell beterveznie, akik a projektindító megbeszélésen találkoznak a Szerződő Hatóság képviselőivel.

A kedvezményezett és a tevékenységek száma: Válassza ki a kedvezményezettet és az akció számát, amelyre az utazási és dologi költség vonatkozik

Utazás célja: Kérjük, válassza ki a megfelelő úti célt: országon belüli, EU-n belüli, ill. EU-n kívüli

Becslések magyarázata: Adjon tömör és világos magyarázatot az utazási és dologi költségek kiszámításának becsléséhez.

Az utazás célját világosan le kell írni (a napok és az utazó személyek számával együtt), hogy a költségeket a projektcél szempontjából fel lehessen mérni.

(Példák a „Becslések magyarázata” mező kitöltésére: „2 személy x 1 „xxx” terjesztési esemény x 2 nap”, „1 személy x 1 technikai koordinációs megbeszélés x 1 nap”, „3 személy x 3 projekterület-látogatás x 2 nap”).

Itt csak utazási és dologi költségek szerepelhetnek. A konferenciák látogatási költségei, pl. a részvételi díjak, az „Egyéb költségek” adatlapon (F7 adatlap) tüntetendők fel. A részvételi költség egy adott konferencián csak akkor számolható el, ha a projektet bemutatják a konferencián. A konferenciákon való részvételt azokra a személyekre kell korlátozni, akiknek a jelenléte technikai szempontból indokolt.

Az utazási költségek terhelése a kedvezményezett belső szabályzata alapján történik. A kedvezményezettek törekednek arra, hogy a lehető leggazdaságosabb és környezetkímélő módon utazzanak – alternatív megoldásként figyelembe kell venni a videokonferenciát is.

Egy adott szervezet autóinak (a saját autó használatával szemben) használati költségtérítésére vonatkozó szabályok hiányában ezt a költséget 0,25 EUR/km értékkel kell becsülni.

Az dologi költségek terhelése a kedvezményezett belső szabályzata alapján történik (napidíjak, vagy az étkezések, szállásköltségek, helyi közlekedés költségeinek stb. közvetlen térítése). Ügyeljen arra, hogy az utazással/kedvezményezettek találkozójaival kapcsolatos étkezéseket ne tüntesse fel abban az esetben, ha ezeket már a napidíjban figyelembe vette.

Az utazás és tartózkodás költsége, és az utazások száma: Írja be az utazási és dologi költségeket és az utazások számát. Az „utazási és dologi költségek” mezőben egy személy egységköltségét kell feltüntetni, az „utazások száma” mezőben pedig az adott személy kiküldetéseinek számát (vagyis ha pl. két személy 3 alkalommal utazik egy koordinációs megbeszélésre, akkor az utak száma 6 lesz).

F3. adatlap – Külső segítségnyújtás

Általános tudnivalók: A külső segítségnyújtási költségek az alvállalkozásba adás költségeire vonatkoznak, vagyis a külső vállalatok vagy személyek (akiknek költségeit nem lehet az F1. adatlapon feltüntetni) által teljesített szolgáltatások/munkák, ill. a berendezések vagy

infrastruktúra költségeire. Aránya a teljes költségvetés 35%-ában van maximálva, kivéve, ha a pályázat szerint magasabb szint indokolt.

Például egy logó elkészítése, egy disszeminációs terv kidolgozása, a disszeminációs termékek megtervezése, egy könyv kiadása, vagy anyag bérlete a külső segítségnyújtáshoz tartozik.

Kérjük, vegye figyelembe, hogy bármilyen, alvállalkozói szerződés keretében igénybevett szolgáltatást, amely **prototípus fejlesztésére vonatkozik**, a prototípus kategóriában kell betervezni és nem a külső segítségnyújtás alatt. Az alvállalkozói szerződés (pl. telepítési szolgáltatások) keretében szállított **berendezések és infrastruktúra vásárlásával és lízingelésével** kapcsolatos költségekre (a bérlettel ellentétben) a saját költségkategóriáik, és nem a külső segítségnyújtás alatt kell feltüntetni, ha a leírásuk a számviteli szabályok szerint történik.

Eljárás: Jelölje meg az eljárást, amelynek keretében a munkát alvállalkozásba tervezi kiadni: közjogi szervek esetében „közbeszerzés” és magántulajdonban lévő szervezetek esetében „közvetlen szerződés”, „nyílt pályáztatási eljárás”, „több ajánlat bekérése” és „keretszerződés”. Az alvállalkozói szerződések odaítélését a LIFE Minta támogatási szerződés Általános feltételei II.10. és II.11. cikkei és a kedvezményezett belső szabályzata szerint kell végezni (mindaddig, amíg ezek igazodnak a fentebb említett cikkekhez).

Leírás: Adja meg az alvállalkozásba adandó szolgáltatás tárgyának világos leírását, pl. „hatástanulmány készítése”, „karbantartás”, „bérlet”, „konzultáció”, „weboldal fejlesztés”, „vállalaton belüli segítségnyújtás” „terjesztési rendezvény szervezése” stb. Legfeljebb 200 karakterben írhatja le a szükség esetén az alvállalkozásba adást.

Általános megjegyzések az F4.a, F4.b. és F4.c. adatlapokhoz – Tartós cikkek

Kérjük, ebbe a kategóriába csak olyan tételt írjon, amely az érintett kedvezményezett számviteli szabályai szerint tartós fogyasztási cikknek (beleértve a pénzügyi lízingen, azaz vételi opción keresztül megszerzett cikkeket is) minősül. Fordítva megfogalmazva, ne írjon be semmi olyan tételt ebbe a kategóriába, amely az érintett kedvezményezett számviteli szabályai szerint nem minősül tartós árucikknek.

A berendezések és infrastruktúra alkategóriákban a tényleges költséget kell feltüntetnie az értékcsökkenés értékével együtt, a LIFE Minta támogatási szerződés Általános feltételei II.19.2 (c) cikke szerint. Kizárólag az értékcsökkenés elszámolható költség a projektben, és az uniós társfinanszírozás ennek az összegnek alapján kerül megállapításra.

Fontos: A projekt megkezdésekor már a kedvezményezettek tulajdonában lévő tartós cikkek értékcsökkenése nem elszámolható a LIFE finanszírozásban.

Tényleges költség: Az infrastruktúra teljes, értékcsökkenés nélküli költsége.

Értékcsökkenési leírás: A kedvezményezettek által a projekt végén elszámolt teljes értékcsökkenés.

A költségvetési előterjesztés kidolgozásához a kedvezményezetteknek a lehető legpontosabban meg kell becsülniük minden tétel értékcsökkenését, a könyvelésbe történő bevezetéstől (ha releváns) a projekt végéig. Ez a becslés a belső számviteli és/vagy a nemzeti számviteli szabályok függvénye. Az értékcsökkenés mértékét elszámolható költségként kell belefoglalni a költségvetésbe, és az a tényleges infrastruktúraköltségnek legfeljebb 25%-a, a berendezés

tényleges költségének legfeljebb 50%-a lehet (költségtételenként). Ha ezeket a szabályokat nem tartják be, akkor a pályázat érvényesítésekor kizáró hibaüzenet jelenik meg. **Ne feledje, hogy noha ezek a LIFE program maximális százalékos arányai, nem feltétlenül fogadják el őket automatikusan, mivel az értékcsökkenésnek először meg kell felelnie a fentebb említett belső/nemzeti számviteli szabályoknak.** Az ez alól mentesülő kivételek a Támogatási szerződés X. mellékletében kerültek felsorolásra.

Kivétel: Prototípusok esetében a LIFE Minta támogatási szerződés Speciális feltételek I.13 cikke és az Általános feltételek II.19.2 (c) cikke alapján az elszámolható költségek megegyeznek a tényleges költségekkel.

F4.a adatlap – Infrastrukturális költségek

Eljárás: Jelölje meg az eljárást, amelynek keretében a munkát vállalkozásba tervezi kiadni: közjogi szervek esetében „közbeszerzés” és magántulajdonban lévő szervezetek esetében „közvetlen szerződés”, „nyílt pályáztatási eljárás”, „több ajánlat bekérése” és „keretszerződés”. A szerződések odaítélését a LIFE Minta támogatási szerződés Általános feltételei II.10. és II.11. cikkei és a kedvezményezett belső szabályzata szerint kell végezni (mindaddig, amíg ezek igazodnak a fentebb említett cikkekhez).

Leírás: Az infrastruktúrának költségtételenként adja meg a világos és egyértelmű leírását, pl. „acél tartószerkezet”, „gépalapozás”, „kerítés” stb.

Fontos: Minden, az infrastruktúrára vonatkozó költséget ebben a rovatban kell feltüntetni, még ha a munkát külső szervezet végzi is, alvállalkozási szerződés keretében. *Emellett az infrastruktúraeszközöket közvetlenül birtokló vagy a jövőben birtokló jogi személynek a projektpartnerség részének kell lennie.*

Fontos megjegyzés: A nagy infrastruktúrákat létrehozó projektek nem tartoznak a LIFE program tárgykörébe, és ezért nem támogathatók. Egy projektet akkor tekintenek nagy infrastruktúra létrehozására irányulónak, ha abban „egy infrastruktúra elem” létrehozásának tényleges költsége (a fent meghatározott módon) meghaladja az 500 000 eurót. Az „egy infrastruktúra elem” jelentése az F4a adatlapon felsorolt, fizikailag kapcsolódó valamennyi elem, amelyek az infrastrukturális befektetés működését biztosítják (pl. egy vadátjáró estén a híd, a gátak, a jelzőtáblák stb.). Az összeg kivételes esetekben túlléphető, ha a pályázatban részletes műszaki indoklást adnak arról, miért szükséges az infrastruktúra a LIFE rendelet 10., 11., vagy 12. cikkében leírt célkitűzések hatékony megvalósításához.

F4.b adatlap – Berendezések költségei

Eljárás: Jelölje meg az eljárást, amelynek keretében a munkát vállalkozásba tervezi kiadni: közjogi szervek esetében „közbeszerzés” és magántulajdonban lévő szervezetek esetében „közvetlen szerződés”, „nyílt pályáztatási eljárás”, „több ajánlat bekérése” és „keretszerződés”. A szerződések odaítélését a LIFE Minta támogatási szerződés Általános feltételei II.10. és II.11. cikkei és a kedvezményezett belső szabályzata szerint kell végezni (mindaddig, amíg ezek igazodnak a fentebb említett cikkekhez).

Leírás: Adja meg valamennyi tétel világos leírását, pl. „laptop”, „adatbázis szoftver” (kereskedelmi forgalomban beszerezhető, vagy alvállalkozó fejlesztése), „mérőberendezés”, fűnyíró gép stb.

F4.c adatlap – Prototípus költségei

A prototípus infrastruktúra és/vagy berendezés, amelyet kifejezetten a projekt megvalósításához hoztak létre, soha nem került kereskedelmi forgalomba, és szériatermékként nem szerezhető be. A projekt időtartama alatt kereskedelmi célokra nem használható. (Lásd a LIFE Minta támogatási szerződés Konkrét feltételek I.13 cikkében és Általános feltételek II.19.2 (c) cikkében). A projekt keretében beszerzett tartós árucikkek ebben a költségkategóriában csak akkor fogadhatók el, ha nélkülözhetetlenek a projekt kísérleti vagy demonstrációs jellegéhez.

Eljárás: Jelölje meg az eljárást, amelynek keretében a munkát vállalkozásba tervezi kiadni: közjogi szervek esetében „közbeszerzés” és magántulajdonban lévő szervezetek esetében „közvetlen szerződés”, „nyílt pályáztatási eljárás”, „több ajánlat bekérése” és „keretszerződés”. A szerződések odaítélését a LIFE Minta támogatási szerződés Általános feltételei II.10. és II.11. cikkei és a kedvezményezett belső szabályzata szerint kell végezni (mindaddig, amíg ezek igazodnak a fentebb említett cikkekhez).

Leírás: Írja le a prototípust világosan.

Fontos: Minden, a prototípusra vonatkozó költséget ebben a rovatban kell feltüntetni, még ha a munkát külső szervezet végzi is, alvállalkozási szerződés keretében.

F6. adatlap – Fogyóeszközök költsége

Általános tudnivalók: A jelen adatlapon feltüntetett fogyóeszközöknek az olyan tételek beszerzésére, gyártására, javítására vagy felhasználására kell vonatkoznia, amelyek a kedvezményezettek tartós cikket nyilvántartó leltárában nem szerepelnek (így pl. a kísérleti anyagok, állati takarmány, szóróanyagok, ill. tartós cikkek javítása, amennyiben az adott eszköz nem tőkésített, és 100%-ban a projekthez szerzik be, ill. használják stb.). Amennyiben a projekthez jelentős disszeminációs tevékenység is tartozik, amelyben jelentős postázási ill. egyéb kommunikációs formákat alkalmaznak, a vonatkozó költségek ugyanitt tüntethetők fel.

A fogyóeszközök költségének kifejezetten a projektakciók végrehajtásához kell kapcsolódnia.

Az általános fogyóeszközök / fogyóeszközkészlet (a közvetlen költségekkel szemben), mint például a telefon, kommunikációs költségek, fénymásolás, irodai eszközök, víz, gáz stb. az általános költségek kategóriájába tartoznak.

Eljárás: Jelölje meg az eljárást, amelynek keretében a munkát vállalkozásba tervezi kiadni: közjogi szervek esetében „közbeszerzés” és magántulajdonban lévő szervezetek esetében „közvetlen szerződés”, „nyílt pályáztatási eljárás”, „több ajánlat bekérése” és „keretszerződés”. A szerződések odaítélését a LIFE Minta támogatási szerződés Általános feltételei II.10. és II.11. cikkei és a kedvezményezett belső szabályzata szerint kell végezni (mindaddig, amíg ezek igazodnak a fentebb említett cikkekhez).

Leírás: Adja meg a fogyóeszközök típusainak világos leírását a projekt technikai megvalósításához kapcsolódóan, pl. „nyersanyagok a 2. akció kísérleteihez”, „irodaszerek a terjesztési anyagokhoz (5. benyújtandó anyag)” stb.

F7. adatlap – Egyéb költségek:

Általános tudnivalók: Ide a más költségkategóriába nem sorolható közvetlen költségeket kell tervezni (pl. a bankköltségek, a konferenciák díjai, a biztosítási költségek, amennyiben ezek kizárólag a projekt megvalósításából származnak stb.) Kérjük, vegye figyelembe, hogy harmadik személyek pénzügyi támogatása (ideértve a díjakat is) nem támogatható költség.

A kedvezményezett pénzügyi jelentéseinek **könyvvizsgálati költségeit** mindig ebben a költségvetési kategóriában kell feltüntetni (csak azon kedvezményezettek esetében, akik legalább 750 000 EUR uniós hozzájárulást kérnek).

Fordítási költségek: a fordítások költségeit, amennyiben szükséges, mindig ebben a kategóriában kell feltüntetni.

Terjesztési anyagok: az információ és a sokszorosítás költségei (pl. a terjesztési anyagok/termékek beszerzése és nyomtatása).

A bankgarancia költségét, amennyiben azt a Szerződő Hatóság előírja, mindig ebben a kategóriában kell betervezni. A további tudnivalókat lásd a LIFE Minta támogatási szerződés Konkrét feltételei II.14.1 cikkében és a LIFE Minta támogatási szerződés Általános feltételei II.19.2 pont (e) pontjában, II.24.1 cikkében, valamint a „LIFE pályázatok értékelési útmutatója 2018” dokumentumban.

Eljárás: Jelölje meg az eljárást, amelynek keretében a munkát vállalkozásba tervezi kiadni: közjogi szervek esetében „közbeszerzés” és magántulajdonban lévő szervezetek esetében „közvetlen szerződés”, „nyílt pályáztatási eljárás”, „több ajánlat bekérése” és „keretszerződés”. A szerződések odaítélését a LIFE Minta támogatási szerződés Általános feltételei II.10. és II.11. cikkei és a kedvezményezett belső szabályzata szerint kell végezni (mindaddig, amíg ezek igazodnak a fentebb említett cikkekhez).

Leírás: Adja meg minden tétel egyértelmű leírását a projekt technikai végrehajtásához kapcsolódóan.

F8. adatlap – Rezsiköltségek (Overheads)

A rezsiköltségek összege: Adja meg az egyes kedvezményezetteknél felmerülő közvetett (általános) költségeket. Amennyiben egy működési támogatás teljes egészében fedezi a kedvezményezett szokásos tevékenységét, a kedvezményezett nem jogosult semmilyen elszámolható közvetett költséget feltüntetni egy tevékenységi támogatás alatt. Ebben az esetben a működési támogatás a kedvezményezett működéséhez szükséges általános költségek teljes egészét fedezi.

Emiatt a közvetett költségeknek a tevékenységi támogatás alatt történő kifizetése kettős finanszírozáshoz vezetne. Amennyiben a működési támogatás a kedvezményezett szokásos tevékenységének csak egy részét fedezi, elszámolhatónak tekinthetők a LIFE tevékenységi támogatás alatti közvetett költségek, ha a kedvezményezett egyértelműen igazolni tudja, hogy a működési támogatás semmilyen olyan költséget (az általános költségeket is beleértve) nem fedez, melyet a tevékenységi támogatás alatt lehetne benyújtani.

Ennek igazolásához a kedvezményezettnek:

- a. analitikus költségelszámolást kell használnia, mely lehetővé teszi a működési

támogatáshoz és a tevékenységi támogatáshoz társítható összes költség (az általános költségeket is beleértve) elkülönítését. E célból a kedvezményezettnek megbízható elszámolási kódokat és elosztási kulcsokat kell használnia, melyek gondoskodnak arról, hogy a költségek elosztására korrekt, objektív és valószerű módon kerül sor.

b. külön kell rögzítenie: a működési támogatások terhére fellépő összes költséget (azaz a személyzeti, általános üzemeltetési költségeket és minden működési költséget, mely a szokásos éves tevékenységei részéhez kapcsolódik) és a tevékenységi támogatások terhére fellépő összes költséget (beleértve a tevékenységhez kapcsolódó tényleges közvetett költségeket is).

Amennyiben egy kedvezményezett a jövőben a projekt időtartama (vagy annak része) alatt (a LIFE tevékenységi támogatás közvetett költségeit fedező) működési támogatásban részesül, a kedvezményezett köteles ezt jelenteni és a költségvetési táblázatokban (F. adatlapok) a javítást/módosítást a projekt vége előtt elvégezni, a betervezett általános költségek levonásával.

A **rezsiköltségek** (Overheads) átalányként számolhatók el, amely a Támogatási szerződésben fixen kerül rögzítésre az egyes kedvezményezettek összes elszámolható közvetlen költségének százalékos arányában, kivéve a tartós földbérletet/egyszeri támogatásokat földhasználati jog szerzéséhez (az általános költségek nélkül, mivel ezek közvetett költségek) A LIFE Minta támogatási szerződés Általános feltételei II.19.3 cikkének értelmében ez a százalékos arány kedvezményezettenként nem haladhatja meg a 7%-ot. Az R1 jelentésben és a pályázat érvényesítésekor blokkoló hibaüzenet jelenik meg, ha ezt a szabályt figyelmen kívül hagyják.

Felhívjuk a figyelmet, hogy az „Összes elszámolható költség a földdel kapcsolatos költségek nélkül” oszlopot az eszköz automatikusan kitölti az F1-F7 adatlapokban megadott költségek alapján.

FC. adatlap – Pénzügyi hozzájárulások.

Ez az adatlap a projekt kedvezményezett(ek) és/vagy társfinanszírozó(k) általi finanszírozását, és a kedvezményezettenként igényelt uniós hozzájárulást ismerteti.

A természetben nyújtott áruk és szolgáltatások, vagyis amelyek tulajdon-átruházása **nem jár pénzforgalommal**, az EU által nem támogatható társfinanszírozásra és a projekt költségvetésben nem szabad feltüntetni.

Fontos: Az „Az akciók összes költsége euróban” oszlopot az alkalmazás automatikusan kitölti az F1-F8 adatlapokban megadott költségek alapján.

A koordináló kedvezményezett hozzájárulása: Adja meg a koordináló kedvezményezett által nyújtott finanszírozási hozzájárulás összegét. Ez az összeg nem tartalmazhat kifejezetten a projekthez, vagy annak részéhez kijelölt, (és egyéb társfinanszírozásként tüntetendő fel) más közületi vagy magánforrásból érkező támogatást.

A társult kedvezményezettek hozzájárulása: Adja meg az egyes társult kedvezményezettek által nyújtott finanszírozási hozzájárulás összegét. Ez az összeg nem tartalmazhat kifejezetten a projekthez, vagy annak egy részéhez rendelt más köz- vagy magánforrásból érkező támogatást. Ez egyéb társfinanszírozásként tüntetendő fel.

Az igényelt Uniós hozzájárulás összege euróban: Adja meg a koordináló kedvezményezett és minden társult kedvezményezett által igényelt Uniós hozzájárulás összegét. Ennek az

összegnek meg kell felelnie a LIFE Minta támogatási szerződés, Általános feltételek II.19 és II.25 cikkeinek.

A társfinanszírozás összege euróban: Adja meg az egyes társfinanszírozók által biztosított hozzájárulás összegét.

A saját hozzájárulásoknak és az összköltségeknek megfelelő összegek automatikusan átkerülnek az A3 és A4. adatlapokra. A társfinanszírozók hozzájárulásainak megfelelő összegek automatikusan átkerülnek az A6. adatlapra.

3.3. 2. lépcső – Jelentések

Az eProposal jelentései részletes pénzügyi számításokat tartalmaznak, létrehozásuk automatikusan történik a technikai és pénzügyi adatlapokba beírt adatok alapján.

Az eProposal alkalmazással generált pályázat .pdf verziójába csak az R1. – Költségvetés és az R2. – Tevékenységek költségei jelentésekbe kerülnek be. A többi jelentésben azonban hasznos pénzügyi információk találhatók.

R1. jelentés– Költségvetés

Az adatlap a projekt pénzügyi struktúráját foglalja össze, megadva a projekt részletes költségvetését, ill. áttekintve annak pénzügyi tervét.

R2. jelentés – Akciók költségei, R2a jelentés – Kedvezményezettek költségei, R2b jelentés – Költségek akciónként és kedvezményezettenként, R2c jelentés – Költségek kedvezményezettenként és akciónként

Ezek az adatlapok igen hasznosak a technikai kimenetek és a költségek összekapcsolásában.

R3. jelentés– Kedvezményezettenkénti profitszabály

Ez a jelentés ellenőrzi, hogy a kedvezményezettek egyike sem részesül olyan Unió-s hozzájárulási hányadban, amely a költségvonzatait meghaladná (lásd a LIFE Minta támogatási szerződés Általános feltételei II.25.3 cikkét).

R4. jelentés –A 2%-os szabálynak való megfelelés

Ez a jelentés azt mutatja meg, hogy a közjogi szervek pénzügyi hozzájárulásainak összege (koordináló vagy társult kedvezményezettként) egy projekt költségvetéséhez meghaladja-e (legalább 2%-kal) a projektre terhelt bérköltségeket az állandó, nem „kiegészítő” személyi költségekre vonatkozóan. Amennyiben a feltétel nem teljesül, a pályázat érvényesítésekor blokkoló hibaüzenet jelenik meg.

3.4. 2. lépcső –Csatolmányok

Melléklet típusa: Válassza ki a legördülő menüből.

Melléklet neve: Ügyeljen arra, hogy a név rövid (max. 200 karakter) legyen.

Fontos: a csatolt dokumentumok mérete egyenként legfeljebb 2 MB lehet.

Ebben a részben a megfelelő kötelező pénzügyi mellékleteket csatolja, a LIFE pályázatok értékelési útmutatója 2018 leírása szerint. A „Közzogi szerv nyilatkozata” és az „Egyszerűsített pénzügyi beszámoló” és a „LIFE teljesítményindikátorok táblázata” a LIFE program honlapján az elérhető pályázati csomagok között megtalálhatók.

4. Ellenőrző lista

4.1 1. lépcső –Ellenőrzőlista

1. A pályázó törvényesen bejelentett az Unióban?
2. Ellenőrizte, hogy projektje megfelel-e a LIFE Környezet és erőforrás-hatékonyság kiemelt terület követelményeinek?
3. Minden tevékenység az EU európai térségén belül történik (vagy lefedik a kivételek)?
4. Angol nyelven töltötték ki a projektkoncepciót?

4.2 2. lépcső – Ellenőrzőlista

Az alábbi kérdések segítségével ellenőrizheti, hogy a pályázata a megfelelően elő van-e készítve. Az Ön válasza minden esetben „Igen” legyen. A kérdések listája azonban nem teljes körű, és a kérdések nem adják meg részletesen az összes szükséges információt; a részletes információt lásd a jelen dokumentum egyéb szakaszaiban.

1. Ellenőrizte, hogy projektje megfelel-e a LIFE Környezet és erőforrás-hatékonyság kiemelt terület követelményeinek?
2. Amennyiben a teljes pályázat a projekt fő elemeit illetően jelentős mértékben eltér a projektkoncepciótól, felsorolásra kerültek a változások, és született rájuk indoklás az A7. adatlapon?
3. Az A3-as, A4-es és A6-os adatlapok aláírásra kerültek-e, dátummal el vannak-e látva?
4. Legalább a B1-es adatlap angol nyelven került-e kitöltésre?
5. Betervezésre kerülte-e a projekt végére biztonsági tartalék időkeretet az előre nem látható késedelmek esetére?
6. A pályázó az Európai Unió területén jogszerűen bejegyzett szervezet?
7. Mellékelte-e a kötelező függeléseket? A) Koordináló kedvezményezettek esetében, akik nem közjogi szervek: (1) éves mérleg és eredménykimutatás, (2) könyvvizsgálati jelentés vagy könyvvizsgáló által hitelesített mérleg és eredménykimutatás, abban az esetben, ha a támogatás összege meghaladja a 750 000 eurót (akkor is, ha a pályázó nemzeti jogszabályai szerint kimutatásainak a könyvvizsgálata nem kötelező), (3) egyszerűsített pénzügyi beszámoló. **B) “Közjogi szerv nyilatkozata”, olyan koordináló kedvezményezettek esetében, melyek közjogi szervek.**
8. Részletezte az egyes tevékenységek várható eredményeit kvantitatív formában, amennyire csak lehetséges?
9. Megvalósul-e a projekt során a monitoring, az értékelés és a projekt eredmények és tanulságok nyilvánosságának aktív biztosítása (lásd a „demonstrációs” és „kísérleti” projektek definícióit”)?
10. Megjelenik-e a pályázatban egy, a kommunikációs és disszeminációs

tevékenységeket tartalmazó, logikusan felépített csomag?

11. A tudás átadásán és a hálózatépítésen túlmenően beépítettek a projekt eredményei folytatásának, megismétlésének és átültetésének biztosítását szolgáló jelentős tevékenységeket?

12. Feltüntette a projektje hatásának a mutatóit a projekt ideje alatt és 3 vagy 5 évvel a végét követően?

13. Alkalmas-e a projektmenedzsment csapat a projekt koordinálására? Rendelkezésre áll egy szervezeti ágrajz (organigram)? Van-e teljes munkaidős projektmenedzser (nem kötelező, de erősen ajánlott)?

14. Minden tevékenységet kizárt-e, amelynek finanszírozása más EU-s támogatási program keretében valósulhatna meg inkább? Kétség esetére tartalmaz-e a pályázat kiegészítő tevékenységeket vagy célkitűzésekkel?

15. Kifejtette törekvéseit a szén-dioxid semlegesség elérését illetően?

16. Olvasta-e Ön és társult kedvezményezettjei a LIFE Minta támogatási szerződés Általános feltételeit teljes terjedelmükben?

17. Minden tevékenység az EU európai térségén belül történik (vagy lefedik a kivételek)?

FÜGGELÉK

1. MELLÉKLET: A LIFE 2018. évi értékelési és kiválasztási eljárásának naptára

Dátum vagy időszak	Tevékenység
2018. június 12. (megerősítendő)	A pályázók projektkezelési koncepcióinak benyújtási határideje a Szerződő Hatóság részére
2018. október (megerősítendő)	A pályázók értesítése, a rövid listán szereplő pályázók meghívást kapnak a teljes pályázat benyújtására
2019. januárja (megerősítendő)	A teljes pályázatok benyújtásának határideje
2018. januárjától 2019. júniusáig (megerősítendő)	A pályázatok értékelése és ellenőrzése
2019. július (megerősítendő)	Az egyéni Támogatási szerződések aláírása
2019. július 1. (megerősítendő)	A 2018-ban benyújtott projektek megkezdésének legkorábbi dátuma.

2. FÜGGELÉK: Fontos hivatkozások

Általános dokumentumok minden pályázónak:

- [Az Európai Parlament és a Tanács 2013. december 11-i 1293/2013/EU rendelete](#)
- [a 2018–2020-as időszakra vonatkozó többéves LIFE munkaprogram](#)
- [a 2018–2020-as időszakra vonatkozó többéves LIFE munkaprogram](#)
- [Link a LIFE Kommunikációs eszköztárhoz:](#)
- [Pénzügyi rendelet](#)

3. FÜGGELÉK: eProposal eszköz

Az eProposal eszközzel lehetséges a LIFE program „hagyományos” projektjeinek/projektkoncepcióinak online létrehozása és benyújtása. Kizárólag az eProposal rendszeren keresztül leadott pályázatok/projektkoncepciók kerülhetnek kiértékelésre.

Kérjük, hogy kizárólag az eProposal rendszerével kapcsolatos informatikai (IT) kérdésekkel/problémákkal forduljon

**Informatikai (IT) kérdésekkel/problémákkal forduljon
ügyfélszolgálatunkhoz: env-clima-life-helpdesk@ec.europa.eu**

Kérjük, hogy az ügyfélszolgálatot kizárólag az eProposal rendszerével kapcsolatos **informatikai (IT) kérdéseket** illetően vegye igénybe.

A LIFE programmal kapcsolatos egyéb kérdéseire választ adhatnak az alkalmazáscsomagban megtalálható dokumentumok, de szükség esetén felveheti a kapcsolatot a LIFE nemzeti kapcsolattartóival, vagy írhat az easme-life@ec.europa.eu e-mail címre.

Felhívjuk figyelmét, hogy amennyiben a 2012–2017-es LIFE pályázat- kiírásokra regisztrált az eProposal rendszerében, továbbra is használhatja ugyanazokat a belépési adatait az idei regisztráció során, és kihagyhatja az 1. és 2. lépést. Előfordulhat azonban, hogy meg kell változtatnia jelszavát.

3.1 1. lépés: EU Login felhasználónevének és jelszavának létrehozása (minden felhasználónak)

Az eProposal nyitó oldalához való hozzáférést a LIFE weboldal biztosítja. Keresse fel a következő oldalt: <https://webgate.ec.europa.eu/eproposalWeb>

Felhívjuk figyelmét, hogy az eProposal eszközt csak az EU Login-on (Európai Bizottság felhasználó-azonosítási rendszere) keresztül lehet elérni. Ezért előbb az EU Login-on kell regisztrálnia, hogy felhasználói azonosítót és jelszót kapjon.

Ha hitelesítette a felhasználói azonosítóját, nem kell ismételt bevéennie belépési adatait

(felhasználónév és jelszó) ugyanabban a böngésző-munkamenetben.

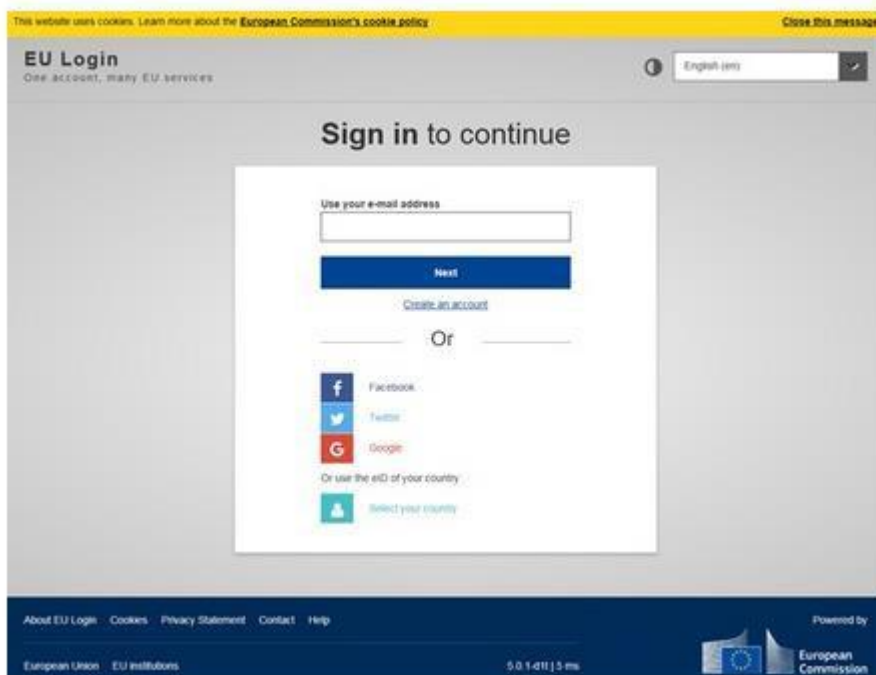
Az „Új felhasználó?” (New user?) menüben kattintson a „Regisztráció” (Register) gombra.

3.1.1 EU Login Hozzon létre fiókot

Kérjük, adja meg a kért információkat:

Felhívjuk figyelmét, hogy a KÜLSŐ tartományról (domain) kell kapcsolódnia

Use your e-mail address

Next

[Create an account](#)

Or use the eID of your country

 [Select your country](#)

Miután bevitte ezt az információt kattintson a „Fiók létrehozása” (Create an account) gombra. Ezt követően kell megkapnia a visszaigazoló üzenetet

Welcome

[Sign in with a different e-mail address?](#)

Authentication method

Password

Password

[Lost your password?](#)

Sign in

3.1.2 EU Login – Hozza létre jelszavát

Kapni fog az EU Login-tól egy visszaigazoló üzenetet a megadott e-mail címére.

Megjegyzés: fél óra is eltelhet, amíg megkapja a visszaigazoló e-mailt. Amennyiben egyáltalán nem kapja meg az e-mailt, kérjük, ellenőrizze a LEVÉLSZEMÉET (SPAM) mappáját mielőtt az eProposal ügyfélszolgálatához fordulna.

Miután elküldtük az e-mailt, 90 perce van, hogy létrehozza EU Login jelszavát!

Kattintson a visszaigazoló e-mailben megküldött „ez a link” („this link”) felíratra.

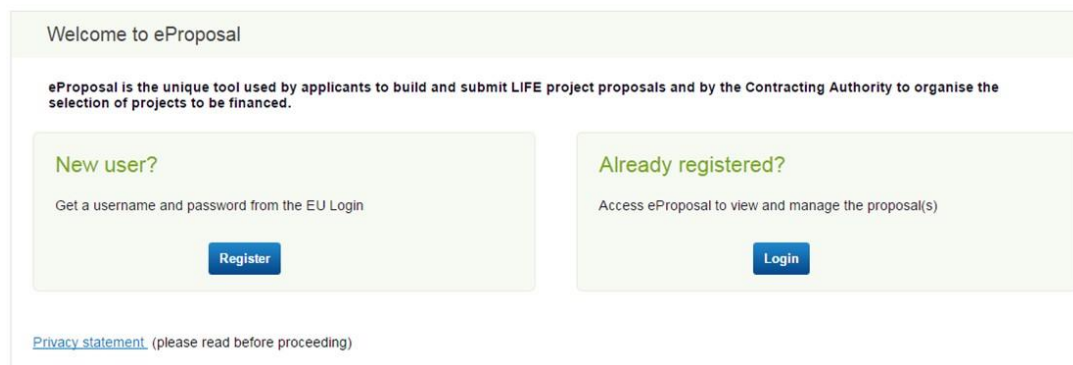
Adja meg jelszavát (legalább 10 karakter, amelynek tartalmaznia kell legalább 1 nagybetűt és 1 számjegyet vagy speciális karaktert) és folytassa a műveletet.

A pályázat benyújtását követően meg kell jelennie egy visszaigazoló üzenetnek:

Megváltoztathatja jelszavát, vagy kérheti annak visszaállítását, ha elfelejtené azt. Tanácsoljuk, hogy védje felhasználó azonosítóját / e-mail címét és jelszavát, amelyet az eProposal regisztrációnál és a bejelentkezésnél használt (2. lépés).

3.2 2. lépés: Regisztráció felhasználóként az eProposal rendszerben (minden felhasználónak)

Menjen a LIFE eProposal nyitó oldalára

Welcome to eProposal

eProposal is the unique tool used by applicants to build and submit LIFE project proposals and by the Contracting Authority to organise the selection of projects to be financed.

New user?

Get a username and password from the EU Login

[Register](#)

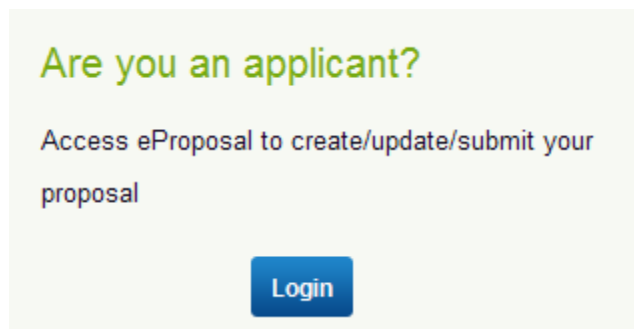
Already registered?

Access eProposal to view and manage the proposal(s)

[Login](#)

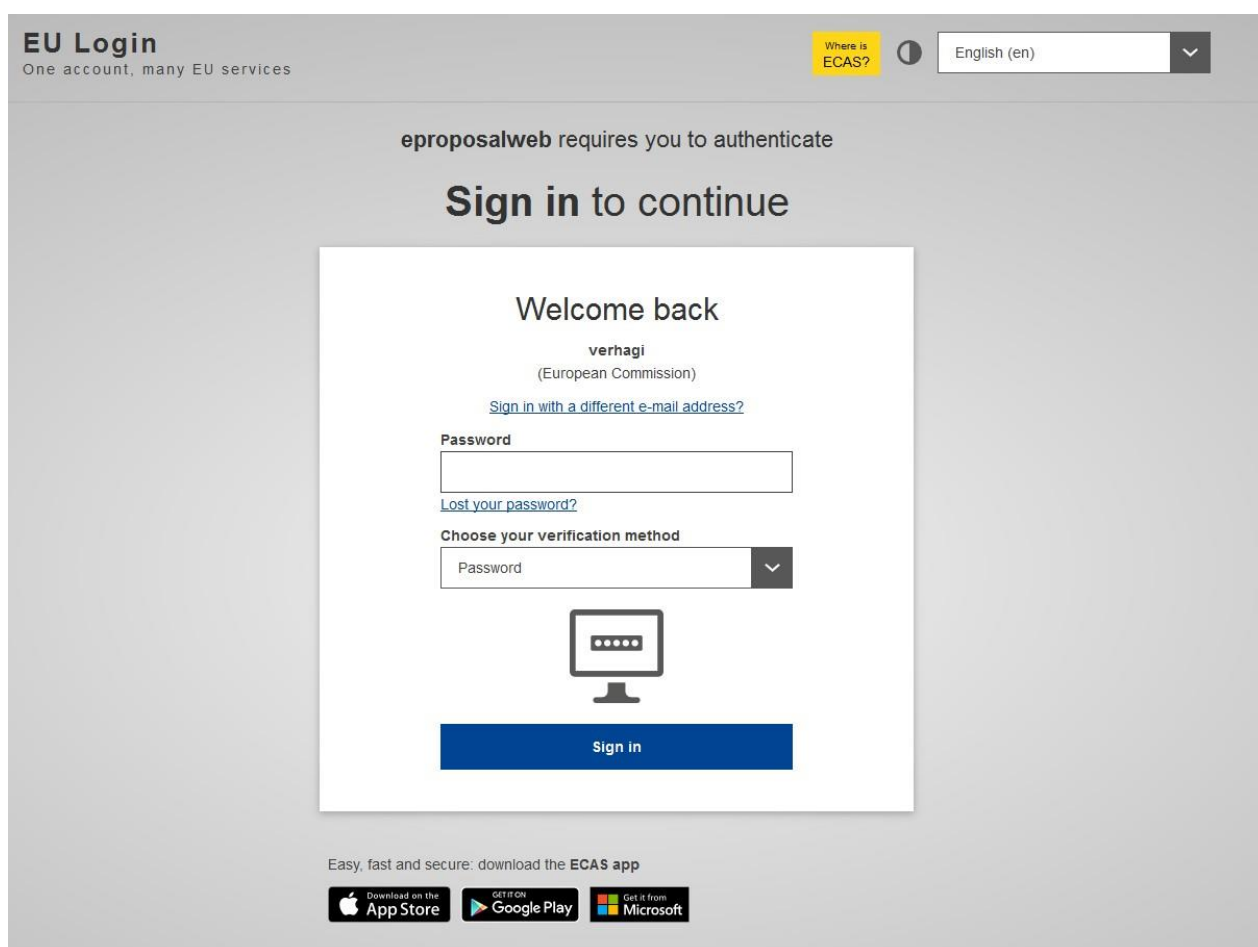
[Privacy statement](#) (please read before proceeding)

Kattintson az „Ön pályázó?” (Are you an applicant?) opcióra

Kattintson az „Ön pályázó?” (Are you an applicant?) menüben a „Bejelentkezés” (Login) gombra.

Átírányítják a következ3 oldalra:

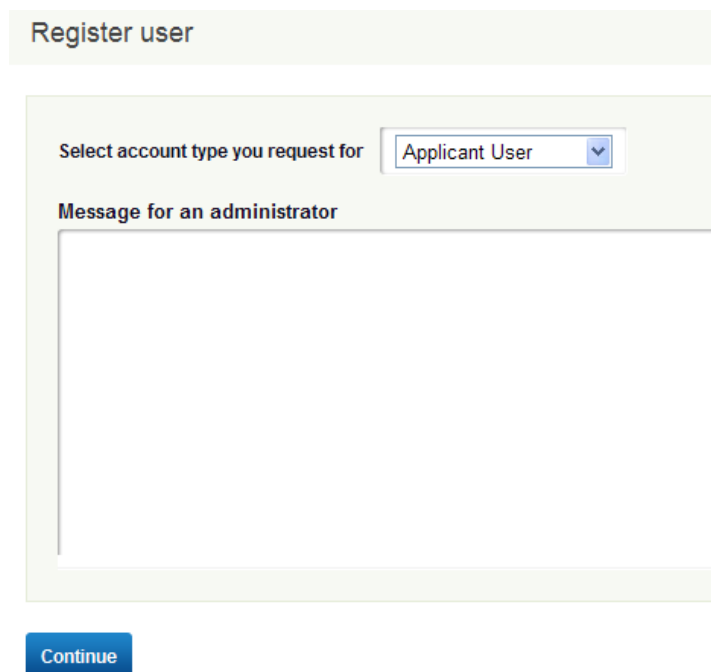
(1) Ellen3rizze, hogy a kiválasztott tartomány beállítása „K3ls3” (External). Amennyiben nem, kérj3k, v3ltoztassa meg „K3ls3”-re (External) az3ltal, hogy r3kattint a „Megv3ltoztat” (Change it) linkre. Ha a következ3 kérd3st kapja „Honnan sz3rmazik?” (Where are you from?), kérj3k, v3lassza ki a „Sem int3zm3ny, sem pedig eur3pai szerv” (Neither an institution nor a European body) opci3t és kattintson a „Kiv3laszt” (Select) gombra.

(2) Adja meg e-mail cím3t és jelszav3t (amelyet az 1. lép3sben megadott).

(3) Kattintson a „Bejelentkezés” (Login) gombra.

Ön belépett a LIFE eProposal eszközbe.

Kérjük, válassza ki a **Pályázó felhasználó** fiókjának típusát:

Ezután adja meg a kért adatokat (a kötelezően kitöltendő mezőket piros csillag * jelöli), és kattintson a képernyő alján található „Mentés” (Save) gombra.

A következő visszaigazoló üzenetet kapja: „Létrehoztuk fiókját” (Your user account has been created).

Miután felhasználóként regisztrált, látni fogja a pályázati listában szereplő összes pályázatát (vagy ahol meg van hívva) amelyet a 2012–2017-es LIFE pályázati felhívásai során létrehozott.

3.3 3. lépés: Pályázat / Projektkoncepció létrehozása (a koordináló pályázónak kell végrehajtania)

A pályázatokat/projektkoncepciókat a regisztrált felhasználók, mint „koordináló pályázók”, vagyis a pályázat „tulajdonosai” kizárólag az eProposal rendszerben hozhatják létre.

Ha a pályázat sikeres elbírálásban és LIFE társfinanszírozásban részesül, „koordináló kedvezményezett” válik a „koordináló pályázóból”.

Úgy hozhat létre LIFE pályázatot/projektkoncepciót, hogy rákattint a képernyő alján található „Új pályázat létrehozása” (Create new proposal) gombra.

Home
Call for proposals
Messaging
Account

List of proposals / projects

Unread	Year	Proposal reference	Acronym	Member state	Coordinating beneficiary	Status	Total Amount	EU Contribution	Actions
									Refresh

No items found

Create new proposal

Kapni fog egy felkérést, hogy adjon meg a pályázatával/projektkoncepciójával kapcsolatos alapvető információkat, a kiválasztott LIFE kiemelt területre alapozva. Az adatok a pályázat létrehozása után is szerkeszthetők maradnak.

Ennél az oknál fogva vissza lesz irányítva az A1-es technikai adatlapra (lásd lent). Felhívjuk figyelmét, hogy az eProposal eszközben egy új pályázat létrehozásához ki kell töltenie az A1-es és az A2-es adatlapot egyaránt. A pályázatot ezután az A1 technikai adatlapon megadott projekt rövidítése alapján lehet majd beazonosítani. A regisztráció során pályázóként megadott adatok elérhetőek a létrehozott pályázatának A1 és A2. adatlapjain.

Kérjük, vegye figyelembe, hogy technikai okok miatt nem lehetséges a LIFE programban lévő pályázatok digitális „újrahasznosítása”. Nem hozhat létre egy új 2018-os pályázatot korábbi LIFE pályázat alapján; le kell töltenie a régi pályázatot, és kivágással beillesztenie a tartalmat a 2018-os pályázati adatlapba.

3.3.1 Hozzáférési jogok kezelése (opcionális)

Egy, az eProposal rendszerében létrehozott LIFE pályázat/projektkoncepció alapértelmezés szerint a tulajdonoshoz kötődik: az a felhasználó, aki létrehozta.

A pályázat/projektkoncepció tulajdonosa jogosult:

a pályázat/projektkoncepció megtekintésére és/vagy szerkesztésére

más felhasználók meghívására, és szerkesztési jog engedélyezésére;

a pályázat/projektkoncepció benyújtása.

Hozzáférési jogok kezelése

Annak érdekében, hogy a tulajdonos kezelni tudja a hozzáférési jogokat, és hogy a többi felhasználó, akik a pályázathoz/projektkoncepcióhoz kapcsolódnak láthassák ezeket a hozzáférési jogokat, a következő műveletet kell végrehajtania:

(a) Válassza ki azt a pályázatot/projektkoncepciót, amelyhez hozzáférési jogot szeretne adni más felhasználóknak, vagy hívjon meg egy társult kedvezményezettet;

(b) Menjen a Pályázat/Projektkoncepció menübe / azon belül kattintson a Hozzáférési jogokra.

Ha csak a tulajdonos kapcsolódik a pályázathoz, a következő képernyő látható:

Last update at null by Proposal status: Draft

List of proposal users
Please find below the list of users linked to this proposal. Only the owner of the proposal can modify it.

First name	Last name	Email	Owner	Can view	Can edit	Actions
First name 1	Last name 1	user1@foo bar	☒	☒	☒	

Invite user

Email address:

Egy másik felhasználó meghívása (opcionális)

(c) Ahhoz, hogy meghívjon egy másik felhasználót, a pályázat/projektkoncepció tulajdonosának (a koordináló pályázó) meg kell adnia a meghívandó személy e-mail címét a „Pályázati felhasználók listája” (List of proposal users) képernyő alsó mezőjében. A meghívott személynek FELTÉTEL, hogy legyen regisztrált fiókja az eProposal rendszerben.

(d) Ha a meghívott felhasználó már regisztrált az eProposal rendszerben:

– A felhasználó kereszt- és vezetékeve „Folyamatban” (Pending) jelzéssel jelenik meg a hozzáférési engedéllyel rendelkező felhasználók listáján.

– A meghívott felhasználó által megadott e-mail címre meghívó üzenetet kap (amikor regisztrált az eProposal rendszerében).

– A felhasználó regisztrál az eProposal rendszerében: az első képernyő tetején látható a meghívó. A felhasználó elfogadhatja vagy visszautasíthatja a meghívást.

List of proposals

i Anne, Seekings-Le Quément has invited you to join proposal MERCAN CHOUETTE.

Accept

Reject

– Ha a meghívott felhasználó elfogadja a meghívást, a pályázat/projektkoncepció megjelenik a felhasználó pályázati/projektkoncepciók listájában, és azonnal megtekintheti azt. A pályázat/projektkoncepció tulajdonosa jogosult arra, hogy szerkesztési jogot adjon ennek a felhasználónak

(e) Ha a meghívott felhasználó még NEM regisztrált az eProposal rendszerben:

– A felhasználó kereszt- és vezetékeve „(Folyamatban)” (Pending) jelzéssel jelenik meg a hozzáférési engedéllyel rendelkező felhasználók listáján.

– A pályázat tulajdonosa által meghatározott meghívott felhasználó meghívó

üzenetet kap az e-mail címére. Ez az üzenet tartalmazza az EU Login regisztráció linkjét (ha szükséges, lásd 1. lépés), és egy továbbit az eProposal regisztrációhoz (lásd 2. lépés).

– A felhasználó regisztrál az eProposal rendszerében: az első képernyő tetején látható a visszaigazolás vagy regisztráció és a meghívó. A felhasználó elfogadhatja vagy visszautasíthatja a meghívást.

List of proposals

 Your user account has been created

 Anne, Seekings-Le Quément has invited you to join proposal **MERCAN CHOUETTE**.

Accept

Reject

– Ha a meghívott felhasználó elfogadja a meghívást, a pályázat megjelenik a felhasználók pályázati listájában, és azonnal megtekinthető. A pályázat tulajdonosa jogosult arra, hogy szerkesztési jogot adjon ennek a felhasználónak

(f) A pályázat/projektkoncepció tulajdonosa ugyanilyen módon jogosult annyi felhasználót meghívni, amennyit szeretne.

(g) Ha több felhasználó csatlakozott a pályázathoz, a Hozzáférési jogok képernyője így fog kinézni (a pályázat tulajdonosának és a pályázathoz csatlakozott többi a pályázónak minden négyzet szürkén fog megjelenni):

List of proposal users						
Please find below the list of users linked to this proposal. Only the coordinating applicant can modify it, by clicking on the green squares to change a 'No' to 'Yes', or 'Yes' to 'No'.						
First name	Last name	Email	Owner	Can view	Can edit	Actions
Seekings-Le Quément	Anne	eproposal6@gmail.com	<div>Yes</div>	<div>Yes</div>	<div>Yes</div>	
fdgh	ghdfgh	eproposal7@gmail.com	<div>No</div>	<div>Yes</div>	<div>No</div>	<div>✗</div>
(Pending)	(Pending)	eproposal.aom@gmail.com	<div>No</div>	<div>No</div>	<div>No</div>	<div>✗</div>

(h) A pályázat/projektkoncepció tulajdonosa mindig szürkén jelenik meg (legalább egy felhasználónak állandó jelleggel egy pályázat tulajdonosának kell lennie).

A meghívást elfogadott felhasználó(k) vannak felsorolva, és a „Tulajdonos” (Owner), „Megtekintheti” (Can view) és a „Szerkesztheti” (Can edit) oszlopok aktiválódtak.

Amennyiben a kereszt- és vezetéknév továbbra is „Folyamatban” (Pending) állapotot mutatnak, az annyit jelent, hogy az adott felhasználó még nem fogadta el a meghívást.

A pályázat tulajdonosa eldöntheti, hogy **szerkesztési jogot ad-e a pályázathoz/projektkoncepcióhoz a többi kapcsolt felhasználónak**. Ennek egyetlen feltétele, hogy a felhasználó elfogadja a tulajdonos által elküldött meghívást. Ez lehetővé teszi több felhasználó számára, hogy párhuzamosan dolgozzanak ugyanazon a pályázaton.

Ahhoz, hogy a tulajdonos szerkesztési jogot adjon egy felhasználónak, a „Szerkesztheti” (Can edit) oszlopban rá kell kattintania a tulajdonosnak a „Nem” (No) gombra: azután változik meg **igenre** (yes). Ha a felhasználó legközelebb bejelentkezik az eProposal rendszerbe, képes lesz szerkeszteni a pályázatot/projektkoncepciót.

Fontos: Ha egy felhasználó szerkesztési jogot kapott, ugyanazokat a műveleteket tudja végrehajtani, mint a koordináló kedvezményezett, vagyis módosítani, törölni, technikai és pénzügyi adatokat hozzáadni stb., viszont nincs rá engedélye, hogy benyújtsa a pályázatot/projektkoncepciót, vagy meghívjon más felhasználót. Egy társult pályázó számára a szerkesztés (edit) és a nézet módok (view modes) közötti váltás annyiszor ismételhető meg ahányszor szükséges / a koordináló kedvezményezett kívánja.

Tulajdonos váltása

A felhasználónak, aki tulajdonossá válik, meghívást kellett kapnia a pályázathoz/projektkoncepcióhoz. A tulajdonosváltáshoz az (eredeti) tulajdonosnak a leendő új tulajdonos „Tulajdonos” (Owner) oszlopában a „Nem” (No) négyzetet kell bejelölnie: ez egy visszaigazoló üzenet után „Igen”-re (Yes) változik. Onnantól kezdve az „előző” tulajdonosnak nincs lehetősége a felhasználók jogának kezelésére. Ha az új felhasználó legközelebb bejelentkezik az eProposal rendszerbe, képes lesz szerkeszteni a pályázat felhasználóinak jogait.

Minden adatot, amelyet korábban bevitt a technikai és/vagy pénzügyi adatlapokon a koordináló pályázó számára (például olyan akciók kapcsán, amelyekért a koordináló pályázó felelős, vagy a pályázónál felmerült költségek) manuálisan kell szerkeszteni, hogy a pályázat új felépítésével össze lehessen hangolni.

3.3.2 A pályázatok érvényesítése és benyújtása

Felhívjuk figyelmét, hogy mindkét lépés kötelező annak érdekében, hogy biztosítsa pályázatának/projektkoncepciójának figyelembe vételét az értékelési folyamatnál!

Érvényesítés

Miután befejezte a pályázatát/projektkoncepcióját, kattintson az A1. adatlapon elérhető „Érvényesítés” (Validation) gombra. Néhány előre meghatározott ellenőrzés fog lefutni a teljes pályázaton/projektkoncepción.

Érvényesítő hibaüzenetek jelzik a hiányzó vagy hibás információt. Ezek megakadályozzák a pályázat benyújtását.

Ha blokkoló hibaüzenet nélkül megtörtént az érvényesítés, a következő visszaigazoló üzenetet

kapja:

General project information

Project title (max. 120 characters) must be in English: TEST LIFE CN

Project acronym (max. 25 characters) must contain the word LIFE: LIFE NAT CN

LIFE Programme priority area: Nature and Biodiversity

Sector: ☐ Biodiversity ☒ Nature

Expected start date: 31/08/2019

Expected end date: 30/06/2024

Language of the proposal: Italiano (IT)

Save

The project will be implemented in the following Member State(s) and Region(s) or other countries

Member State or other Country	Selected regions	Actions
IT - Italy	All regions	Add

Validate proposal Submit to Contracting Authority Switch to view mode

Proposal has been successfully validated.

Felhívjuk figyelmét, hogy ebben a lépésben a pályázat még NEM került benyújtásra.

Your proposal has been successfully validated but has NOT been submitted yet.

A pályázat/projektkoncepció sikeres érvényesítését követően az eProposal rendszer megkérdezi a tulajdonost, hogy szeretné-e most benyújtani pályázatát/projektkoncepcióját.

Benyújtás

Ha a pályázat/projektkoncepció a benyújtási határidő előtt érvényesítésre került, a koordináló pályázónak (pályázat/projektkoncepció tulajdonosa) be kell nyújtania a pályázatot/projektkoncepciót a „Benyújtás a Szerződő Hatóságnak” (Submit to Contracting Authority) gombra kattintva (ez a gomb kizárólag akkor válik elérhetővé az A1-es adatlapon miután a pályázatot érvényesítették, és nem azonosítható több blokkoló érvényesítési hiba).

A gomb megnyomása után a következő visszaigazoló üzenetet fogja kapni arról, hogy a pályázatot/projektkoncepciót sikeresen benyújtotta:

General project information Maximum characters 12 / 120

Project title (max. 120 characters) must be in English:

Project acronym (max. 25 characters) must contain the word LIFE:

LIFE Programme priority area:

Sector: ☐ Biodiversity ☒ Nature

Expected start date:

Expected end date:

Language of the proposal:

[Save](#)

The project will be implemented in the following Member State(s) and Region(s) or other countries

Member State or other Country	Selected regions	Actions
<input type="text" value="IT - Italy"/>	<input type="text" value="All regions"/>	Add

[Validate proposal](#) [Submit to Contracting Authority](#) [Switch to view mode](#)

↑

✔ **Proposal has been successfully submitted to Contracting Authority**

A pályázat/projektkoncepció a beérkezési határidőig tetszés szerint módosítható, érvényesíthető és (újra)benyújtható. Minden újabb beküldéssel felülírják a korábban továbbított változatot (a korábban feltöltött változatokat nem archiválják, és ezért azok a későbbiekben nem elérhetők).

A pályázat benyújtásának a határideje csak „vis maior” vagy a rendszer összeomlása esetén kerül hosszabbításra, és az új határidő (oly módon megállapítva, hogy kompenzálja az üzemén kívüli időt) a LIFE weblapon és az eProposal nyitó oldalán lesz azonnal kommunikálva.

A pályázatot/projektkoncepciót automatikusan továbbítják a Szerződő Hatóságnak. Azon tagállamok nemzeti hatóságai, amelyekben a kedvezményezettek jogszerűen vannak bejegyezve, szintén megtekinthetik a pályázatot/projektkoncepciót, ha a pályázat tulajdonosa a „Nemzeti hatóságok hozzáférése” (National authorities access) gombot kipipálja (lásd a leírás 46. oldalát).

Minden benyújtott pályázat/projektkoncepció automatikusan egy egyedi hivatkozási kódot kap, amely tartalmazza a felhívás évét, a LIFE kiemelt területet és egy 6 számjegyű sorszámot. Minden technikai, pénzügyi és beszámolási adatlap ezt a kódot fogja viselni (például „Pályázatok / **LIFE14 ENV/FI/000001 LIFE Water** / Pénzügyi adatlapok / **F1 – Közvetlen személyi költségek**”). Erre a kódra hivatkozik majd a Szerződő Hatóság is a kiválasztási eljárás során és a projekt végrehajtása közben, amennyiben a pályázatot a LIFE társfinanszírozás miatt tartják vissza. Az a pályázat/projektkoncepció, amelyet még nem nyújtottak be, nem rendelkezik még hivatkozási kóddal.

Fontos: a benyújtott pályázatok/projektkoncepciókat a pályázat benyújtási határidejéig lehet módosítani és újra benyújtani. Kizárólag a pályázatok/projektkoncepciók véglegesen benyújtott verzióját bírálja el a Szerződő Hatóság.

Amennyiben szeretné, hogy figyelembe vegyék pályázatát az értékelési folyamat során, kérjük, győződjön meg róla, hogy kipipálta a „Benyújtás a Szerződő Hatóságnak” (Submit to Contracting Authority)” gombot a benyújtási határidő előtt.

A „Benyújtás a Szerződő Hatóságnak” (Submit to Contracting Authority) gomb a benyújtás határidejével egyidejűleg deaktiválódik. A Szerződő Hatóság nem felel a rendszer lassú működéséből vagy hasonló rendellenességből adódó problémákért. A pályázók tegyék meg a szükséges intézkedéseket, hogy elkerüljék a pályázatok „utolsó pillanatban” történő benyújtását.

A projektkoncepció beérkezési határideje: 2018. 06. 16. brüsszeli idő szerint 16:00 óra. A teljes pályázat beérkezési határideje: 2019. január vége.

Benyújtás utáni kommunikáció

A benyújtási határidő után kizárólag a pályázati postafiókon keresztül folyik a kommunikáció a pályázatukat/projektkoncepciójukat benyújtott pályázókkal.

Csak „A Szerződő Hatóság megkapta” (Received by Contracting Authority) státusszal rendelkező (és későbbi státuszú) pályázat/projektkoncepció tulajdonosoknak van hozzáférése a postafiókhoz.

KI HASZNÁLHATJA?

- a pályázó: hogy elolvassa a Szerződő Hatóságtól vagy a tanácsadójától kapott üzeneteket, és hogy válaszoljon ezekre, valamint hogy új üzeneteket fogalmazzon meg a Szerződő Hatóságnak vagy a tanácsadójának címezve;
- a Szerződő Hatóság vagy a tanácsadója: hogy üzeneteket küldjön bármely Pályázó számára, és hogy elolvassa a Pályázók válaszait.
- Nemzeti Hatóságok: hogy megtekintsék annak a pályázatnak a levelezését.

HOGYAN OLVASOK ÉS KÜLDÖK ÜZENETEKET?

Kétféle módon férhet hozzá üzeneteihez:

- menjen a pályázatok listájára (List of proposals): ha egy bizonyos pályázathoz kapott új üzenetet, a ikon láthatóvá válik az „Olvasatlan” (Unread) oszlopban; kattintson a ikonra, hogy közvetlenül hozzáférjen a postafiókjához;
- ha már megnyitott egy bizonyos pályázatot/projektkoncepciót, elérhetővé válik a „Postafiók” („Mailbox”) a legördülő menüben a „Pályázat” (Proposal) alatt.

Ez a két opció vezet a Szálak (Thread) listájához:

The proposal LIFE12 ENV/ES/000692 LIFE SMART FOREST has been submitted to NA on 26/09/2012 13:24:12 (Brussels time).

Create thread

Unread	Topic	Created at	Type	Phase	Status	Actions
1	Official letter	07/12/12 13:08	Rejection letter	Technical compliance check (SELTEC)	Open	
	New thread 1	07/12/12 11:29	Rejection letter	Technical compliance check (SELTEC)	Open	
1	Official EC letter	04/12/12 15:21	Rejection letter	Technical compliance check (SELTEC)	Open	

3 item(s) found

Egy szál az egy „Témához” (Topic) – amit a szálát létrehozó fél határoz meg, – „Fázishoz” (Phase) – a kiválasztási folyamat fázisához tartozó üzenet, – és „Típushoz” (Typ) – például elutasító levél, kérdés levél, útmutató levél vagy „Egyéb” (Other) – tartozó üzeneteket csoportosítja.

Szálakat létre lehet hozni és le lehet zárni. Hivatalos szálát (mint az Elutasító levél, Útmutató levél stb.)

csak a Szerződő Hatóság hozhat létre. A pályázók létrehozhatnak (és később lezárhatnak)

„Egyéb” (Other) típusú szálakat, ezt a gombot használva. A Szerződő Hatóság és tanácsadója bármilyen típusú szálát lezárhat.

Ha rákattint a ikonra

a Szál így jelenik meg:

Back

Thread details

Topic Official EC letter

Phase Technical compliance check (SELTEC)

Type Rejection letter

Reply

Thread messages

Collapse all

Expand all

– 7 DÉC. 2012 09:37 / EUROPEAN COMMISSION / Nouveau message (voir pièce jointe)

Message text:

Nouveau message (voir pièce jointe)

Attachments:

- [pièce jointe](#)

Mark as read

+ 4 DÉC. 2012 15:44 / APPLICANT / Please find official letter enclosed

+ 4 DÉC. 2012 15:31 / EUROPEAN COMMISSION / Please find official letter enclosed

Ez a képernyő lehetővé teszi, hogy megnézzen minden korábbi levelezést (zöld színnel jelölték a pályázókat, kék színnel pedig a Szerződő Hatóság és a tanácsadójának által feladott

üzeneteket). Ugyanannak a színnek egy sötétebb árnyalata az új üzenetet jelzi, a világosabb árnyalatú üzenet pedig, hogy olvasottnak jelölték.

Minden pályázónak megvan a lehetősége, hogy meghatározzon egy vagy több új üzenetet, azáltal, hogy erre **Create thread** gombra kattint. Ezt arra is használják, hogy korábban beérkezett üzenetekre válaszoljanak (a címzett kiválasztása: Szerződő Hatóság és tanácsadója a **Save** gombra kattintva; szükség esetén maximum egyenként 2 MB nagyságú mellékletet lehet feltölteni; kérjük, használjon általános formátumot, a többi felhasználónak biztosítva ezzel az olvashatóságot).

Ha a **Ready to send** gombra kattint a pályázó megtekintheti az elküldendő üzenetet és ellenőrizheti annak tartalmát és mellékleti listáját. Az új üzenet küldéséhez kattintson ide **Send**. Az üzenet szerkesztésének folytatásához kattintson ide **Not ready to send**..

HOGYAN KAPOK ÉRTESÍTÉST, HA ÚJ ÜZENETEM ÉRKEZIK?

A pályázók kapni fognak egy e-mail értesítő üzenetet a postafiókjukra, az A2-es adatlapon megadott egyező e-mail címre, amely értesíteni fogja őket arról, hogy új üzenetet kaptak a Pályázati Postafiókjukra (Proposal Mailbox).

Felhívjuk a pályázók figyelmét, hogy rendszeresen ellenőrizzék a pályázati postafiókjukat az eProposal rendszerén belül, mert előfordulhat, hogy az értesítő üzenetek néha nem érkeznek meg a címzettnek (például levélszemétként kiszűrjük, megváltozott a postafiók, megtelik a postafiók stb.).

Kizárólag a koordináló pályázók kapnak értesítő üzeneteket.

A pályázat/projektkoncepció visszavonása

A pályázó (tulajdonos) fenntartja a pályázat/projektkoncepció visszavonásának jogát bármikor a benyújtás után. A visszavont pályázatokat/projektkoncepciókat nem veszik figyelembe az értékelésnél.

Pályázat/projektkoncepció visszavonása:

- Találja meg a pályázati/projektkoncepciói listájában;
- A pályázathoz/projektkoncepcióhoz kattintson a Szerkesztés (Edit) ikonra a megfelelő Műveletek (Actions) oszlopban;
- A pályázat/projektkoncepció menüjében válassza a pályázat visszavonására vonatkozó adatlapot. Ott részletezheti annak okát(okait), hogy visszavonja pályázatát (például: a várt finanszírozás nem valósult meg), és megerősítheti pályázatának/projektkoncepciójának visszavonását.
- Ha rákattint az „OK” gombra, a következő visszaigazoló üzenetet fogja kapni:

The project will be implemented in the following Member State(s) and Region(s) or other countries

Member State or other Country	Selected regions	Actions
DE - Germany	Hamburg	
NL - Netherlands	All regions	
CN - China	All regions	
NO - Norway	All regions	
PK - Pakistan	All regions	

[Withdraw](#)

↑

✓ Proposal has been successfully withdrawn.

Általános szabályok

- A feltöltés során javasolt a Firefox és/vagy Google Chrome böngésző használata.
- A pályázati adatok beviteléhez használja a Szerkesztés (Edit) módot; rendelkezésére áll a Megtekintés (View) mód is, de pályázatának készítése során bármikor átkapcsolhat a módok között.
- Beírhatja az információkat közvetlenül a szövegmezőbe, vagy szövegformátumú információkat „másol és beilleszt” módszerrel is bevihet; vegye figyelembe, hogy biztonsági okok miatt a Word dokumentumokból és .html oldalakról a másolás és beillesztés esetleg nem működik megfelelően, ezért az egyszerű szövegszerkesztők, mint pl. a Jegyzetfőmű jobban megfelel erre a célra;
- **Mielőtt egy másik adatlapra megy tovább, mindig kattintson a Mentés (Save) gombra.**
- Minden mezőbe csak korlátozott számú karaktert írhat be – ezek a korlátok világosan láthatók. Annak érdekében, hogy a nagyobb szövegmezőkbe beírt szöveg pdf dokumentumból történő nyomtatása is lehetséges legyen, kizárólag a következő formátumok használhatók: félkövér, dőlt, aláhúzott. Csak az egyszerű felsorolások (egyszerű számozás, pl. 1,2,3, A, B,C stb.; és felsoroláspontok) jelennek meg helyesen. Táblázatok beillesztése esetén a Kép(ek) hozzáadása funkció használandó, amely a legtöbb adatlap végén rendelkezésére áll;
- A piros csillaggal * jelölt mezők kitöltése kötelező, a pályázat érvényesítése során hibaüzenet jelenik meg, ha kötelező mezők üresen maradtak;
- A különböző szakmai és pénzügyi adatlapokon megadott adatok eredendően kapcsolódnak egymáshoz, ezért elvileg egy adatot csak egyszer kell manuálisan beírni, az a pályázat egyéb vonatkozó adatlapjain automatikusan megjelenik.
- Az inaktív mezőket manuálisan nem lehet kitölteni, mert a vonatkozó adatokat automatikusan más adatlapokból veszi át vagy számítja ki a program;
- Egyes adatalapokba beilleszthet adott formátumú objektumokat (például térképeket, grafikonokat, táblázatokat, fényképeket) ahol a „Térkép”, „Fénykép” és „Nyilatkozat” fejléc van; itt a .png, .jpg, .tif, .gif, .bmp formátumokat használhatja; a fájl maximális mérete 2 MB lehet;
- A dátumokat mindenütt NN/HH/ÉÉÉÉ formátumban írja be, illetve ahol lehetséges, használja

a naptár funkciót.

- Az eProposal Pályázat exportálása (Proposal export) és Mellékletek (Attachments) részeiben bármikor megtekintheti a pályázatát/projekt koncepcióját .pdf dokumentumként a PDF kérése (Request PDF) gombra kattintva. Ha létrehozta a pályázata .pdf verzióját, egy e-mailt kap, amiből vagy közvetlenül le tudja tölteni a fájlt, vagy ugyanezt megteheti az eProposal Pályázat exportálása (Proposal export) és Mellékletek (Attachments) részeiből (ne feledje frissíteni az oldalt az F5 gombbal).
- Pályázatának tartalmát lekérheti/kivonatolhatja, hogy internet kapcsolat nélkül is tudjon rajta dolgozni:
 - o a B. és C. adatlapokat szerkeszthető Word dokumentumként úgy, hogy a Pályázat exportálása (Proposal export) részénél a Munkapéldány letöltése (Download working copy) gombra kattint;
 - o a pénzügyi adatlapokat szerkeszthető Excel dokumentumként úgy, hogy a Pályázat exportálása (Proposal export) vagy Mellékletek (Attachments) részénél a Pénzügyi adatok exportálása (Financial data export) gombra kattint;
 - o Ne feledje, hogy ezek munkadokumentumok, amelyek arra szolgálnak, hogy az eProposal adatlapjaiba és mezőibe beírandó szövegeket létrehozza. A Word szöveg vagy az Excel adatok automatikus visszaírása nem lehetséges az eProposal rendszerbe.
- A teljes pályázati anyag szerkeszthető és megtekinthető a képernyő felső részén rendelkezésre álló Pályázat (Proposal) menüben:

